

Prognoza oddziaływania na środowisko zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Oświęcim

Inwestor:

URZĄD GMINY OŚWIĘCIM
Ul. ZAMKOWA 12
32-600 OŚWIĘCIM

Zakres prac:

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Zespół autorski:

mgr Tomasz Miłowski
mgr Łukasz Pomykoł

lipiec 2014

SPIS TREŚCI

1.	Wprowadzenie	
1.1	Cel, zakres pracy, powiązania z innymi dokumentami	4
1.2	Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy	5
1.3	Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	6
1.4	Ustalenia i główne cele studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim.....	10
1.5	Analiza rezerw terenów inwestycyjnych i ocena rzeczywistych potrzeb w tym zakresie	17
1.6	Ocena zgodności ustaleń projektu zmiany studium z wnioskami wynikającymi z opracowania ekofizjograficznego	19
2.	Charakterystyka środowiska	
2.1	Położenie fizyczno-geograficzne	21
2.2	Budowa geologiczna	21
2.3	Wody powierzchniowe	21
2.4	Wody podziemne	25
2.5	Klimat	28
2.6	Powierzchnia ziemi	30
2.6.1	Ukształtowanie terenu, zjawiska osuwiskowe	30
2.6.2	Gleby	31
2.7	Zasoby naturalne	34
2.8	Środowisko przyrodnicze	38
2.9	Obszary chronione na podstawie ustawy z 16.04.2004 r.....	40
2.10	Krajobraz	49
2.11	Korytarze ekologiczne	50
2.12	Zabytki i obiekty o wartościach kulturowych	50
3.	Ocena potencjalnych zmian stanu środowiska przy braku realizacji ustaleń studium.....	50
4.	Istniejące problemy ochrony środowiska	51
5.	Skutki dla środowiska wynikające z realizacji ustaleń studium.....	52
5.1	Wpływ na wody powierzchniowe	52
5.2	Wpływ na wody podziemne	53
5.3	Wpływ na klimat	54
5.4	Powierzchnia ziemi	54
5.4.1	Wpływ na ukształtowanie terenu	54
5.4.2	Wpływ na gleby	55
5.5	Wpływ na zasoby naturalne	55
5.6	Wpływ na środowisko przyrodnicze	57
5.7	Wpływ na obszary chronione na podstawie ustawy z 16.04.2004 r. i na korytarze ekologiczne	59
5.8	Wpływ na krajobraz	63
5.9	Wpływ na zabytki i obiekty o wartościach kulturowych	64
5.10	Wpływ na warunki i jakość życia mieszkańców	64
5.10.1	Jakość Powietrza atmosferycznego	64

5.10.2	Klimat akustyczny.....	65
5.10.3	Pole elektromagnetyczne	66
5.10.4	Gospodarka odpadami	67
5.10.5	Zagrożenie powodziowe	67
5.10.6	Zagrożenie osuwiskowe	67
6.	Przewidywane możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko.....	67
7.	Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensacje przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko	67
8.	Możliwości rozwiązań alternatywnych dla obszaru Natura 2000	71
9.	Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego planu oraz częstotliwości jej przeprowadzania	71
10.	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	72
11.	Literatura	74

Spis rysunków

- Rys. 1** Wskazanie terenów na których studium wprowadza możliwość urbanizacji – część zachodnia gminy – skala 1:10000
- Rys. 2** Wskazanie terenów na których studium wprowadza możliwość urbanizacji – część wschodnia gminy – skala 1:10000

1. WPROWADZENIE

1.1 CEL, ZAKRES PRACY, POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim.

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wynika z przepisu art. 51 ust 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. O udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1235).

Podstawowym celem prognozy jest wykazanie, jak określone w studium kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy wpłyną na środowisko i czy, a jeśli tak to w jakim stopniu naruszają zasady prawidłowej gospodarki zasobami naturalnymi. Ze względu na dużą złożoność zjawisk przyrodniczych, ograniczony zakres rozpoznania środowiska oraz ogólny charakter dokumentów planistycznych, ocena potencjalnych przekształceń środowiska wynikających z projektowanego przeznaczenia terenu ma formę prognozy.

Do pozostałych celów realizacji prognozy zalicza się:

- a) wyeliminowanie jeszcze na etapie sporządzania studium, ustaleń sprzecznych z zasadami zrównoważonego rozwoju analizowanego obszaru i jego otoczenia,
- b) ocenę skutków oddziaływania przyjętych kierunków zagospodarowania gminy na środowisko, a co za tym idzie określenie wpływu nowego przeznaczenia terenów na poszczególne rodzaje użytkowania oraz określenie warunków zagospodarowania tych obszarów,
- c) wprowadzenie ustaleń umożliwiających działalność gospodarczą na analizowanym terenie i zaspokajanie potrzeb społeczności lokalnej przy równoczesnym zachowaniu równowagi przyrodniczej i trwałości procesów przyrodniczych,
- d) ocenę na ile ustalenia studium pozwolą na zachowanie istniejących wartości zasobów środowiska, na ile wzbogacą lub odtworzą obniżone, czy też zdegradowane wartości oraz w jakim stopniu spotęgują lub osłabiają istniejące zagrożenia, a także na ile stwarzają możliwość pojawienia się nowych szans dla ukształtowania wyższej jakości środowiska.

Reasumując prognoza nie jest dokumentem rozstrzygającym o słuszności realizacji zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych nowymi ustaleniami studium, a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki jakie niesie za sobą realizacja ustaleń studium na poszczególne komponenty środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, w szczególności na ekosystemy, krajobraz, a także na ludzi, dobra materialne oraz dobra kultury.

Niniejsza prognoza została sporządzona w oparciu o wymogi wynikające z przepisu art. 51 ust 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1235).

Zgodnie z wyżej wymienionym artykułem sporządzana prognoza:

- a) zawiera

- ustalenia i główne cele projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz jego powiązania z innymi dokumentami,
 - informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
 - informacje na temat przewidywanych możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko,
 - propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego studium oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
 - streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- b) określa, analizuje i ocenia
- istniejący stan środowiska,
 - potencjalne zmiany stanu środowiska przy braku realizacji postanowień projektowanego dokumentu,
 - przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko przy realizacji postanowień projektowanego dokumentu,
 - istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu,
 - cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby w jakich te cele zostały uwzględnione,
- c) przedstawia
- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko,
 - możliwości rozwiązań alternatywnych w odniesieniu do obszaru Natura 2000.

Zakres niniejszej prognozy został również uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Krakowie pismem znak OO.411.2.7.2012.AZ z dnia 5 kwietnia 2013 r. oraz z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Oświęcimiu znak PSE-ONNZ-420-38-1/13/1252

Projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim powiązany jest z następującymi dokumentami:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego z 2004 r.;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim, 2000 r., zmiana 2010 r.
- Obowiązujące na terenie gminy miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (łącznie 28 mpzp);
- Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Oświęcim, proForma, Rybnik, październik 2013 r.;

1.2 METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

W celu sporządzenia prognozy przeprowadzono następujące prace:

- zaznajomiono się z projektem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, w tym z wnioskami do studium,

- zaznajomiono się z danymi fizjograficznymi oraz innymi dostępnymi opracowaniami sozologicznymi obejmującymi obszar objęty prognozą,
- dokonano oceny projektu Studium w odniesieniu do obowiązujących aktów prawnych, w tym przepisów gminnych,
- przeprowadzono wizję obszaru objętego prognozą w miesiącach maj - październik 2013 r.
- dokonano analizy czynników potencjalnie mogących przynieść negatywne skutki dla środowiska.

1.3 CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

Podstawy prawne do przeprowadzenia postępowania w sprawie tzw. strategicznych ocen oddziaływania na środowisko zostały precyzyjnie określone w prawodawstwie Unii Europejskiej, jak i w prawie polskim. Uwarunkowania prawne projektowanego dokumentu dotyczące celów i zasad ochrony środowiska wynikają z zapisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, prawa ochrony środowiska, ustaw pokrewnych, rozporządzeń oraz dyrektyw. Obecnie polskie przepisy prawne pozostają w zasadniczej zgodności z postanowieniami unijnej Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001), tzw. Dyrektywa SEA. Polskie prawo uwzględnia również przepisy dyrektyw dotyczących sieci obszarów NATURA 2000, tj. dyrektywy Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. Urz. WE L 103 z 25.04.1979 z późn. zm.) tzw. Dyrektywa Ptasia oraz dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, z późn. zm.) tzw. Dyrektywa Siedliskowa. Ustawa prawo ochrony środowiska oraz ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

- dyrektywy Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 roku w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz. Urz. WE L 175 z 05.07.198 z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne) oraz dyrektywy Rady 97/11/WE z dnia 3 marca 1997 roku zmieniająca dyrektywę 85/337/EWG w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne;
- dyrektywy wodnej (Dz. U. UE L z 2000r. Nr 327, poz.1.) Dyrektywa 2000/60/We Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej,

- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 roku w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne);
- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 roku przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne);
- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001, Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne);
- dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim. Dyrektywa weszła w życie 26 listopada 2007r., a jej głównym celem jest ustanowienie ram dla oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, w celu ograniczenia negatywnych konsekwencji dla zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, związanych z podwoziami na terytorium Wspólnoty;
- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/1/WE z dnia 15 stycznia 2008 roku dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. Urz. UE L 24 z 29.01.2008).
- Ponadto polskie prawodawstwo uwzględnia ustalenia:
- dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 roku w sprawie odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku (Dz. U. WE L 143/56 z 30.04.2004);
- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/1/WE z dnia 15 stycznia 2008 roku dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. Urz. UE L 24 z 29.01.2008);
- dyrektywy Rady 75/442/EWG z dnia 15 lipca 1975 roku w sprawie odpadów (Dz. Urz. WE L 194 z 25.07.1975, L 78 z 26.03.1991 i L 377 z 23.12.1991);
- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/49/WE z dnia 25 czerwca 2002 roku odnoszącej się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku (Dz. Urz. WE L 189 z 18.07.2002).

Wymieniono powyżej tylko niektóre z Dyrektyw obowiązujących w polskim prawodawstwie, najistotniejszych z punktu widzenia sporządzanego dokumentu.

Ponadto Polska od szeregu lat aktywnie uczestniczy na forum międzynarodowym w pracach organizacji, instytucji i konwencji, które mają na celu rozwiązanie globalnych i

regionalnych problemów ochrony środowiska oraz trwałego i zrównoważonego rozwoju. Jedną z form tej działalności jest przyjmowanie i realizacja zobowiązań określonych w międzynarodowych porozumieniach i konwencjach.

Polska jest obecnie stroną następujących konwencji i protokołów z dziedziny ochrony środowiska (istotnych w sposób większy lub mniejszy z punktu widzenia niniejszej prognozy):

Tabela 1 Konwencje i porozumienia ratyfikowane przez Polskę lub planowane do ratyfikowania

	NAZWA KONWENCJI	Data podpisania	Data ratyfikacji i/lub wejścia w życie dla Polski, podstawa prawna
<i>Konwencje i Porozumienia ratyfikowane przez Polskę</i>			
1	Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego z 1971 r. (Konwencja Ramsarska)	22.11.1972	22.03. 1978 r. Dz.U. nr 7 poz. 24 i 25 z 1978 r.
2	Konwencja o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem (Konwencja Waszyngtońska -CITES) z 1973		12. 12. 1990 r. Dz.U. nr 27, poz.112 i 113 z 1991 r.
3	Konwencja w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 1979 r. (Konwencja Genewska)	13.11.1979	17.10.1985 r. Dz.U. z 1985 r., nr 60
4	Protokół do konwencji Genewskiej w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości dotyczący długofalowego finansowania wspólnego programu monitoringu i oceny przenoszenia zanieczyszczeń na dalekie odległości w Europie z 1984 r. (EMEP)		14.09. 1988 r. Dz.U. nr 40 z 27.12.1988 r.
5	Konwencja Wiedeńska w sprawie ochrony warstwy ozonowej z 1985 r.		11.10.1990 r., Dz.U. 98, poz.488 z 1992 r.
6	Protokół Montrealski w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową z 1987 r. Poprawki londyńskie z 1990r. Poprawki kopenhaskie z 1992r. Poprawki montrealskie z 1997r. Poprawki pekińskie z 1999r.		11.10.1990 r., Dz.U. 98, poz.490, z 1992 r. 02.10. 1996 r. 02.10.1996 r. 06.12. 1999 r. nie ratyfikowane
7	Konwencja o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego z 1974 r. (Konwencja Helsińska - HELCOM)	22.03.1974	8.11.1979 r. Dz.U. nr 18, poz.64 z 1980r
8	Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UN FCCC) z 1992 r.	05.06.1992	26.10.1994 r., Dz.U. 53, poz. 239 z 1996 r.
9	Konwencja o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych (Konwencja Berneńska)	24.03.1995	01.01.1996 r. Dz.U. 58 poz.263 i 264 z 1996 r.
10	Konwencja o różnorodności biologicznej z 1992r.	05.06. 992	1996 r. Tekst nie publikowany
11	Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt z 1979 r. (Konwencja Bońska)		01.05.1996 r. Tekst nie opublikowany w Dz.U.
12	Porozumienie o ochronie małych waleni Morza Północnego i Bałtyku z 17.03.1992r. (ASCOBANS)		1996 r. Dz.U. nr 96 poz. 1108 z 1999r.
13	Porozumienie o ochronie nietoperzy w Europie z 4.12.1991r. (EUROBAT)		10.05. 1996 r. Dz.U. nr 96 poz. 1112 z 1999 r.
14	Konwencja o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym z 25.02.1991r. (Konwencja z Espoo)	26.02.1991	10.09. 1997 r. Dz.U. nr 96 poz. 1110 z 1999r.
15	Konwencja o kontroli transgranicznego przemieszczania i usuwania odpadów niebezpiecznych (Konwencja Bazylejska)	22.03.1990	20.03.1992 r. Dz.U. nr 19, poz. 88 z 1995 r.
16	Umowa o Międzynarodowej Komisji Ochrony Odry przed Zanieczyszczeniem	11.04.1996	07.01.1999 r. Dz.U.nr 99 poz.629 z 1998 r.
17	Nowa Konwencja o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego z 1992 r. (Konwencja Helsińska - HELCOM)	09.04.1992	24.06. 1999 r. (ratyfikacja) 15.02.2000 r. (wejście w życie)
18	Konwencja o ochronie i użytkowaniu cieków transgranicznych i jezior międzynarodowych z 18.03.1992 r.	18.03.1992	17.02.2000 r.
19	Konwencja ONZ w sprawie zwalczania pustynnienia w krajach dotkniętych poważnymi suszami i/lub pustynnieniem, zwłaszcza w Afryce		02.10.2001 (ratyfikacja) 12.02.2002 (wejście w życie)
20	Porozumienie o Współpracy z Europejską Organizacją Eksploatacji Satelitów Meteorologicznych (EUMETSAT)		15. 2. 1999, 31.10.2001 (ratyfikacja)
21	Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach	25.05. 1998	31.12.2001 (ratyfikacja)

Prognoza oddziaływania na środowisko zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim

	NAZWA KONWENCJI	Data podpisania	Data ratyfikacji i/lub wejścia w życie dla Polski, podstawa prawna
	dotyczących środowiska (Konwencja z Aarhus)		
Konwencje i Porozumienia podpisane, lecz dotychczas nie ratyfikowane			
1	Protokół z Kioto do Ramowej Konwencji ONZ w sprawie zmian klimatu	16.07. 1998	Ratyfikacja planowana w 2002 r.
2	Protokół do konwencji z roku 1979 w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości dotyczący ograniczenia emisji siarki lub jej przepływów transgranicznych przynajmniej o 30% z 1985 r.		Nie jest planowane przystąpienie - okres obowiązywania protokołu wygaś z dniem 31.12.1993 r.
3	Protokół do konwencji z 1979 r. w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości dotyczący emisji tlenków azotu i/lub ich transgranicznego przemieszczania z 1988 r.	31.10.1988	W trakcie ratyfikacji
4	Protokół do konwencji z 1979 r. w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości dotyczący kontroli emisji lotnych związków organicznych lub ich transgranicznego przemieszczania z 1991 r.		Planowana ratyfikacja Nie planuje się ratyfikacji
5	Protokół do konwencji z 1979 r. w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości dotyczący dalszego ograniczenia emisji siarki z 1994 r.	24.06. 1994	Rozpoczęcie ratyfikacji planowane w 2002 r.
6	Protokół do konwencji z 1979 r. w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości dotyczący trwałych zanieczyszczeń organicznych z czerwca 1998 r.	24.06. 1998	Ratyfikacja planowana w 2002 r.
7	Protokół do konwencji z 1979 r. w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości w sprawie przeciwdziałania zakwaszaniu, eutrofizacji i ozonowi przyziemnemu z 1.12.1999 r.	30.05.2000	Planowana ratyfikacja
8	Protokół – „Woda i Zdrowie” do Konwencji o Ochronie i Użytkowaniu Cieków Transgranicznych i Jezior Międzynarodowych z 1992 r.	17.06.1999	Jednostką wiodącą jest Ministerstwo Zdrowia
9	Konwencja w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych z 1992 r.	18.03.1992	Ratyfikacja planowana w 2002 r.
10	Protokół w sprawie bezpieczeństwa biologicznego z 29 stycznia 2000r. do konwencji o różnorodności biologicznej	24.05.2000	Planowana ratyfikacja
11	Porozumienie pomiędzy Wspólnotą Europejską i Rządem Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie uczestnictwa Polski w Europejskiej Agencji Środowiska i Europejskiej Sieci Informacyjnej i Obserwacyjnej	16.11.2000	Planowana ratyfikacja w 2002 r.
12	Konwencja w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych(Konwencja Sztokholmska)	23.05.2001	Planowana ratyfikacja
13	Europejska Konwencja Krajobrazowa	21.12.2001	Planowana ratyfikacja w 2002 r.
14	Protokół w sprawie metali ciężkich (Czwarta Konferencja Ministerialna "Środowisko dla Europy" 1998 r. w Aarhus).	Czerwiec 1998 r.	
Konwencje i porozumienia w stosunku do których planowane jest przystąpienie lub ich podpisanie			
1	Poprawka III do Konwencji Bazylejskiej, dotycząca zakazu eksportu odpadów do krajów innych niż określone w Załączniku VII do Konwencji		W trakcie procesu ratyfikacji
2	Protokół do Konwencji Bazylejskiej w sprawie odpowiedzialności i rekompensat za szkody wynikłe z transgranicznego przemieszczania i usuwania odpadów niebezpiecznych		Planowane podpisanie
3	Porozumienie o ochronie afrykańsko-euroazjatyckich wędrownych ptaków wodnych		Planowane jest podpisanie, a następnie ratyfikacja
4	Porozumienie w sprawie ochrony środkowo-europejskiej populacji dropia (<i>Otis tarda</i>)		Planowane podpisanie (nie podlega ratyfikacji)

Poszczególne dyrektywy, międzynarodowe akty prawne zostały wdrożone do polskiego prawodawstwa i tym samym znalazły swoje odzwierciedlenie w projektowanym dokumencie. Projekt analizowanego dokumentu uwzględnia wytyczne i cele ochrony środowiska przyjęte w wyżej wymienionych dyrektywach i konwencjach, poprzez zamieszczenie zapisów dotyczących różnych aspektów środowiska, zwłaszcza w zakresie jego ochrony. Uzyskano w ten sposób wysoką zgodność z dokumentami planistycznymi różnego szczebla, co pozwala wnioskować, że związane z nimi cele będą osiągnane również

przez ustalenia funkcjonalne wynikające z projektu studium. Zostało utrzymane założenie strategiczne dokumentów wszystkich poziomów, że celem generalnym rozwoju jest rozwój zrównoważony, przez który należy rozumieć zrównoważony udział wszystkich istotnych czynników ekologicznych, gospodarczych i społecznych.

1.4 USTALENIA I GŁÓWNE CELE PROJEKTU STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY OŚWIĘCIM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim zostało uchwalone w 1999 r., a następnie zmienione w 2010 r. na terenie sołectwa Babice. Celem wykonania nowego studium była aktualizacja zapisów studium do obecnego stanu prawnego oraz odpowiedź na wnioski mieszkańców.

W projekcie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim wskazano, że głównym celem rozwoju przestrzennego jest harmonijny, równomierny rozwój całej gminy z jej podstawowymi funkcjami, ze szczególnym uwzględnieniem funkcji rolniczej i funkcji turystycznej, przy zachowaniu wartości kulturowych, powstrzymaniu degradacji oraz przywracaniu walorów środowiska naturalnego. Osiągnięcie celu głównego jest możliwe poprzez realizację celów strategicznych długo i średniookresowych jakimi są:

1. rozwój bazy ekonomicznej gminy:
 - a. rozwój działalności gospodarczej – przemysłowej, drobnej przedsiębiorczości, usługowej, jako istotnych źródeł utrzymania mieszkańców gminy,
 - b. rozwój produkcji rolniczej oraz przetwórstwa rolnego, o kierunkach dostosowanych do specyficznych warunków gminy, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki rybackiej,
2. poprawa warunków zamieszkania, podnoszenie jakości życia mieszkańców:
 - a. przygotowywanie terenów pod zabudowę (uzbrojenie terenu, prawidłowa obsługa komunikacyjna – normatywne szerokości dróg, propagowanie scaleń i wtórnych podziałów nieruchomości), rozwój funkcji osadniczych na terenach stanowiących strefę podmiejską miasta Oświęcimia,
 - b. rozbudowa i rozwój systemów infrastruktury technicznej ze szczególnym uwzględnieniem kanalizacji sanitarnej,
 - c. modernizacja sieci dróg gminnych oraz ich wyposażenie w chodniki/ścieżki rowerowe,
3. ochrona wartości środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu:
 - a. wyeliminowanie zagrożeń dla środowiska wynikających z procesów wytwórczych i działalności komunalnej ze szczególnym uwzględnieniem ograniczenia niskiej emisji spowodowanej spalaniem paliw stałych w indywidualnych paleniskach,
 - b. ochronę dolin rzek i potoków poprzez utrzymanie ich naturalnego charakteru, w celu ochrony terenów potencjalnie zalewowych, ochronę terenów prawnie chronionych, zalesionych, rolnych, rezerwatów,

- zabezpieczenie osuwisk, prowadzenie dolesień i zadrzewień,
- c. rekultywacja terenów poeksploatacyjnych,
- d. wprowadzanie nowych elementów kompozycyjnych wiążących w całość strukturę architektoniczno – krajobrazową poszczególnych zespołów zabudowy (nowe obiekty, mała architektura, zieleń),
- e. ochronę kulturowych wartości środowiska.

W projekcie studium ustalono również, że realizacja zabudowy i przekształcenia terenów prowadzone będą na podstawie zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koordynujących racjonalne i ekonomiczne wykorzystanie terenu oraz zapewnienie ładu przestrzennego. Wskazano również na potrzebę podejmowania działań mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców w tym poprawę i rozwój warunków zamieszkiwania (program likwidacji niskiej emisji), rozwijanie działalności usług podstawowych, doskonalenie, poprawa poziomu wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej, właściwa obsługa ludności w zakresie infrastruktury społecznej oraz zgodna z warunkami technicznymi obsługa komunikacyjna:

- budowa drogi krajowej S1 (klasy ekspresowa) wraz z budową obwodnicy miasta Oświęcimia w ciągu drogi krajowej nr 44 (DK44) spowoduje istotne przekształcenia istniejącego układu komunikacyjnego. Wpłyne to na zmianę warunków powiązania gminy z otoczeniem oraz spowoduje wzrost walorów ekonomicznych niektórych fragmentów gminy usytuowanych w obrębie planowanego węzła drogi S1 z drogami niższych klas,
- realizacja nowych, normatywnych dróg obsługujących tereny zabudowy i poprawa obsługi komunikacyjnej istniejących terenów mieszkaniowych spowoduje wzrost atrakcyjności gminy jako terenu osadniczego,
- uzupełnienie sieci kanalizacyjnej na całym obszarze jednostki będzie źródłem poprawy stanu sanitarnego wód powierzchniowych oraz gleby,
- realizacja zabudowy uzupełniającej oraz nowe tereny mieszkaniowe spowodują wzrost zainteresowania inwestowaniem na obszarze gminy.

Ochrona istniejących wartości środowiska przyrodniczego, krajobrazu, istniejącego dziedzictwa kulturowego oraz efektywne ich wykorzystanie będzie prowadzona poprzez:

- zachowany zostanie układ (lokalnych) korytarzy ekologicznych,
- ochrona terenów otwartych i zalewowych przed zabudową, lub jej ograniczanie na tych terenach (sołectwo Broszkowice),
- powierzchnia lasów docelowo ulec winna powiększeniu szczególnie w obszarach objętych ochroną. Procesem zalesiania powinny być objęte gleby o niskich klasach bonitacyjnych oraz o niskiej wartości przyrodniczej i przydatności rolniczej,
- obszary zurbanizowane i wskazane do urbanizacji w znacznej mierze oddzielone będą od korytarzy ekologicznych poprzez obszary rolniczo – ekologiczne, na których zabudowa będzie zabroniona lub ograniczona,
- obiekty i obszary zabytkowe, jak również walory przyrodnicze gminy będą efektywnie wykorzystywane do promocji gminy,

Racjonalne i efektywne wykorzystanie wartości użytkowych i technicznych istniejącego zagospodarowania zaplanowano poprzez:

- rozwój poszczególnych jednostek urbanistycznych gminy polegał będzie na porządkowaniu i uzupełnianiu istniejącej struktury z ograniczeniem zajmowania nowych terenów,
- w poszczególnych jednostkach, w nawiązaniu do istniejących obiektów usługowych i użyteczności publicznej realizowane będą zespoły usługowe w których kształtowane przestrzenie publiczne umożliwią większą integrację mieszkańców i identyfikację przestrzenną.

Rozwój gminy w projekcie studium zaplanowany został poprzez określenie jej przyszłej struktury funkcjonalno-przestrzennej tworzonej przez układ obszarów funkcjonalnych będącymi podstawowymi elementami tej struktury. Obszary funkcjonalne określają podstawowy kierunek przeznaczenia poszczególnych rejonów gminy oraz zasady zagospodarowania terenów wchodzących w skład tych jednostek.

Szeroka gama przeznaczeń terenów nie pozwala na dokładne określenie, na których terenach mogłyby być lokowane przedsięwzięcia najsilniej oddziałujące na środowisko. Takie rozróżnienie możliwe będzie dopiero po zrealizowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających ustalenia studium. Dla jednostek, takich jak np. MU, U czy P projekt studium nakreśla podstawowe kierunki przeznaczenia (np. tereny MN będą pełniły funkcję mieszkaniową, ale dopuszczalne jest również przeznaczenie terenów pod usługi). Tak więc dokładne przeznaczenie terenów nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego po rozeznaniu lokalnych uwarunkowań środowiska oraz potrzeb inwestycyjnych. Przyjęty w studium sposób kreślenia przyszłej przestrzeni gminy powoduje, że w wielu przypadkach nie sposób oszacować wpływu na środowisko, ponieważ o konkretnym przeznaczeniu (a co za tym idzie np. o zniszczeniu wartościowego siedliska czy stanowiska rośliny chronionej) przesądzała będzie konkretna lokalizacja na etapie uzyskiwania pozwolenia na budowę. Dlatego w niniejszej prognozie przyjęto maksymalny zasięg i skalę oddziaływań. Przykładowo, jeżeli teren MN przeznaczony jest w projekcie studium pod zabudowę to przyjęto, że w miejscowym planie negatywne oddziaływania mogą zaistnieć na całym jego obszarze. W projekcie studium przyjęto odpowiednie wskaźniki urbanistyczne, które nie pozwalają na całkowitą zabudowę terenów, jednakże na dzień dzisiejszy nie wiadomo, które z przestrzeni zostaną zajęte, zależne będzie to bowiem w dużej mierze od ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W projekcie studium ustalono następujące obszary funkcjonalne:

- 1) MNZ – obszary zabudowy ekstensywnej, jednorodzinnej i zagrodowej,
- 2) MU – obszary mieszkaniowo – usługowe,
- 3) MW – obszary mieszkaniowo – usługowe o przeważającej zabudowie wielorodzinnej,
- 4) MN – obszary mieszkaniowo – usługowe o przeważającej zabudowie jednorodzinnej,
- 5) U – obszary usług,

- 6) US – obszary sportu i rekreacji
- 7) P – obszary działalności produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej,
- 8) PG – obszary powierzchniowej eksploatacji surowców,
- 9) R – obszary użytków rolnych,
- 10) RL – obszary użytków rolnych z możliwością zalesienia,
- 11) RPO – obszary rolniczego wykorzystania wód – stawy hodowlane.
- 12) ZD – obszary ogrodów działkowych,
- 13) ZC – obszary cmentarzy,
- 14) ZŁ – obszary dolin cieków fizjograficznych, zieleni łąkowej, zadrzewień i zakrzewień,
- 15) ZL – obszary lasów,
- 16) W – obszary wód powierzchniowych,
- 17) IT – obszary urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej,
- 18) KK – tereny kolejowe.

W ramach poszczególnych obszarów można lokalizować w mpzp:

Obszary zabudowy ekstensywnej, jednorodzinnej i zagrodowej – MNZ budynki mieszkalne, gospodarcze wraz z usługami oraz infrastrukturą komunikacyjną (garaże, parkingi); zabudowę zagrodową i inwentarską; budynki rzemieślnicze i produkcyjne nieuciążliwe dla otoczenia; tereny i obiekty sportowo-rekreacyjne; budynki i obiekty użyteczności publicznej oraz obiekty sakralne; sieci, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej; zieleń urządzoną i obiekty małej architektury.

Obszary mieszkaniowo – usługowe MU budynki mieszkalne i gospodarcze wraz z infrastrukturą komunikacyjną (garaże, parkingi); budynki usługowe, handlowe, produkcyjne oraz rzemieślnicze nieuciążliwe dla otoczenia; tereny i obiekty sportowo – rekreacyjne; budynki i obiekty użyteczności publicznej oraz obiekty sakralne; sieci, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej; zieleń urządzoną i obiekty małej architektury.

Obszary mieszkaniowo – usługowe o przeważającej zabudowie wielorodzinnej – MW budynki mieszkalne wielorodzinne oraz infrastrukturą komunikacyjną (garaże, parkingi); budynki mieszkalne jednorodzinne w zabudowie zwartej (szeregowej, atrialnej itp.); budynki usługowe, oraz budynki użyteczności publicznej; tereny i obiekty sportowo – rekreacyjne; sieci, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej; zieleń urządzona i obiekty małej architektury.

Obszary mieszkaniowo – usługowe o przeważającej zabudowie jednorodzinnej – MN budynki mieszkalne, gospodarcze, wraz z usługami, handlem oraz infrastrukturą komunikacyjną (garaże, parkingi); budynki usługowe oraz rzemieślnicze nieuciążliwe dla otoczenia; tereny i obiekty sportowo – rekreacyjne; budynki i obiekty użyteczności publicznej oraz obiekty sakralne; sieci, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej; zieleń urządzona i obiekty małej architektury.

Obszary usług – U budynki handlowe, usługowe oraz rzemieślnicze; budynki mieszkalne towarzyszące funkcji usługowej; obiekty i urządzenia o funkcji produkcyjnej, nieuciążliwe dla otoczenia; budynki i obiekty użyteczności publicznej; obiekty i urządzenia obsługi samochodów, w tym parkingi, garaże i stacje paliw; sieci, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej; zieleń urządzoną i obiekty małej architektury.

Obszary sportu i rekreacji – US obiekty i urządzenia sportowo – rekreacyjne i rehabilitacyjne (np. baseny, boiska piłkarskie, stadiony lekkoatletyczne, hale sportowe, itp.); sieci, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej (parkingi); zieleń urządzoną i obiekty małej architektury.

Obszary działalności produkcyjnej, składowej, magazynowej i usługowej – P zakłady produkcyjne, bazy, składy, magazyny, w tym handel hurtowy; urządzenia i obiekty obsługi komunikacji kołowej, w tym stacje paliw; tereny i obiekty sportowo – rekreacyjne; urządzenia służące ochronie środowiska i zdrowia ludzi; budynki biurowe, socjalne; sieci, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej; zieleń urządzoną i izolacyjną, obiekty małej architektury; dopuszcza się utrzymanie (rozbudowa, przebudowa, modernizacja) istniejącej zabudowy mieszkaniowej.

Obszary powierzchniowej eksploatacji surowców – PG urządzenia i obiekty służące do pozyskiwania i przeróbki surowców naturalnych; zakłady produkcyjne, bazy, składy, magazyny, budynki socjalne; urządzenia i obiekty obsługi komunikacji samochodowej; urządzenia służące ochronie środowiska i zdrowia ludzi; sieci, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej; zieleń urządzoną i izolacyjną, obiekty małej architektury.

Obszary użytków rolnych – R Funkcją dominującą obszarów użytków rolnych (R) jest polowa produkcja rolnicza (uprawy polowe, łąki, pastwiska, sady, stawy hodowlane). W obrębie obszaru można również lokalizować drogi dojazdowe, gospodarcze, wewnętrzne, ścieżki rowerowe oraz sieci, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Obszary użytków rolnych z możliwością zalesienia – RL Funkcją dominującą obszarów przeznaczonych pod zalesienie (RL) jest funkcja bioklimatyczna a do czasu faktycznego zalesienia – uprawy polowe, łąki, pastwiska, sady, stawy hodowlane). W obrębie obszaru można lokalizować: drogi dojazdowe, gospodarcze, wewnętrzne, ścieżki rowerowe; sieci, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Obszary rolniczego wykorzystania wód – stawy hodowlane – RPO budynki produkcyjne oraz rzemieślnicze związane bezpośrednio z hodowlą ryb, nieuciążliwe dla otoczenia; zabudowę zagrodową i agroturystyczną (rozbudowa i modernizacja istniejącej zabudowy, oraz możliwość realizacji zabudowy uzupełniającej) oraz obiekty i urządzenia związane z gospodarką wodną; drogi dojazdowe, gospodarcze, wewnętrzne, ścieżki rowerowe; sieci, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Obszary ogrodów działkowych – ZD zieleń urządzona, ogrodowa wraz z obiektami małej architektury; istniejące oraz planowane na terenie ogrodów działkowych urządzenia towarzyszące (altany działkowe, dom działkowca itp.); ścieżki spacerowe, rowerowe, urządzenia rekreacyjne i rozrywkowe, place zabaw dla dzieci, tymczasowe urządzenia estradowe, wystawowe i gastronomiczne; usuwanie zagospodarowania terenu kolidującego w sposób istotny z funkcjami strefy; możliwość rozbudowy i modernizacji istniejących obiektów; wyposażenie terenu w obsługujące sieci infrastruktury technicznej, w tym w

szczegółności w oświetlenie i niezbędne urządzenia wodociągowo – kanalizacyjne oraz drogi wewnętrzne, parkingi, itp.

Obszary o symbolu ZC pełnią funkcję cmentarzy utrzymanie i rozbudowa cmentarzy, utrzymanie zieleni na ich terenie; wyposażenie terenów w niezbędne obiekty i urządzenia towarzyszące (kaplice cmentarne itp.), urządzenia infrastruktury technicznej (zaopatrzenie w wodę, urządzenia gromadzenia i usuwania odpadów itp.) oraz urządzenia komunikacyjne, (dojazdy, parkingi); dopuszcza się lokalizację funkcji usługowych związanych z funkcjonowaniem cmentarza.

Obszary dolin cieków fizjograficznych, zieleni łąkowej, zadrzewień i zakrzewień – ZŁ utrzymanie i ochrona wartości przyrodniczych i krajobrazowych, w tym zieleni niskiej, zadrzewień oraz zakrzewień jako elementów obszaru tworzących podstawowy układ korytarzy ekologicznych gminy i jej otoczenia; wykorzystanie terenów jako użytki zielone, (pastwiska, łąki) oraz rolne; zakaz sytuowania zabudowy; dopuszcza się realizację obiektów i urządzeń związanych z gospodarką wodną i infrastrukturą techniczną; tereny mogą być wykorzystane dla turystyki, sportu i wypoczynku, przy zachowaniu zasady, że ruch pieszy, rowerowy oraz konny powinien odbywać się po wyznaczonych i urządzonych trasach; utrzymuje się istniejące trasy komunikacyjne i ciągi infrastruktury technicznej, z dopuszczeniem ich przebudowy oraz uzupełnień (np. nowe powiązania drogowe, telekomunikacyjne, elektroenergetyczne, gazociągi, wodociągowe, kanalizacyjne itp.).

Obszary lasów – ZL to tereny lasów o dominującej funkcji bioklimatycznej i rekreacyjnej; utrzymanie i ochrona wartości przyrodniczych i krajobrazowych obszarów tworzących podstawowy zasób przyrodniczy gminy; zakaz zabudowy; w uzasadnionych przypadkach dopuszcza się urządzenia związane z gospodarką wodną i leśną; preferencje dla zwiększenia powierzchni zadrzewionych oraz tworzenia stawów hodowlanych i rekreacyjnych; tereny mogą być wykorzystane dla turystyki i wypoczynku, przy stosowaniu się do zaleceń służb leśnych oraz zachowaniu następujących zasad: ruch turystyczny pieszy, powinien odbywać się na wyznaczonych ścieżkach, z dopuszczeniem względnie swobodnej penetracji terenu, ruch turystyczny rowerowy i konny powinien być ograniczony do wyznaczonych i odpowiednio urządzonych tras; utrzymuje się istniejące trasy komunikacyjne i ciągi infrastruktury technicznej, z dopuszczeniem ich uzupełnień (np. nowe powiązania drogowe, telekomunikacyjne, linie elektroenergetyczne, gazociągi, niezbędne przebiegi przewodów wodociągowych, kanalizacyjnych itp.).

Obszary wód powierzchniowych – W Obszary o symbolu W to obszary wód powierzchniowych stanowiące istotny elementy systemu przyrodniczego gminy.

Obszary urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej – IT Funkcją dominującą obszarów o symbolu IT są urządzenia infrastruktury technicznej.

W stosunku do istniejącego zagospodarowania projekt studium wyznacza szereg nowych terenów z możliwością zabudowy. Poniżej przedstawiono jak został zaproponowany model struktury funkcjonalno-przestrzennej w poszczególnych sołectwach:

Broszkowice – Na terenie Broszkowic projekt studium ustala tereny MN i MNZ, które obejmują już istniejące zagospodarowanie. Również tereny US obejmują istniejące obiekty sportowo-rekreacyjne. Wzdłuż Wisły wskazano tereny PG eksploatacji kruszyw, trwa

tu bowiem eksploatacja kruszywa z dna Wisły. Jedyne nowe, niezabudowane jak dotąd tereny wskazano wzdłuż DW 933 (ul. Krakowska), są to tereny MU – mieszkaniowo – usługowe.

Babice – Na terenie Babic wskazano tereny MN (w centrum Babic), MNZ (w zachodniej części sołectwa) i MU (w otoczeniu DK44) na terenach już zabudowanych oraz w ich otoczeniu. Tereny produkcyjne wskazane zostały wzdłuż DW933 (znajdują się tu obecnie pojedyncze zakłady) oraz wzdłuż DK44 (tereny rolnicze, obecnie niezagospodarowane). Przy DW933 wskazano również, jako jedyny na terenie gminy, teren pod lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

Należy w tym miejscu zwrócić uwagę, że sołectwa Babice i Broszkowice właściwie tworzą funkcjonalną całość z terenami miasta Oświęcim, z którymi bezpośrednio graniczą.

Brzezinka – Znaczną część Brzezinki obejmuje obszar Auschwitz-Birkenau, niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady. W zachodniej części sołectwa wskazano tereny MN i MU, które częściowo są już zabudowane, częściowo zaś wolne od zabudowy. Wskazane tu tereny produkcyjne obejmują istniejące zakłady.

Pławy – Na terenie sołectwa Pławy wskazano tereny MNZ, które obejmują istniejące tereny zabudowy zagrodowej wraz z ich dość rozległym otoczeniem. We wschodniej części sołectwa zaplanowano węzeł trasy S1 z planowaną obwodnicą Oświęcimia. Przez środkową część sołectwa przebiega proponowana trasa S1.

Harmęże - Na terenie sołectwa Harmęże wskazano tereny MNZ, które obejmują istniejące tereny zabudowy zagrodowej wraz z ich dość rozległym otoczeniem. Tereny produkcyjne to istniejące obiekty (m.in. teren szybu Andrzej KWK Brzeszcze).

Rajsko – Na terenie sołectwa Rajsko wskazano rozległe tereny MN, a w mniejszym stopniu MU, podobnie jak i w poprzednich przypadkach w centralnej części sołectwa, obejmując istniejącą już zabudowę. Tereny MU zostały wskazane wzdłuż ul. Pszczyńskiej (DW933). Tereny produkcyjne to istniejące obiekty. Na terenie po eksploatacji kruszyw Rajsko wskazano tereny sportu i rekreacji, zgodnie z obecnym przeznaczeniem (teren jest wykorzystywany przez wędkarzy). Na terenie nieeksploatowanego złoża Rajsko 2 dopuszczono eksploatację kruszyw, wskazano tu tereny PG powierzchniowej eksploatacji. Przez zachodnią część sołectwa przebiegają trzy warianty trasy S1.

Grojec – na terenie sołectwa Grojec wskazano tereny MN głównie wzdłuż ul. Beskidzkiej (DW948) w północnej części sołectwa. W centralnej części sołectwa wskazano tereny U – usługowe. Wzdłuż pozostałych ulic wskazano tereny MNZ, wskazano je także dla poszczególnych enklaw terenów zabudowy zagrodowej.

Puściny – na terenie Puściny wskazano tereny MNZ wzdłuż głównej ulicy sołectwa. Tereny te obejmują w dużej części istniejącą zabudowę.

Łazy – na terenie Łaz wskazano tereny MNZ wzdłuż głównej ulicy sołectwa. Tereny te obejmują w dużej części istniejącą zabudowę.

Zaborze – na północ od ul. Zatorskiej wyznaczono tereny MU i P, z kolei na południe od ul. Zatorskiej dominują tereny MN. Podobnie jak i w sołectwach opisanych powyżej tereny te obejmują w dużej części istniejącą zabudowę. W północnej części sołectwa, po śladzie DK44 przebiega planowana południowa obwodnica miasta Oświęcim.

Poręba Wielka – w sołectwie Poręba Wielka dominuje funkcja MNZ, niewielkie partie terenu zostały przeznaczone pod tereny MN (rejon ul. Krokusowej, ul. Podlesie).

Włosienica - w sołectwie Włosienica dominuje funkcja MNZ, w północno-zachodniej części sołectwa wyznaczono tereny MN. W tej części przebiega również wariant południowej obwodnicy Oświęcimia łączący się z DK44. Tereny zabudowy MNZ zostały zlokalizowane w oparciu o istniejącą zabudowę głównie wzdłuż ul. J. Suskiego i ul. J. Bernasia. Wzdłuż DK44 wskazano również tereny MU.

Stawy Monowskie – w sołectwie Stawy Monowskie wskazano tereny MNZ w oparciu o istniejącą już strukturę wsi. Tereny te obejmują w dużej części istniejącą już zabudowę. W południowo-wschodniej części sołectwa wskazano tereny PG powierzchniowej eksploatacji dla złoża kruszyw „Stawy Monowskie”. Obecnie na części tego terenu prowadzona jest eksploatacja w ramach obszaru i terenu górniczego Stawy Monowskie. Na południe od terenu złoża wskazano tereny produkcyjne P, obecnie nie są one zagospodarowane, znajdują się tu grunty rolne.

Dwory Drugie - w sołectwie Dwory Drugie wskazano tereny MNZ w oparciu o istniejącą już zabudowę, która rozlokowana jest przy ul. Leśnej oraz jako enklawy zabudowy zagrodowej.

W projekcie studium wprowadzono również trzy różne warianty przebiegu planowanej trasy S1 oraz jeden wariant planowanej południowej obwodnicy Oświęcimia. Ślady tych tras zostały wprowadzone na wniosek Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (pismo z dnia 14 lutego 2013 r. znak GDDKiA-O/Ka-P1/BR/439/41/2013/P). Nad tymi trasami ciągle prowadzone są prace projektowe i nie wybrano jeszcze ich ostatecznego wariantu.

1.5 ANALIZA REZERW TERENÓW INWESTYCYJNYCH I OCENA RZECZYWISTYCH POTRZEB W TYM ZAKRESIE

Celem określenia rzeczywistych (obiektywnych) potrzeb inwestycyjnych gminy przeprowadzono analizę, a następnie zestawiono poniższe dane:

- prognoza ludności na lata 2015, 2020, 2025, 2030 dla powiatu oświęcimskiego (źródło: BDL GUS),
- migracje na pobyt stały gminne w latach 2005 – 2012 (źródło: BDL GUS),
- wskaźniki zasobów mieszkaniowych (źródło: BDL GUS),
- budynki nowe oddane do użytkowania w latach 2005 – 2012 (źródło: BDL GUS),
- wydane pozwolenia na budowę nowych budynków na terenie gminy w roku 2013 (źródło: UG Oświęcim),
- istniejące zagospodarowanie i użytkowanie terenów (źródło: opracowanie własne),
- tereny przeznaczone do zabudowy na podstawie rys. nr 3 studium (źródło: opracowanie własne).

Analiza przytoczonych powyżej danych statystycznych pozwala wyciągnąć następujące wnioski:

- w ostatnich latach (2005 – 2012) liczba nowych budynków oddawanych do użytkowania utrzymywała się na średnim poziomie 75 budynków/rok, z czego budynki mieszkalne stanowiły prawie 85% budynków oddawanych do użytkowania;

- prognozy demograficzne (dla powiatu oświęcimskiego) zakładają stopniowy wzrost liczby mieszkańców powiatu (511 osób) do 2025 roku, a następnie jej spadek, prawie do stanu obecnego.
- liczba zameldowań w gminie jest wyższa niż liczbę osób wymeldowywanych (o 126 w roku 2012), co świadczy o napływie nowych mieszkańców (częściowo przekłada się to na zapotrzebowanie na nowe tereny budowlane);
- liczba wydanych pozwoleń na budowę nowych budynków w roku 2013 wyniosła 74, a więc jest zbliżona do średniej liczby budynków oddawanych do użytkowania w latach 2005 – 2012. Oznacza to pewną „stałą” wysokość zapotrzebowania na tereny budowlane;
- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 106,5 m², co przekłada się na przeciętną powierzchnię użytkową mieszkania na 1 osobę na poziomie 30,8 m². Jest to wynik znacznie lepszy niż średnia krajowa, która wynosi 25,9 m².

Dla obliczenia chłonności demograficznej (koniecznej rezerwy terenów) przyjęto następujące założenia:

- zabudowa (mieszkaniowa) zajmie netto 60% wolnej (niezagospodarowanej) powierzchni przeznaczonej w studium do zabudowy. Pozostałe 40% powierzchni zajmie program usługowy, komunikacja, tereny zielone;
- średnia wielkość użytkowa mieszkania - 100 m²;

Wskaźnik chłonności demograficznej dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (bo taka dominuje na terenie gminy) wyniesie więc 60 osób na 1 ha powierzchni.

Wielkość przewidzianych w studium terenów mieszkaniowych predysponowanych do lokalizacji nowej zabudowy wynosi około 1023 ha. Zgodnie z przyjętym wskaźnikiem chłonność terenów wyznaczonych w studium wynosi więc 61.380 osób.

Analizę zapotrzebowania na teren budowlany można również przeprowadzić pod kątem możliwości wydzielenia działek budowlanych, zakładając hipotetyczną sytuację całkowitego scalenia, a następnie wtórnego podziału terenów budowlanych celem optymalnego ich zagospodarowania (wydzielenia prawidłowych, normatywnych działek budowlanych). Dla potrzeb tegoż uproszczonego wydzielenia przyjęto następujące parametry:

- średnia wielkość działki budowlanej – 1500 m² (obszar wiejski, na którym z reguły wydzielają się duże działki);
- zabudowa mieszkaniowa dotyczy 60% terenów przeznaczonych w studium do tego typu zabudowy. Pozostałe 40% stanowią tereny zielone, komunikacja, „odpady” w wyniku trudności terenowych, kształtu granic gminy, itd.

Zgodnie z przyjętymi założeniami, możliwa do wydzielenia ilość nowych działek budowlanych wynosi więc 4092. Mając na uwadze, iż rocznie wydaje się około 75 pozwoleń na budowę/oddaje się do użytkowania 75 nowych budynków, oszacowana ilość działek budowlanych zaspokaja potrzeby gminy na ponad 54 lata.

Przeprowadzone (ostrożne) analizy pokazują więc, iż przyjęte w dokumencie rezerwy terenów inwestycyjnych wydają się niewspółmierne do możliwości i potencjału rozwojowego gminy. Prognoza demograficzna zakłada spadek liczby mieszkańców

powiatu/gminy po roku 2025 co nie powinno dziwić, z uwagi na postępujące starzenie się społeczeństwa. Analiza dotychczasowego ruchu budowlanego na obszarze gminy również pozwala wysnuć wniosek, iż przyjęte w studium rezerwy terenowe wydają się niewspółmierne do rzeczywistych potrzeb w tym zakresie.

1.6 OCENA ZGODNOŚCI USTALEŃ PROJEKTU ZMIANY STUDIUM Z WNIOSKAMI WYNIKAJĄCYMI Z OPRACOWANIA EKOFIZJOGRAFICZNEGO

Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Oświęcim zostało wykonane w październiku 2013 r. W opracowaniu tym wskazano by chronić przed zabudową:

- Tereny istniejących i proponowanych form ochrony przyrody, a na obszarach Natura 2000 chronionych siedlisk przyrodniczych;
- Ochronę sieci hydrograficznej gminy oraz ograniczenie zabudowy w dolinach cieków;
- Ochronę wód podziemnych;
- Ochronę gruntów klasy I – III przed zabudową;
- Ochronę terenów leśnych przed zabudową;
- Na terenach narażonych na zagrożenia powodziowe wprowadzać rozwiązania minimalizujące możliwe straty, w tym ograniczenie zabudowy;

Wskazano również na konieczność ujawnienia udokumentowanych złóż kopalin.

Wszystkie wskazane wyżej postulaty zostały dotrzymane w projekcie studium, za wyjątkiem ochrony gruntów rolnych najwyższych klas. Z punktu widzenia autorów niniejszej prognozy najbardziej istotne jest, że urbanizacja nie wkracza na tereny istniejących i proponowanych form ochrony przyrody, w tym na siedliska chronione w ramach sieci Natura 2000. Doliny cieków są chronione poprzez ich wyłączenie z urbanizacji, a także wskutek nakazu zachowania pasów ochronnych do 5 m wzdłuż cieków. Wody powierzchniowe i podziemne chronione są również poprzez ustalenia odpowiednich form gospodarki wodno-ściekowej oraz poprzez wskazanie stref ochronnych ujęć wód. Również tereny leśne są w zdecydowanej większości chronione przed zabudową, zmiany przeznaczenia na etapie planu miejscowego wymagał będzie jedynie niewielki teren o powierzchni ok. 1 ha. Udokumentowane złoża kopalin zostały ujawnione zarówno w tekście, jak i na rysunku studium. Na terenach narażonych na zagrożenia powodziowe wprowadzono ustalenie, aby w mpzp wprowadzać rozwiązania minimalizujące możliwe straty, w tym ograniczenie zabudowy. Generalnie na tych terenach nie wprowadza się urbanizacji. Postulat opracowania ekofizjograficznego, który nie został zachowany w projekcie studium to ochrona gruntów rolnych najwyższych klas. Niestety, aż 423 ha gruntów klas 1 – 3 zostało przewidzianych do urbanizacji. Tak duża ilość terenów budowlanych na terenach rolniczych wynika w dużej mierze z ustaleń obowiązujących już w gminie suikzp i mpzp, a także z analizy wniosków złożonych przez mieszkańców. Jak to już wskazano w rozdziale powyżej przyjęte w studium rezerwy terenowe wydają się niewspółmierne do rzeczywistych potrzeb w tym zakresie.

2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA

2.1 POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE

Opracowanie obejmuje teren gminy Oświęcim. Administracyjnie gmina Oświęcim położona jest w zachodniej części województwa małopolskiego, w powiecie oświęcimskim. Teren gminy sąsiaduje odpowiednio: od zachodu z gminami Miedźna, Bojszowy i Bieruń, od północy z gminą Chełmek i Libiąż oraz miastem Oświęcim, od wschodu z gminami Przeciszów i Polanka Wielka, od południa z gminami Osiek, Kęty i Brzeszcze. Wg bazy danych TERYT na gminę składa się trzynaście sołectw i jedna osada: Babice, Broszkowice, Brzezinka, Dwory Drugie, Grojec, Harmęże, Łazy, Pławy, Poręba Wielka, Puściny (osada), Rajsko, Stawy Monowskie, Włosienica, Zaborze. W ramach poszczególnych sołectw baza danych TERYT wyróżnia tzw. części miejscowości oraz przysiółki, podział ten przedstawiono poniżej. Wg danych GUS za 2011 r. powierzchnia gminy wynosiła 7484 ha, w gminie zamieszkiwało 17637 osób, a średnia gęstość zaludnienia wynosiła 236 osób na 1km².

Tabela 2 Gmina Oświęcim, podział na sołectwa, przysiółki i części miejscowości wg Bazy Danych Teryt

Sołectwa	Przysiółki	Części miejscowości
Babice	Chropań Kąty	-
Broszkowice	-	Za Sołą
Brzezinka	-	Chropań Czernichów Skotnica
Dwory Drugie	Machnaty Przerwa Suchodębie Żaki	-
Grojec	Adolfin Czajki Czerna Skotnica Stawy Grojeckie Żabia Ulica	Łęg Na Zapłociu
Harmęże	-	Kurniki Stara Wieś
Łazy	-	
Pławy	-	Pakuz Przy Wiśle
Poręba Wielka	-	Dąbrowy-Gaj Kasia Kmiecie Lachetówka Odnoga Podlesie Podstawie Pólka Przedzieleń
Puściny (osada)	-	-
Rajsko	-	Cegielnia Majer Obrocznia

Stawy Monowskie	-	Zalesie
Włosienica	Granice Maśloch	Dół Sośnina Włosienica Górna
Zaborze	Borowiec	Jeziro Węgielnik

W ujęciu regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego (1998) obszar gminy znajduje się w obrębie: prowincji – Karpaty i Podkarpacie (51/52), podprowincji – Północne Podkarpacie (512), makroregionie Kotliny Oświęcimskiej (512.2), mezoregionie – Dolina Górnej Wisły (512.22). Jedynie niewielki południowo-wschodni fragment gminy znajduje się w granicach mezoregionu Podgórze Wilamowickie (512.23).

Zgodnie z podziałem geobotanicznym Polski omawiany obszar leży w Dziale Wyżyn Południowopolskich C, Krainie Kotliny Oświęcimskiej C.7, Okręgu Oświęcimskim C.7.1, Podokręgu Doliny Wisły Ustroń – Ujście Skawy C.7.1.c.

2.2 BUDOWA GEOLOGICZNA

Pod względem geologicznym obszar gminy leży w obrębie Zapadliska Przedkarpackiego, którego podłoże budują utwory z okresu karbonu i trzeciorzędowe. Utwory karbońskie wykształcone są w postaci warstw libiąskich zbudowanych z piaskowców, z wkładkami łupków ilastych i pokładami węgla kamiennego. Miąższość tych utworów dochodzi do ok. 1200 m. Według Mapy Geologicznej Polski ark. Bielsko-Biała w skali 1:200000 utwory te ujawniają się na powierzchni w rejonie Górki Grojeckiej. Na warstwach karbońskich zalegają miąższe osady miocénskie (trzeciorzęd) Nb. Głównie wykształcone są jako iły, mułki i piaskowce (warstwy skawińskie, wielickie i grabowieckie). Wiek tych osadów to baden. Bezpośrednio na trzeciorzędowym podłożu zalegają utwory czwartorzędowe pochodzenia lodowcowego i rzeczno-lodowcowego zbudowane z osadów piaszczysto-żwirowych, mułków piaszczystych lub iłów piaszczystych i pylastych o miąższości ok. 5-15 m. Na utworach piaszczysto-żwirowych zalegają utwory aluwialne (rieczne) o miąższości od 1 do 4 m, związane z akumulacją Wisły i Soły. Osady rzeczne dominują w powierzchniowej budowie geologicznej właściwie całej zachodniej i północnej części gminy. W południowej, wyższej części gminy przeważają lessy i gliny lessowe oraz mady, piaski i żwiry terasów akumulacyjnych. Utwory eoliczne: gliny lessowe i lessy, tworzące obszerne płyty o miąższości ok. 6-13 m. Najmłodsze utwory czwartorzędowe stanowią w dolinach rzek pokrywy akumulacyjne: żwiry rzeczne, pospółki, mady, torfy i gliny aluwialne o miąższości do 4 m, na których współcześnie w okresach powodzi na niskich terasach tworzą się osady namułów rzecznych i pokryw żwirowych. Miąższość wszystkich serii utworów czwartorzędowych wynosi od ok. 10-20 m na terasach niskich, do 20-30 m na terasach wysokich. Niestety dla południowej części gminy brak jest Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski, w związku z czym informacja o budowie geologicznej tej części gminy jest dość ogólna.

2.3 WODY POWIERZCHNIOWE I ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Obszar gminy charakteryzuje się bogatą, dobrze rozwiniętą siecią rzeczną, systemem kanałów i rowów melioracyjnych oraz dużymi obszarami stawów rybnych. W całości odwadniany jest poprzez prawobrzeżne dopływy Wisły. Wisła - stanowi północną i zachodnią granicę gminy. Na tym odcinku Wisła przyjmuje:

- lewobrzeżne dopływy (poza terenem gminy): Pszczyнкę, Gostynię, Potok Goławiecki, Przemszę;
- prawobrzeżne dopływy z terenu gminy: Młynówki Harmęską i Oświęcimską, Pławiankę, Dopływ spod Brzezinek, Sołę i Macochę. Już poza obszarem gminy do Wisły wpływa Włosanka, która jednak odwadnia wschodnią część gminy.

Wisła ma charakter rzeki nizinnej o spadku 0,36%, krętym przebiegu, koryto wąskie 10-20 m., na całym odcinku obwałowane. W 1977 roku w ramach regulacji Wisły rozpoczęto budowę kanału żeglownego Dwory-Las o długości 7,5 km, co spowodowało w 1997 roku zmianę ujścia Macochy-Poręby i skierowanie jej bezpośrednio do kanału.

Soła - pierwszy główny beskidzki dopływ Wisły o długości 88,9 km i powierzchni dorzecza 1390,6 km². Odcinek ujściowy o długości 11 km znajduje się na terenie gminy. Koryto kręte, z licznymi starorzeczami tylko częściowo jest uregulowane - wały przeciwpowodziowe, narzuty kamienne, opaski faszynowe. Średni spadek rzeki na odcinku Kęty-Oświęcim wynosi 1,86%. Eksploatacja żwirów bezpośrednio z koryta rzeki, budowa zbiorników wodnych w środkowym biegu Soły zwiększyła średni spadek rzeki od 1855 roku o 0,2%, a w okresach powodzi wywołuje częste zmiany koryta. Soła na terenie gminy właściwie nie ma większych dopływów. Jedynym dopływem który posiada hydronim wg KZGW jest Macocha (inna niż Macocha uchodząca do Wisły odwadniająca północno-wschodnią część gminy). Do Soły uchodzą również Potok Różany i Czerna, ciekły te jednak nie posiadają oficjalnych hydronimów. Odprowadzają one wodę ze stawów hodowlanych.

Uzupełnieniem sieci hydrograficznej jest niezwykle gęsta sieć rowów i kanałów melioracyjnych, czy też młynówek. Bezpośrednio do Wisły i Soły odprowadzane są wody ze stawów poprzez sieć kanałów i sztucznych przekopów między zlewniami. Wyznaczone działki wodne na tym obszarze są niepewne, gdyż w zależności od stanów wody lub potrzeb gospodarki wodnej na stawach, wody kierowane są systemem śluz i zastawek do różnych zlewni. Naturalny reżim przepływów Wisły i Soły jest mocno zakłócony w wyniku gospodarczej działalności człowieka przez gospodarkę wodną na zbiornikach powyżej położonych, zrzuty wód kopalnianych, przemysłowe użytkowanie wód oraz pobór na potrzeby komunalne. Przepływy są bardzo zróżnicowane; maksima występują w kwietniu i lipcu, a minima w styczniu i we wrześniu. Szczególnie ważne są maksymalne przepływy związane z opadami katastrofalnymi, nawałnymi lub roztopami wywołującymi powodzie. Prawdopodobieństwo występowania tych przepływów, jak i wartości rzeczywiste zmierzone dla największych powodzi w XX w. przedstawiają tabele. Położenie gminy w Kotlinie (węzeł hydrologiczny) powoduje, że w przypadku wystąpienia powodzi w rejon ten spływają ogromne ilości wód z różnych kierunków w tym samym czasie.

Zbiorniki wodne

Ważnym elementem zagospodarowania terenu gminy są wody stojące mające głównie charakter stawów hodowlanych. Zbiorniki sztuczne to głównie stawy rybne, posiadające na tym terenie stare tradycje („Żabi Kraj”). Koncentrują się głównie w dolinie Wisły i Soły, w mniejszym stopniu na płaskiej wierzchołynie. Ogólna ich powierzchnia wg danych z mapy ewidencyjnej wynosi 913,01 ha, tj. 12,25% powierzchni gminy. Powierzchnia wszystkich

wód stojących zliczona z ortofotomapy wynosi ok. 918 ha, co świadczy o tym, że stawy zostały właściwie zaklasyfikowane w ewidencji gruntów.

Na obszarze gminy występują 452 mniejsze lub większe stawy, oczka wodne i tym podobne zbiorniki wód powierzchniowych. Stawy hodowlane rozlokowane są właściwie na całej powierzchni gminy i grupują się w siedem większych kompleksów: stawy w Harmężu i Rajsku, Stawy Adolfińskie i Stawy Grojeckie (sołectwo Grojec), stawy w Zaborzu, stawy w Porębie Wielkiej oraz Stawy Monowskie. Ogółem znajdują się tu aż 102 stawy o powierzchni powyżej 1 ha. Największe pod względem powierzchni są stawy Lekarc (40,03 ha), Stawy Adolfińskie (37,60 ha) oraz staw Grabowiec Duży (33,82 ha). Tak duże kompleksy stawów położonych w dolinach rzek Wisły i Soły wpływają na warunki klimatyczne, gospodarkę wodną, a także na gospodarcze korzystanie ze środowiska. Ze zbiorników wodnych należy również wymienić występowanie starorzeczy - wiślik i solisk, które choć będące w stadium zaniku mają jednak wielkie znaczenie przyrodnicze. Wśród zbiorników wód powierzchniowych należy również wymienić zbiorniki powstałe w wyniku zalania wyrobisk po eksploatacji kruszyw w Rajsku.

Tabela 3 Ważniejsze kompleksy stawów gminy Oświęcim

Kompleks	Nazwa	Powierzchnia (ha)
Stawy w Harmężu (kontynuacja stawów z gminy Brzeszcze)	Staw Oszust	28,43
Stawy w Harmężu i Rajsku	Przysiak Duży	1,88
	Przysiak Mały	1,57
	Bocianek	2,32
	Mojszczyk	12,12
	Bliźniak	18,54
	Cyranka	22,96
	Lekarc	40,03
	Duża i Mała Mewa	7,02
	Pośredni	18,61
	Gamrot	4,09
Stawy w Rajsku	Duży Strzelec	7,19
	Gliniak	4,36
Stawy Adolfińskie (sołectwo Grojec)	Stawy Adolfińskie	37,60
	Krzemieńczyk Duży	18,28
	Adam Duży	12,95
	Staw Średni	12,98
	Staw Górny	14,98
	Staw Zimowy	19,00
	Staw Letni	4,75
	Staw Malinowski	6,22
Stawy Grojeckie	Czesław	22,76
	Gniewus	5,72
	Ryszard	6,34
	Stanisław	2,41
	Antoni	5,21
	Marszałek	2,42
	Dziurawiec	8,38
	Szerszeń	2,56
	Ryszkowiec	6,10
	Orny	8,42
	Smutny	8,51
	Czechowiec	10,88
	Pośredni	0,95
	Michałowiec	4,35
	Wesoły	2,36
Stawy w Zaborzu	Węgielnik	6,21
	Wójtowiec	20,83
	Mały Wójtowiec	2,77

	Staw Dolny	16,32
	Marian Górny	26,52
	Borowski	27,90
	Żurawiec	9,64
	Zdzisław	7,40
	Wierzchowaty	6,55
Stawy w Porębie Wielkiej	Granicznik	5,33
	Grabowiec Duży	33,82
	Grabowiec Mały	5,69
	Jeżówki	11,46
Ciąg stawów w dolinie Macochy (sołectwo Łazy)	Łącznie 10 stawów, nie posiadają one jednak nazwy	Powierzchnia od 0,63 do 4,07
Stawy Monowskie	Góral	5,90
	Wiśniewski	12,27
	Jeziorki	10,09
	Klin	11,83
	Przepustka	1,22
	Przedzielin Stary	5,04
	Przedzielin Nowy	3,64
	Stara Cząstka	28,75
	Nowa Cząstka	9,37
	Olszyna	29,23
	Marszałek	21,58
	Trzynastka	17,56

Zagrożenie powodziowe

Na dzień dzisiejszy w zakresie informacji dotyczących zagrożenia powodziowego istnieje spore zamieszanie, wywołane faktem nie wywiązywania się przez organy rządowe z obowiązków ustawowych w dziedzinie wskazywania zagrożeń powodziowych. Dla terenu gminy Oświęcim dostępne są informacje dotyczące zagrożeń powodziowych z trzech źródeł:

- Studium określające granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią zlewni rzeki Soły z 2006 r. RZGW Kraków
- Materiałów RZGW Gliwice w zakresie zagrożeń powodziowych dla rzeki Wisły.
- Wstępnej ocenie ryzyka powodziowego wykonanej przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej z grudnia 2011 r.

Tereny na których istnieje zagrożenie powodziowe to w dużej większości obszary międzywała tak Wisły jak i Soły. Tereny te są wolne od zabudowy, nie ma tu więc zagrożenia dla mienia. W sołectwach Harmęże, Pławy, Brzezinka i Babice dla rzeki Wisły oraz w sołectwie Rajska i Grojec dla rzeki Soły wody powodziowe mieszczą się w obszarze międzywała gdzie nie występuje zabudowa mieszkaniowa. Natomiast dużym zagrożeniem powodziowym cechuje się sołectwo Broszkowice, gdzie Soła łączy się z Wisłą. Jak wykazują mapy zagrożeń powodziowych duża część terenu sołectwa jest zagrożona zalaniem wodami powodziowymi. Zagrożenie powodziowe występuje również w sołectwie Dwory Drugie, gdzie zagrożone są przysiółki położone najbliżej koryta Wisły, a więc Przerwa, Suchodębie i Białe. Na tych terenach znajdują się pojedyncze zabudowania.

Wstępna ocena ryzyka powodziowego wykonana przez KZGW – opracowanie to składa się z: mapy obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, mapy znaczących powodzi historycznych, mapy obszarów na których wystąpienie powodzi jest prawdopodobne. Na wszystkich tych mapach wskazano obszary zalewowe podobnie jak w materiałach RZGW z 2006 r., przy czym na mapie obszarów narażonych na

niebezpieczeństwo zasięg prawdopodobnych zalewów jest znacznie szerszy i obejmuje właściwie całą dolinę Wisły pomiędzy Wisłą a Sołą. Obecnie brak jest obowiązujących dokumentów wskazujących zasięg zagrożeń powodziowych (także materiały KZGW nie mają żadnej mocy prawnej), w przyszłości jednak, zgodnie z obowiązującymi przepisami, zostaną one stworzone (tzw. Mapy terenów szczególnego zagrożenia powodzią, ustawowy termin wykonania 22 grudnia 2013 r.), należy więc na bieżąco wprowadzać do dokumentów planistycznych wyniki nowych opracowań. Mapy te zaczną obowiązywać dopiero po ich przekazaniu do poszczególnych urzędów gmin, ale niestety nie wiadomo kiedy to nastąpi. Zaniechania we wskazywaniu zagrożeń powodziowych ze strony zobligowanej do tego zadania strony rządowej odbijają się negatywnie na możliwościach prowadzenia racjonalnej polityki przestrzennej przez samorządy. Sytuacja tak będzie miała miejsce niestety jeszcze w najbliższych latach.

2.4 WODY PODZIEMNE

Według Mapy Hydrogeologicznej w skali 1:200000 ark. Kraków i ark. Bielsko-Biała analizowany obszar wchodzi w skład przedkarpackiego regionu hydrogeologicznego XXII, podregion przedkarpacko – śląski XXII7, w którym główny poziom użytkowy wód podziemnych znajduje się w utworach czwartorzędowych. Potencjalna wodonośność utworu studziennego wynosi od 30 – 70 m³/h, a zwierciadło swobodne wody znajdują się do głębokości 30 m w utworach rzecznych.

Teren gminy Oświęcim jest mocno rozciągnięty w przestrzeni w związku z czym stan zasobów hydrogeologicznych opisują aż cztery Mapy Hydrogeologiczne Polski: ark. Oświęcim, ark. Chrzanów, ark. Kęty i ark. Wadowice. Zgodnie z tymi mapami użytkowe poziomy wodonośne występują w utworach czwartorzędowych (północna i niewielka południowa część gminy) oraz w utworach karbońskich (rejon Grojca). W pasie terenu, który obejmuje sołectwa Rajsko, Grojec, Łazy i Porębę Wielką oraz w sołectwach Stawy Monowskie i Dwory Drugie nie występują użytkowe poziomy wodonośne¹. Na terenie, który obejmuje ark. Wadowice nie wydzielono użytkowych poziomów wodonośnych. W rejonie sołectwa Dwory Drugie i Stawy Monowskie, pomimo, że występują tam warstwy wodonośne nie wydzielono użytkowych poziomów wodonośnych, gdyż warstwy te zostały trwale zdegradowane na skutek zalania wodami Wisły w czasie powodzi z 1997 r., które niosły ogromny ładunek zanieczyszczeń wylugowany ze składowiska Oświęcim-Dwory.

Piętro wodonośne czwartorzędu budują piaszczysto – żwirowe osady związane z dolinami Wisły i Soły. Miąższość zawadzonego czwartorzędu dochodzi do kilkunastu metrów – średnio w granicach 7 metrów. Zwierciadło ma na ogół charakter swobodny, a podłoże warstw wodonośnych tworzą ilaste utwory miocenu. W czwartorzędowym piętrze wodonośnym wydzielono jednostki hydrogeologiczne: 6aQIV, 7bQIII (ark. Oświęcim), 15bQIII (ark. Chrzanów) oraz 8aQII (ark. Kęty).

Jednostka hydrogeologiczna 6aQIV związana jest głównie z utworami rzeczno-lodowcowymi doliny Wisły. Zwierciadło wody występuje płytko, w granicach od 0,2 do 0,6 m p.p.t. zaś miąższość utworów wodonośnych mieści się w przedziale 5 – 16 m. Średnia wydajność studni wierconej wynosi 10 – 30 m³/h, ale w rejonie doliny Wisły jest mniejsza niż 10 m³/h, a z kolei w rejonie Broszkowic mieści się w przedziale 30 – 50, a nawet 50 do 70

¹ Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50000, ark. Oświęcim, Chrzanów, Kęty i Wadowice, PIG, Warszawa;

m³/h. Stopień zagrożenia tych wód jest średni, ze względu na generalny brak ognisk zanieczyszczeń. Jakość wód jest średnia, woda wymaga uzdatnienia (IIb).

Jednostka hydrogeologiczna 7bQIV związana jest głównie z utworami rzeczno-lodowcowymi doliny Soły. Miąższość utworów wodonośnych wynosi ok. 8 m. Średnia wydajność studni wierconej wynosi 30 – 50 m³/h, a w rejonie Zaborza 50 do 70 m³/h. Stopień zagrożenia tych wód jest średni, ze względu na generalny brak ognisk zanieczyszczeń oraz istnienie słabej warstwy izolującej. Jakość wód jest średnia, woda wymaga uzdatnienia (IIb). W obrębie tej jednostki znajduje się ujęcia Zaborze.

Jednostka hydrogeologiczna 15bQII związana jest głównie z utworami rzeczno-lodowcowymi doliny Wisły i Soły. Utwory wodonośne związane są z systemem dolin kopalnych, który w nieznacznym stopniu pokrywa się ze współczesnym systemem hydrograficznym i bezpośrednio nawiązuje do struktur podłoża czwartorzędowego. Warstwy wodonośne wykształcone są w postaci żwirów i piasków o znacznej miąższości z przewarstwieniami półprzepuszczalnych i nieprzepuszczalnych glin, pyłów i ilów. Miąższość warstwy wodonośnej zawiera się w granicach 10 – 20 m. Zwierciadło wody jest generalnie swobodne lub czasami słabonaporowe co związane jest z przykryciem utworami nieprzepuszczalnymi lub przewarstwieniami warstwy wodonośnej przez te utwory. Średnia wydajność studni wierconej wynosi 10 – 30 m³/h w części południowej, a w części północnej 30 – 50 m³/h. Stopień zagrożenia tych wód jest średni, ze względu na generalny brak ognisk zanieczyszczeń oraz istnienie słabej warstwy izolującej. Jakość wód jest średnia, woda wymaga uzdatnienia (IIb).

Jednostka hydrogeologiczna 8aQII związana jest głównie z utworami rzeczno-lodowcowymi doliny Soły i obejmuje niewielki południowy fragment sołectwa Grojec. Średnia wydajność studni wierconej wynosi 10 – 30 m³/h. Stopień zagrożenia tych wód jest wysoki, ze względu na obecność ognisk zanieczyszczeń oraz brak warstwy warstwy izolującej. Jakość wód jest średnia, woda wymaga uzdatnienia (IIb).

Piętro wodonośne karbonu budują piaskowce i zlepieńce krakowskiej serii piaskowcowej. Tworzą one odrębne poziomy wodonośne, pozostające ze sobą w więzi hydraulicznej w obszarach sedymentacyjnych wyklinowań utworów nieprzepuszczalnych, w strefach uskokowych i w zasięgu prowadzonych robót górniczych. Tworzą one jeden zbiornik karboński o charakterze porowo-szczelinowym, przepływowy, zakryty i częściowo zakryty. Naturalne warunki hydrogeologiczne w zachodniej części obszaru wyznaczonego zbiornika karbońskiego zostały zakłócone na skutek prowadzonej eksploatacji węgla kamiennego w kopalni „Brzeszcze”. Południowo-zachodnia część gminy znajduje się granicach leja depresji wywołanego eksploatacją węgla w tej kopalni. Górnicza eksploatacja złoża i prowadzone odwodnienie górotworu od blisko stu lat spowodowały przeobrażenia warunków hydrogeologicznych do głębokości 740 m, w tym obniżenie zwierciadła wody do głębokości 170 – 230 m. Przepuszczalność i wodonośność piaskowców i zlepieńców zwiększyła się w wyniku prowadzenia eksploatacji. Jej efektem są poeksploatacyjne spękania i szczeliny w górotworze, ułatwiające infiltrację wód opadowych oraz powstanie więzi hydraulicznej między zawodnionymi warstwami. W warunkach drenującego wpływu kopalni, zasięg i głębokość występowania użytkowego poziomu wodonośnego wyznaczają wypływy wód zwykłych w wyrobiskach górniczych. Poprzez powstałe nowe drogi przepływu system szczelin, spękań i wyrobiskami górniczymi następuje infiltracja wód zwykłych do głębszych poziomów eksploatacyjnych kopalni. Wody zwykłe z tych poziomów są wypompowywane na

powierzchnię szybami kopalni w ilości 5750 m³/d. Mapa Hydrogeologiczna Polski ark. Kęty wydziela na analizowanym terenie jednostkę hydrogeologiczną 3bcC3II. Zajmuje ona południowy fragment sołectwa Grojec. Charakteryzuje się ona naturalnymi warunkami hydrogeologicznymi, lej depresji oraz drenujący wpływ eksploatacji w kopalni Brzeszcze ma miejsce w odległości ok. 300 – 500 metrów od granic jednostki. Średnia wydajność studni wierconej wynosi 10 - 30 m³/h, stopień zagrożenia tych wód jest niski, ze względu na brak ognisk zanieczyszczeń oraz istnienie warstwy izolującej. Jakość wód jest dobra, nie wymagają one uzdatniania. Parametry wszystkich jednostek hydrogeologicznych przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 3 Główne parametry jednostek hydrogeologicznych

Symbol jednostki hydrogeologicznej	Piętro wodonośne	Głębokość występowania	Mięgkość [m]	Współczynnik filtracji [m/24h]	Przewodność warstwy wodonośnej [m ² /24h]	Moduł zasobów odnawialnych [m ³ /24h/km ²]	Moduł zasobów dyspozycyjnych [m ³ /24h/km ²]
6aQIV	Q	5-15	10,3	36,8	296	402	302
7bQIII	Q	5-15	7,7	57,3	421	443	288
8aQII	Q	<5	5,6	31,8	187	266	160
15bQII	Q	5-15	2,6 – 15,5	11,5 – 67,0	30 -658	171	128
3bcC3II	C	50 – 100	20 - 40	0,4	16	328	164

Według Mapy wstępnej waloryzacji głównych zbiorników wód podziemnych (Skrzypczak [red], 2003), materiałów Państwowej Służby Hydrogeologicznej oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. 2006 nr 126 poz. 878) na obszarze gminy nie występują główne zbiorniki wód podziemnych.

Według podziału Polski na jednolite części wód podziemnych teren gminy Oświęcim znajduje się w dwóch JCWPd nr 142 (część zachodnia gminy) i 148 (część wschodnia).

Ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych

Na terenie gminy znajdują się dwa ujęcia wód dla których ustanowiono strefy ochronne:

- ujęcie "Zasole" bazujące na wodach infiltracyjnych z rzeki Soły o wydajności Q_{sr} = 7500 m³/d,
- ujęcie "Zaborze" z ujęciem wód podziemnych o wydajności Q_{sr} = 6500 m³/d (składa się ono z kilku studni)

Woda ujmowana z ujęcia infiltracyjnego "Zasole", znajdującego się na lewym brzegu rzeki Soły podawana jest na stację uzdatniania "Zasole" zlokalizowaną na terenie miasta Oświęcimia. Znaczna część ujęcia, tj. większość studni infiltracyjnych znajduje się na terenie gminy Oświęcim, pozostałe na terenie miasta. Kolejne ujęcie "Zaborze" składa się z 16 studni wierconych, zlokalizowanych zarówno na terenie gminy jak i miasta Oświęcimia. Woda pobierana jest z utworów czwartorzędowych. Poziom wodonośny związany jest z przepuszczalnymi utworami żwirowo-piaszczystymi, które zalegają na nieprzepuszczalnym

podłożu iłów miocenijskich. Jest to poziom ciągły o dużym rozprzestrzenieniu, a tym samym o dużej zasobności i znaczeniu. Teren ujęcia leży na prawobrzeżnej wysokiej terasie rzeki Wisły i Soły oraz częściowo na terasie niskiej rzeki Soły. Głębokość studni waha się od 10,0 m do 23,6 m. Woda pobierana jest za pomocą pomp głębinowych i rurociągiem zbiorczym doprowadzana jest do stacji uzdatniania wody zlokalizowanej na terenie gminy.

Obecnie na analizowanym terenie nie występują strefy ochrony pośredniej. Do końca 2012 r. na terenie gminy Oświęcim znajdowały się strefy ochrony pośredniej „Zaborze” i „Zasole”, jednak w związku z nowelizacją ustawy prawo wodne, strefy te zostały zniesione. Zgodnie z art. 21 ust 1. ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 32 poz. 159) strefy te wygasły, ponieważ zostały ustanowione przed dniem 31 grudnia 2002 r. Obecnie obowiązują tu jedynie strefy ochrony bezpośredniej, które obejmują granice poszczególnych działek na których usytuowane są studnie. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Oświęcimiu czyni obecnie starania o odnowienie stref ochrony pośredniej.

2.5 KLIMAT I WARUNKI TOPOKLIMATYCZNE

Pod względem klimatycznym obszar gminy zaliczany jest do regionu:

- wg Romera (1949) - klimatu podgórskich nizin i kotlin (E7) łagodnego, o opadach korzystnie rozłożonych dla rolnictwa i najdłuższym okresie wegetacyjnym,
- wg Gumińskiego (1948) - do XV dzielnicy rolniczo-klimatycznej wydzielonej na podstawie rozwoju roślin i wskaźników fenologicznych,
- wg Baca (1991) - agroklimat w półroczu letnim charakteryzowany w oparciu o bilans wodny i energii zaliczany jest do bardzo wilgotnego podtyp: umiarkowanie ciepły i słoneczny oraz umiarkowanie ciepły i pochmurny,
- wg Wosia (1995) - śląsko-krakowskiego (XXVI), który wyróżnia się stosunkowo niewielką liczbą dni z pogodą bardzo ciepłą z opadem (średnio 34 dni), ciepłą z dużym zachmurzeniem i opadem (50 dni), natomiast mniej jest dni umiarkowanie ciepłych i pochmurnych oraz chłodnych i pochmurnych (średnią roczną liczbę dni z poszczególnymi typami pogody przedstawiono na załączonej tablicy).

Warunki klimatyczne gminy są kształtowane pod wpływem mas powietrza napływających nad ten teren. W ogólnej cyrkulacji dominują masy powietrza polarnomorskiego i polarnokontynentalnego napływające z sektora zachodniego, w tym ok.27% układów cyklonalnych i 17% antycyklonalnych. Kotlina Oświęcimska podobnie do innych form wklęsłych charakteryzuje się niekorzystnymi warunkami anemologicznymi. Rozkład kierunków wiatru jest zgodny z przebiegiem Kotliny, dominują wiatry z sektora zachodniego (ok.52%) i wschodniego (ok.24%), a istotny wpływ wywierają również doliny głównych dopływów Wisły, Soły, Przemszy i Gostynki. Rejon ten jest słabo przewietrzany, cisze stanowią ok. 17%, a łącznie z wiatrami do 2 m/s blisko 70% ogólnej liczby przypadków. Wiatry o prędkościach powyżej 7 m/s występują sporadycznie i w większości związane są z występowaniem wiatrów fenowych. Nieco korzystniejsze warunki anemologiczne występują na terenach wyżej położonych w południowej części gminy. Charakterystykę podstawowych

elementów klimatu przedstawiono w formie tablicy. Pod względem cech klimatu naturalnego, obszar ten zaliczany jest do terenów bardzo korzystnych zwłaszcza dla rolnictwa, a wskaźnik klasyfikacji bonitacyjnej osiąga wartość 94-96 (100 - maksymalna wartość w Polsce - Górski. Atlas... 1994).

Tabela 4 Charakterystyka wybranych elementów klimatu (okres badań 1965-1995, Ostródka 1996, Atlas... 1994):

Element	Wartość
Średnia roczna temperatura	8,0 (°C)
Średnia roczna temperatura maksymalna	12,6 (°C)
Absolutne maksimum	(°C) 36,3
Średnia roczna temperatura minimalna	3,5 (°C)
Absolutne minimum	-28,0 (°C)
Liczba dni z temperaturą minimalną < - 10 °C < 0,0 °C	17 112
Liczba dni z temperaturą maksymalną < 0,0 °C > 25,0 °C	32 33
Średnia roczna wilgotność powietrza (%)	80,2
Liczba dni z wilgotnością < 40 % = 90 %	0,2 141,2
Liczba dni z mgłą	40-60
Roczna suma opadów (mm)	740,7
Liczba dni z opadem = 0,1 mm = 1,0 mm = 10,0 mm	176,6 121,4 19,3
Liczba dni z pokrywą śnieżną > 10 cm	30 - 40
Długość okresu gospodarczego śr. t dób. > 2,5 °C (dni)	240 - 250
Długość okresu wegetacyjnego śr. t dób. > 5,0 DC (dni)	210 - 220
Średnie daty ostatnich przymrozków	26 IV – 5 V
Średnie daty pierwszych przymrozków	6 X – 15 X

W stosunku do ogólnie - korzystnych warunków makroklimatycznych Kotliny Oświęcimskiej, w jej obrębie możemy wyróżnić dwa typy mezoklimatów (Atlas ... 1981):

- mezoklimat den dolinnych Wisły i Soły charakteryzujący się krótkim okresem bezprzymrozkowym, o dużych wahaniami temperatury i wilgotności powietrza w czasie doby (w dzień - silnie przegrzewanych i wysuszanych, w nocy – bardzo wilgotnych i silnie wychładzających), położonych w zasięgu inwersji temperatury i wilgotności powietrza stanowiących przeważnie zastoiska powietrza ze względu na słabą wentylację,
- mezoklimat wyższych teras rzecznych o dłuższym o około 20 dni okresie bezprzymrozkowym i wyższych o ok. 1,0°C średnich rocznych temperatur minimalnych niż w dnach dolinnych, wentylacja naturalna umiarkowana.

2.6 POWIERZCHNIA ZIEMI

2.6.1 UKSZTAŁTOWANIE TERENU, ZJAWISKA OSUWISKOWE

Rzeźba obszaru gminy jest mało urozmaicona. W części zachodniej gminy, a więc pomiędzy dolinami Soły i Wisły rzędne terenu wynoszą od 230 do 238 m n.p.m., a teren jest płaski. Najniżej położonym sołectwem tej części gminy są Broszkowice położone na wysokości ok. 228 m n.p.m. W tym rejonie Soła łączy się z Wisłą, a nieco wcześniej Wisłę zasila Przemsza. Rzędne terenu w miejscu złączenia dwóch rzek to 228 m n.p.m., a rzędna lustra wody to 225 n.p.m. Podobnie rzędne terenu układają się w najniżej położonej części gminy, a więc w sołectwie Dwory Drugie. W miejscu wypływu Wisły z terenu gminy w rejonie Żaków rzędne terenu wynoszą 225 m n.p.m. Rzędne lustra wody Wisły w tym terenie to 219 m n.p.m. W części wschodniej sołectwa rzędne terenu również wynoszą od 230 do 240 m n.p.m. Bardziej urozmaiconą rzeźbą terenu cechuje się południowo-wschodnia część gminy, a więc sołectwa Grojec, Łazy, Puściny i Poręba Wielka, gdzie w południowych częściach tych sołectw rzędne terenu dochodzą do 270 – 280, a nawet miejscami do niemal 300 m n.p.m. Najwyżej położony punkt w gminie znajduje się w południowej części sołectwa Puściny – 296 m. n.p.m. Lokalnymi kulminacjami terenu są również Grojecka Góra 271 m n.p.m. oraz wzniesienie na południe od Grojca 281 m n.p.m. Pod względem morfologicznym gmina położona jest w obrębie dwóch głównych poziomów teras rzecznych:

- holocenijskiej, która obejmuje dna dolin Wisły, Soły i Macochy nadbudowywanych w okresach większych powodzi, z licznymi starorzeczami częściowo wypełnionymi wodą oraz ze stawami rybnymi,
- plejstocenijskiej, obejmującej obszary garbów i wysoczyzn pokrytych utworami lessowymi, użytkowane głównie rolniczo. Dominującymi procesami denudacyjnymi jest erozja wąwozowa o stosunkowo dużym natężeniu, wietrzenie chemiczne, spłukiwanie ługowanie, sufozja oraz procesy antropogeniczne.

Na terenie gminy nie występują znaczące antropogeniczne formy geomorfologiczne takie jak wysokie wały, nasypy. Powierzchnia ziemi była silnie przekształcona tylko w jednym miejscu, w rejonie eksploatacji złóż kruszyw w Rajsku. Lokalnymi formami morfologicznymi są również obwałowania rzek, a także Kanał Dwory.

Zjawiska osuwiskowe

Warunki geologiczno – glebowe eliminują powstawanie osuwisk oraz spełzanie warstwy glebowej ze stoków, co mogłoby zagrażać budynkom i infrastrukturze technicznej. Na terenie gminy nie stwierdzono występowania zjawisk osuwiskowych, ani występowania terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi, za wyjątkiem jednego terenu – Grojeckiej Góry, gdzie przy DW 948 utworzyło się osuwisko, które zostało już ustabilizowane. Wg bazy danych programu SOPO Państwowego Instytutu Geologicznego na terenie gminy nie występują osuwiska ani tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi.

Osiadania terenu na skutek eksploatacji górniczej

Niewielki północno-zachodni fragment gminy znajduje się w granicach terenu górniczego Piast II, w którym eksploatację prowadzi KWK Piast z siedzibą w Bieruniu.

Zgodnie z mapami przedstawionymi przez KWK Piast wpływy eksploatacji uwidocznia się do 2020 r. I i II kategoria terenu górniczego wystąpi na niewielkim fragmencie sołectwa Babice, w rejonie Chropania. Uwidocznia się tu wyłącznie kategorie terenu górniczego, osiadań zaś brak, wystąpią one po północnej stronie Wisły na terenie miasta Bieruń. Po 2020 r. KWK Piast nie przewiduje wystąpienia jakichkolwiek wpływów eksploatacji.

W terenach górniczych Wola I i Libiąż IV nie wystąpią osiadania terenu na terenie gminy, te tereny górnicze obejmują tylko niewielkie skrawki gminy.

Południowe części sołectw Harmęże i Rajska objęte są wpływami eksploatacji prowadzonej przez KWK Brzeszcze z siedzibą w Brzeszczach. Dla potrzeb eksploatacji wyznaczono obszar i teren górniczy Brzeszcze II. W południowej części Harmęża wpływy eksploatacji obejmują tereny niezabudowane. Przedsiębiorca górniczy planuje tu wystąpienie III kategorii terenu górniczego oraz osiadań do 0,5 m. Wokół szybu Andrzej utworzono filar ochronny w związku z czym nie występują tu wpływy eksploatacji. O wiele większe wpływy przewiduje się w południowej części Rajska. W rejonie stawów Strzelec Duży i Gliniak wystąpią osiadania do 6,5 m oraz czwarta kategoria terenu górniczego. Te tereny w większości nie są zabudowane. Na terenach zabudowanych, a więc w rejonie ul. Tarninowej czy ul. Cegielnianej wystąpi II kategoria terenu górniczego oraz osiadania do 3 metrów.

2.6.2 GLEBY

Gmina Oświęcim posiada zdecydowanie rolniczy charakter. Według danych z mapy ewidencyjnej (patrz tabela nr 5) aż 84,4% powierzchni gminy stanowią grunty pozostające w gospodarowaniu rolnym, leśnym bądź też nieużytki. W strukturze użytkowania zdecydowanie przeważają grunty rolne, które stanowią 71,04 % powierzchni gminy. Wśród gruntów rolnych przeważają grunty orne (40,10 % powierzchni gminy). Mniejszy udział mają łąki i pastwiska (11,31% i 6,72%). Znaczny jest również udział stawów hodowlanych, które dominują w krajobrazie. Łącznie zajmują one powierzchnię 913,01, co stanowi 12,25% powierzchni gminy. Łączny udział użytków rolnych to 5295,64 ha, co stanowi 71,04% powierzchni gminy. Lasy zajmują ok. 400,37 ha, co stanowi ok. 5,37% powierzchni gminy. Niewielki jest również udział zadrzewień, które zajmują tylko 151,22 ha. Wszystkie powierzchnie leśne i zadrzewione zajmują zatem ok. 551,59 ha, co stanowi ok. 7,4% powierzchni terenu. Jest to wartość znacznie niższa niż średnia województwa małopolskiego (30,3%).

Gleby występujące na terenie gminy związane są bezpośrednio z budową geologiczną i rzeźbą terenu. Reprezentowane są głównie przez:

- mady brunatne, które występują w dolinach Wisły i Soły. Są to gleby w większości o średnim lub ciężkim składzie mechanicznym, o bardzo zróżnicowanych warunkach wilgotnościowych, charakteryzujące się dość wysoką urodzajnością,
- gleby pseudobielicowe wytworzone z lessu występują na terenach płaskich lub łagodnych stokach, słabo przepuszczalne, jednak zaliczane do gleb dobrych. W okresach długotrwałej suszy cierpiące na brak wilgotności, o słabej zasobności w składniki pokarmowe, kwaśne wymagające wapniowania, a także intensywnego nawożenia organiczno-mineralnego. Charakteryzują się dużą podatnością na intensywną erozję wodną,

- gleby brunatne wytworzone z lessu położone na terenach płaskich lub łagodnych stokach charakteryzują się dobrą strukturą i bardzo korzystnymi stosunkami powietrzno-wodnymi, słabo przepuszczalne, łatwo zaskorupiające się na powierzchni, wyługowane bądź kwaśne wymagające wapniowania.

Na niewielkich obszarach gminy występują również:

- gleby brunatne namyte wytworzone z lessu o głębokim poziomie próchniczym (obniżenia nieckowate, dna dolin),
- gleby brunatne wytworzone z piasków - lekkie, przepuszczalne i przewiewne, łatwe w uprawie,
- mady glejowe wytworzone z pyłu, dobre gleby łąkowe,
- gleby glejowe namyte wytworzone z lessu na torfach występują tylko pod użytkami zielonymi,
- gleby murszowe na podłożu mineralnym.

W zakresie rolniczej przydatności gleb w gminie dominuje kompleks drugi – pszenno dobry (48,0%), ósmy - zbożowo-pastewny mocny (34,0%) oraz pierwszy - pszenno bardzo dobry (6,4%). Udział pozostałych kompleksów glebowych w powierzchni gminy nie przekracza 4,0% powierzchni gruntów ornych. Natomiast w użytkach zielonych dominuje kompleks 2z - średni, klas III i IV, (87,0%) i kompleks 3z - użytki zielone słabe i najslabsze, klas V i VI (12,2%) w stosunku do ich powierzchni.

Na terenie gminy przeważają grunty orne klas dobrych (IIIa i IIIb) i średniodobrych (IVa, IVb). Zajmują one łącznie 64,49% wszystkich gruntów pozostających w użytkowaniu rolnym. Zdecydowanie mniejszy udział prezentują łąki (18,96% użytków rolnych na terenie gminy) oraz pastwiska (13,15% wszystkich użytków rolnych na terenie gminy). Dość duży jest udział gleb klasy III – łącznie ok. 40,81% wszystkich gruntów. W sumach bezwzględnych jest to aż 1863,04 ha. Gleby poszczególnych klas rozprzestrzenione są dość równomiernie we wszystkich sołectwach gminy. Słabsze płaty gleb można wyróżnić jedynie w sołectwach Harmężę i Pławy oraz w sołectwach Zaborze i Poręba Wielka, pomiędzy kompleksami stawów. Generalnie teren gminy cechuje się dużymi walorami pokrywy glebowej. Jako ciekawostkę można tu wskazać, że na terenie gminy znajdują się płaty gleb najwyższych klas: I i II. Strukturę pokrycia klasami gleb przedstawiono w tabeli 6.

Tabela 5 Użytkowanie powierzchni gminy Oświęcim na podstawie mapy ewidencyjnej

Grupa użytków gruntowych	Rodzaj użytku gruntowego	Oznaczenie	Gmina Oświęcim	
			ha / %	
Użytki rolne	Grunty orne	R	2988,91	40,10
	Sady	S	12,38	0,17
	Łąki trwałe	Ł	843,34	11,31

	Pastwiska trwałe	Ps	501,00	6,72
	Użytki rolne zabudowane	BR	-	0,00
	Grunty pod stawami	Wsr	913,01	12,25
	Rowy	W	37,00	0,50
	Użytki rolne razem		5295,64	71,04
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	Lasy	Ls	400,37	5,37
	Grunty zadrzewione i zakrzewione	Lz	151,22	2,03
	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem		551,59	7,40
Grunty zabudowane i zurbanizowane	Tereny mieszkaniowe	B	521,91	7,00
	Tereny przemysłowe	Ba	39,28	0,53
	Inne tereny zabudowane	Bi	231,06	3,10
	Zurbanizowane tereny niezabudowane	Bp	2,52	0,03
	Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe	Bz	12,32	0,17
	Użytki kopalne	K		
	Tereny komunikacji			
	Drogi	Dr	238,92	3,21
	Tereny kolejowe	Tk	85,42	1,15

	Inne tereny komunikacyjne	Ti	5,47	0,07
	Grunty zabudowane i zurbanizowane razem		1136,9	14,8
Użytki ekologiczne	Użytki ekologiczne	E	Brak	
Nie użytki	Nie użytki	N	66,40	0,89
Grunty pod wodami	Grunty pod morskimi wodami wewnętrznymi	Wm	Brak	
	Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	Wp	226,89	3,04
	Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	Ws	124,22	1,67
	Grunty pod wodami razem		351,11	4,71
Tereny różne	Tereny różne	Tr	52,50	0,70
Razem			7454,14	100%

Tabela 6 Klasy gleb gminy Oświęcim na podstawie mapy ewidencyjnej²

Klasa Gleby	RI	RII	RIIIa	RIIIb	RIVa	RIVb	RV	RVI	ŁII	ŁIII	ŁIV	ŁV	ŁVI	PsII	PsIII	PsIV	PsV	PsVI
Gmina Oświęcim ok.4564,6 ha	13,41	169,01	526,02	707,00	1016,31	512,17	149,69	5,46	14,16	298,19	378,12	151,04	23,76	4,36	130,89	338,15	105,34	21,52
100%	0,29	3,70	11,52	15,49	22,27	11,22	3,28	0,12	0,31	6,53	8,28	3,31	0,52	0,10	2,87	7,41	2,31	0,47

2.7 ZASOBY NATURALNE

Pod całym terenem gminy występują udokumentowane złoża węgla kamiennego. Poza złożami węgla kamiennego na terenie gminy występują udokumentowane złoża kruszyw naturalnych Rajsko 2 i Stawy Monowskie. Na przestrzeni wieków eksploatacja kruszyw prowadzona była również ze zwirowisk Soły, choć brak jest tu udokumentowanych złóż

² Wg Mapy ewidencyjnej gminy Oświęcim

kopalin. W poniższym zestawieniu zebrano istotne informacje dotyczące udokumentowanych złóż występujących na terenie gminy.

Tabela 7 Udokumentowane złoża na terenie gminy Oświęcim

ID Midas	Kopalina	Złoże/ Powierzchnia [ha]/Zasoby geologiczne bilansowe	Obszar Górnicy/ Teren górnicy/ Powierzchnia [ha]	Stan zagospodarowania
297	Węgiel kamienny	Zator / 6176,23 ha/ 347145 tys. ton		Złoże rozpoznane wstępnie
299	Węgiel kamienny	Piast / 4839,38 ha/ 952575 tys. ton	Bieruń II	Złoże zagospodarowane Koncesja: 132/94 Data wydania: 1994-05-30 Termin ważności: 2019-01-31 Użytkownik: KWK "Piast" Kompania Węglowa S.A.
304	Węgiel kamienny	Wisła-Północ/ 4870,96 ha/ 303969 tys. ton		Złoże rozpoznane wstępnie
306	Węgiel kamienny	Janina/ 6216,71ha/ 1445291 tys. ton	Libiąż IV	Złoże zagospodarowane Koncesja: 190/93 Data wydania: 1993-10-01 Termin ważności: 2016-10-01 Użytkownik: KWK "Janina" Nadwiślańska Spółka Węglowa S.A.
326	Węgiel kamienny	Brzeszcze/ 8215,5 ha/ 2700,92 tys. ton	Brzeszcze II	Złoże zagospodarowane Koncesja: 12/2004 Data wydania: 2004-09-23 Termin ważności: 2040-09-23 Użytkownik: KWK "Brzeszcze" Kompania Węglowa S.A.
383	Węgiel kamienny	Czczott/ 2859,45 ha/ 535950 tys. ton	Wola I	Złoże zagospodarowane, eksploatacja zaniechana Koncesja: 164/94 Data wydania: 1994-08-26 Termin ważności: 2020-08-31 Użytkownik: KWK "Piast" Kompania Węglowa S.A.
1075	Węgiel kamienny	Oświęcim-Polanka/ 12968,6 ha/ 1863474 tys. ton		Złoże rozpoznane wstępnie
8239	Kruszywa naturalne	Stawy Monowskie/ 27,04 ha/ 3630 tys. ton	Stawy Monowskie	Złoże zagospodarowane Koncesja: 216/93 Data wydania: 1994-01-26 Termin ważności: 2019-01-31 Użytkownik: KWK "Rydułtowy-Anna" Kompania Węglowa S.A.
8418	Kruszywa naturalne	Rajsko 2/ 6,3 ha/ 3892 tys. ton		Złoże rozpoznane szczegółowo
8601	Węgiel kamienny	Czczott-Wschód/ 2848,56 ha/ 434914 tys. ton		Złoże rozpoznane szczegółowo
11545	Kruszywa naturalne	Brzeszcze-Buczaki (złoże na terenie gminy Brzeszcze, na	Buczaki I	Złoże zagospodarowane Koncesja: 216/93 Data wydania: 1994-01-26

		terenie gminy Oświęcim tylko teren górniczy)		Termin ważności: 2019-01-31 Użytkownik: KWK "Rydułtowy-Anna" Kompania Węglowa S.A.
16650	Węgiel kamienny	Oświęcim-Polanka 1/ 4204 ha/ 534 002 tys. ton		Złoże rozpoznane szczegółowo

Zator, Wisła-Północ, Oświęcim-Polanka słabo rozpoznane złoża węgla kamiennego. Występują tu węgle energetyczne związane z warstwami libiąskimi i łaziskimi, niekiedy także z orzeskimi. Zasoby tych złóż udokumentowane zostały w oparciu o dane z otworów wiertniczych małej wiarygodności. Przed ewentualnymi decyzjami o ich eksploatacji konieczne będzie przeprowadzenie badań geologicznych uzupełniających. Łączna ilość udokumentowanych w tych złożach zasobów węgla kamiennego stanowi dużą wartość gospodarczą. W 2012 r. ze złoża Oświęcim-Polanka udokumentowane zostało nowe złożo Oświęcim-Polanka 1.

Piast złożo węgla kamiennego o powierzchni 48313 ha. Średnia miąższość udokumentowanej do głębokości 1000 m serii złożowej wynosi 550 m, natomiast sumaryczna miąższość pokładów przemysłowych waha się od 20 do 50 m. Należą one do warstw łaziskich i orzeskich. Występują w nich węgle energetyczne typu 31 i 32, zawartość siarki całkowitej w węglu mieści się w przedziale od 0,4 do 5%, średnio 1,20%, zawartość popiołu w przedziale od 6,0 do 38,0%, średnio 15%, a wartość opałowa w przedziale od 16800 do 29800 kJ/kg, średnio 24173 kJ/kg. Eksploatacja w złożu Piast prowadzona jest intensywnie od 1975 r przez KWK Piast z siedzibą w Bieruniu. Złoże obejmuje niewielki północny fragment gminy w sołectwie Babice.

Janina złożo węgla kamiennego. Udokumentowano tu 28 pokładów warstw łaziskich i libiąskich (pokłady grup 100 i 200) o miąższościach wahających się od 0,7 do 5 m. Największymi miąższościami odznacza się pokład 209. W złożu występują węgle energetyczne typu 31,1 i 31,2. Zawierają one średnio 17% popiołu i 1,37% siarki. Złoże Janina eksploatowane jest przez KWK Janina z siedzibą w Libiążu od 1907 r. Złoże obejmuje niewielki północny fragment gminy w sołectwie Broszkowice.

Brzeszcze złoża węgla kamiennego. Jakość węgla jest zmienna w zależności od pozycji stratygraficznej i tektonicznej pokładów oraz głębokości ich położenia. W pokładach leżących bliżej powierzchni występują węgle energetyczne (typu 31-33), w głębiej położonych – koksowe (typu 34). Zawartość popiołu w pokładach węgla zmienia się w szerokich granicach od kilku do 20 % w węglach niskopopiołowych i do 39 % w węglach wysokopopiołowych. Związane z tym jest zróżnicowanie wartości opałowej węgla od około 15000 do około 34000 kJ/kg. Pokłady węgla warstw łaziskich (grupy 200) odznaczają się stosunkowo wysoką zawartością siarki całkowitej (średnio ponad 1%). W węglach warstw orzeskich, rudzkich i siodłowych (grup 300, 400 i 500) zawartość siarki jest niższa od 1 %. W złożach eksploatowanych („Brzeszcze”) średnia zawartość popiołu w węglu wynosi 14,6-16,2 %, wartość opałowa 26000-26300 kJ/kg, a zawartość siarki 0,66-0,76 %. Eksploatację węgla w tym złożu prowadzi KWK Brzeszcze z siedzibą w sąsiednich Brzeszczach. Złoże obejmuje południowe części sołectw Harmężę i Rajsko. Kopalnia „Brzeszcze” działająca od 1907 roku

wydobywa rocznie około 2,1 mln ton węgla i 29,5 mln m³ metanu. Złoże udostępnione jest na 9 poziomach. Eksploatacja prowadzona jest obecnie na 3 poziomach (na głębokości 512-740 m), systemem ścianowym z zawałem stropu. Przewiduje się udostępnienie dalszej części złoża na poziomie 930 m. Dopływy wody do kopalni wynoszą około 9 m³/min, w tym około 5 m³/min wód zasolonych, o mineralizacji średnio 5,8 g/dm³. Zrzut soli z wodami odprowadzanymi z kopalni wynosi około 50 ton/dobę. Kopalnia jest silnie metanowa. Metanowość wynosi przeciętnie 250-260 m³/min. Na terenie gminy Oświęcim znajduje się szyb Andrzej należący do KWK Brzeszcze.

Czczott złoże węgla kamiennego o powierzchni 2850 ha. Udokumentowane zostało do głębokości 1050 m. Występuje tu 28 pokładów, należących do warstw łaziskich (głębokość od 200 do 930 m) i warstw orzeskich (głębokość od 380 do 1320 m) o łącznej miąższości 40 m. Występujące tu węgle należą głównie do węgla energetycznych, w pokładach głębszych zalegają węgle koksujące. W warstwach łaziskich występują przerosty łupku ogniotrwałego o grubości od 3 do 10 cm, który zawiera 22,99% Al₂O₃ i posiada ogniotrwałość 165 SP. Ze względu na brak możliwości selektywnej eksploatacji nie posiada on wartości przemysłowej. Zawartość popiołu w węglach waha się od 8,25 do 27,81%, średnio 16,7%, zawartość siarki mieści się w przedziale od 0,64 do 1,27%, średnio 0,93%. Wartość opałowa węgla wynosi od 21463 do 27407 kJ/kg. Dla eksploatacji tego złoża utworzono kopalnię „Czczott”, która rozpoczęła wydobywanie w 1985 r. W ramach restrukturyzacji kopalń podjęto decyzję o likwidacji kopalni. W 2005 r. zakończono wydobywanie węgla kamiennego w tym rejonie. Obecnie w jej wyrobiskach zrzucane są wody dołowe z KWK Piast. Złoże obejmuje niewielki zachodni fragment gminy w sołectwie Harmęże.

Stawy Monowskie Jest to złoże kruszyw naturalnych. Ma powierzchnie ok. 27 ha. Miąższość serii złożowej wynosi średnio 9,4 m. Zawartość frakcji poniżej 2 mm wynosi średnio 60,9% nasiąkliwość 2,5%, zawartość pyłów mineralnych 1,1%. Złoże to eksploatowane jest od 2004 r.

Rajsko 2 Jest to złoże kruszyw naturalnych. Nadkład o miąższości od 1,2 do 4,8 m stanowią glina i piasek gliniasty. Miąższość złoża waha się od 4,4 do 8,1 m i średnio wynosi 6,4 m. Zawartość pyłów mineralnych waha się od 13,3 do 21,0%, zawartość ziarn mniejszych od 2 mm mieści się w przedziale 40,8 – 55,5%, a mrozoodporność w przedziale 0,6 – 2,0%. Kopalnia nie zawiera zanieczyszczeń obcych i organicznych. Na północ od złoża znajdowało się złoże Rajsko, obecnie już wybilansowane. Złoże to eksploatowane było odkrywkowo w latach 1954 – 1974. Eksploatację wznowiono w 1983 r. Złoże było częściowo zawodnione, a eksploatacja odbywała się spod wody. Obecnie wyrobiska po tej kopalni są wykorzystywane jako stawy dla wędkarzy.

Czczott-Wschód złoże węgla kamiennego o powierzchni 2908 ha. Węgiel występuje w warstwach łaziskich i orzeskich. Miąższość serii złożowej waha się od 465 do 950 m. Zawartość popiołu waha się od 8,99 do 24,53%, średnio 16,87%, a zawartość siarki od 0,61% do 1,57%, średnio 1,08%. Wartość opałowa mieści się w przedziale od 21611 do 26741 kJ/kg, średnio wynosząc 24483 kJ/kg. Złoże to nie było eksploatowane.

Oświęcim-Polanka 1 to nowo udokumentowane złożo węgla kamiennego o powierzchni 4204 ha. Prace na udokumentowaniu tego złoża prowadziła spółka Kopex-Ex-Coal Sp. z o.o., złożo zostało udokumentowane w 2012 r., w związku z chęcią zagospodarowania tego złoża w przyszłości. Złożo węgla kamiennego „Oświęcim-Polanka 1” jest złożem wielopokładowym, o zmiennej miąższości i jakości pokładów oraz skomplikowanej tektonice i z tego powodu zostało zaliczone do II grupy zmienności złóż. Pokłady węgla zalegają na głębokości od około 250 do 650 m (głębokość dokumentowania) i zapadają łagodnie na północ pod kątem 4 - 10°, lokalnie większym. Złożo pocięty jest uskokiami o dużych zrzutach od 100 do około 200 m. W złożu „Oświęcim - Polanka 1” udokumentowano 17 pokładów węgla kamiennego. Warstwy te zostały zaliczone do krakowskiej serii piaskowcowej: warstwy libiąskie (westfal D), warstwy łaziskie (westfal C) i seria mułowcowa: warstwy orzeskie (westafal B), przy czym pokłady warstw libiąskich nie są dokumentowane ze względu na niewielki zasięg występowania. Złożo węgla kamiennego „Oświęcim-Polanka 1” charakteryzuje się następującymi parametrami jakościowymi:

- zawartość popiołu od 4,70 do 31,19 %
- wartość opałowa od 18 248 do 29 030 kJ/kg
- zawartość siarki całkowitej waha się od 0,51 do 12,04 %
- gęstość przestrzenna waha się od 1,29 do 1,55 g/cm³
- Średnie wartości ww. parametrów przedstawiają się następująco:
 - zawartość popiołu 13,08 %
 - wartość opałowa 23 647 kJ/kg
 - zawartość siarki całkowitej 1,41 %
 - gęstość przestrzenna 1,35 g/cm³

W dokumentowanym złożu stwierdzono występowanie węgla: płomiennego typu 31.1, 31.2 i gazowo – płomiennego typu 32.1. Zasoby węgla kamiennego w złożu „Oświęcim-Polanka 1” obliczone według stanu na dzień 31.12.2012 r. do głębokości 650 m wynoszą 534 002 tys. ton. W złożu udokumentowano tylko zasoby bilansowe.

2.8 ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

W strukturze przyrodniczej gminy Oświęcim dość trudno jest wyróżnić poszczególne jednostki, które charakteryzowałyby się jednolitą strukturą przyrodniczą. Generalnie największy wpływ na strukturę przyrodniczą gminy mają kompleksy stawów oraz doliny Wisły i Soły. Pomiędzy tymi terenami cechującymi się bardzo wysokimi walorami przyrodniczymi znajdują się pola uprawne oraz centra poszczególnych sołectw na których walory przyrodnicze należy uznać za niskie. Począwszy od zachodu na terenie gminy można wyróżnić następujące jednostki: dolinę Wisły, kompleksy rolne wraz z sołectwami, kompleks stawów w Harmężu, tereny rolne i centrum sołectwa Rajska, dolinę Soły z zalanyymi wodą wyrobiskami żwirowni, kompleksy stawów Adolfińskich, Grojeckich i stawów w Zaborzu, tereny rolne i zurbanizowane tereny sołectw Grojec, Łazy, Puściny i Poręba Wielka, kompleks stawów na północy Poręby Wielkiej, tereny rolne i sołectwo Włosienica. W południowej części sołectwa Włosienica znajduje się jedyny większy kompleks leśny gminy.

Lasy te w głównej mierze stanowią Lasy Państwowe o charakterze gospodarczym, powierzchnia kompleksu to ok. 150 ha. Pomiędzy DK44, a kanałem Dwory znajduje się kolejny obszar o bardzo wysokich walorach przyrodniczych, jest to teren Stawów Monowskich, z rezerwatem Żaki. Teren Stawów Monowskich został sztucznie odcięty od doliny Wisły poprzez budowę Kanału Dwory. Pomiędzy kanałem Dwory a Wisłą znajduje się sołectwo Dwory Drugie, w którym dominują tereny rolnicze. Z terenów leśnych należy jeszcze wymienić niewielkie powierzchnie lasów, które są niejako „wciśnięte” pomiędzy kompleksy stawów w Grojcu, Zaborzu i Porębie Wielkiej. Są to lasy Brzezina, Jasieniec, Las na Kępie, Podlesisko i Las Zaborski. Lasy te należą również do Lasów Państwowych. W południowej części sołectw Puściny i Grojec znajdują się niewielkie płaty lasu tzw. Kmiece Goje. Zachodnia część gminy właściwie pozbawiona jest większych kompleksów leśnych. Znajduje się tu jeden większy fragment tzw. Wykopaniska. Lasy gminy Oświęcim nie tworzą większych kompleksów, nie posiadają też wzajemnego powiązania między sobą, jak również nie kontynuują się w gminach sąsiednich.

Najcenniejsze tereny pod względem przyrodniczym gminy to oczywiście kompleksy poszczególnych stawów, a także dolina Wisły z licznymi tu starorzeczami, dolina Soły oraz leśny rezerwat Żaki. Do cennych należy również zaliczyć nie tylko same stawy, ale także ich otoczenie, na które często składają się zadrzewienia złożone z wiekowych drzew (dęby, graby) czy też związane z bagiennym podłożem lasy łąkowe *Fraxino-alnetum*. Ciekawym elementem przyrodniczym są również parki wiejskie położone przy dawnych założeniach dworskich: w Porębie Wielkiej, w Grojcu i w Zaborzu. Często reprezentują one pozostałość lasów grądowych. Wszystkie te najcenniejsze tereny zostały objęte ochroną prawną jako obszary Natura 2000 oraz rezerwat Żaki. Terenami, które należałoby objąć dodatkową ochroną są starorzecza Wisły znajdujące się w zachodniej części gminy. Na przestrzeni lat teren ten był proponowany do ochrony, m.in. w poprzedniej edycji studium. Starorzecza są siedliskiem licznych gatunków chronionych, w szczególności zagrożonych wyginięciem: grzybieńczyka wodnego i kotewki orzecha wodnego. Stanowią ważne w skali lokalnej ostoje przyrody i istotny element doliny Wisły - najważniejszego w Polsce korytarza ekologicznego. Ich zachowanie jest niezbędne dla jego dalszego prawidłowego funkcjonowania. Obecnie prowadzona jest bardzo ciekawa inicjatywa p.n. „*Rewitalizacja, ochrona bioróżnorodności i wykorzystanie walorów starorzeczy Wisły, zatrzymanie degradacji doliny górnej Wisły jako korytarza ekologicznego*”, realizowana przez Towarzystwo na Rzecz Ziemi. W ramach projektu przewiduje się podjęcie kompleksowych działań, które przyczynią się do odnowienia i zachowania walorów starorzeczy, wzmocnienia ich funkcji. Będą to działania inwestycyjne, prawne, edukacyjne, informacyjne i promocyjne. Więcej informacji na temat starorzeczy można uzyskać na stronie www.wisliska.pl. Czas trwania projektu to lata 2012 – 2015.

Naturalne siedliska, które występowały na terenie gminy Oświęcim to³:

- niżowe nadrzeczne łągi jesionowo-wiązowe w strefie zalewów epizodycznych *Ficario-Ulmetum typicum* (w dolinach Wisły i Soły, także w rozległej dolinie sołectw Grojec, Zaborze i Poręba Wielka gdzie obecnie usytuowane są

³ Matuszkiewicz W. [red], Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300000 ark. 11, PAN, Warszawa, 1995

największe kompleksy stawów), a w mniejszych dolinach cieków lasy łągowe jesionowo-olszowe *Fraxino-alnetum*;

- grądy subkontynentalne dębowo-lipowo-grabowe *Tilio-Carpinetum* (na wszystkich terenach wyżej położonych);

Spośród wyżej wymienionych zbiorowisk obecnie występują jedynie łągi olszowe w dolinach cieków choć te zbiorowiska mają charakter silnie kadłubowy. Pozostałe naturalne zbiorowiska uwidaczniają się jedynie jako pojedyncze dorodne dęby i lipy w alejach drzew, na groblach stawów czy w parkach. Pozostałością grądów jest las w rezerwacie Żaki. Być może pozostałością tych wspaniałych lasów są pomniki przyrody rosnące w parkach dworskich. Należy się spodziewać, w przypadku pozostawienia bez użytkowania dolin cieków szybkiego wzrostu lasów łągowych. Pozostałe siedliska zostały silnie przekształcone przez rolnictwo i leśnictwo, powrót do stanu zgodnego z siedliskiem naturalnym wymagałby specjalnych działań co jest mało prawdopodobne w realiach gminy Oświęcim.

2.9 OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIECIA 2004

W myśl ustawy o ochronie przyrody na terenie gminy Oświęcim występują: jeden rezerwat przyrody, cztery obszary Natura 2000, dziewiętnaście pomników przyrody. Tereny starorzeczy Wisły oraz wąwozy leśne w Puścinach były wskazywane do objęcia ochroną,

2.9.1 REZERWATY PRZYRODY

Rezerwat Żaki Rezerwat położony jest w sołectwie Dwory Drugie, ale funkcjonalnie przynależy on do kompleksu Stawów Monowskich. Rezerwat został utworzony w 1959 roku Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego Nr 18 z dnia 28 stycznia 1959 roku. (M. P. 1959, Nr 23, poz. 104). Obszar rezerwatu o powierzchni 11,80 ha obejmuje zespół naturalnego lasu grądowego *Tilio-Carpinetum* z przewagą starodrzewia lipowego, obrazującego fragment pierwotnego krajobrazu doliny Wisły. Rezerwat obejmuje niewielki fragment prawobrzeżnej doliny Wisły porośniętej grądem subkontynentalnym. W warstwie drzew, o zwarciu od 70 do 100 %, oprócz lipy drobnolistnej *Tilia cordata*, spotyka się graba pospolitego *Carpinus betulus* oraz dęba szypułkowego *Quercus robur*. Podszyt w większości płatów jest dobrze rozwinięty. Występuje tu szereg roślin chronionych, typowych dla lasów grądowych. W wyniku budowy Kanału Wiślanego pierwotny obszar rezerwatu uległ zmniejszeniu do powierzchni 11,80 ha (pierwotnie 17,52 ha). Budowa kanału spowodowała nie tylko zdegradowanie północnej części rezerwatu, ale również w wyniku obniżenia zwierciadła wody na pozostałym terenie (do ok. 2m), usychanie starodrzewia dębu szypułkowego. Następują także zmiany gatunkowe w składzie runa leśnego, do którego przenikają coraz liczniej nitrofity m.in. pokrzywa zwyczajna, bluszcz kurdybanek, poziomnik miękkowłosy i inne.

2.9.2 OBSZARY NATURA 2000

STAWY W BRZESZCZACH KOD PLB120009 Obszar specjalnej ochrony ptaków powołany Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków natura 2000 (Dz. U. z 2008r. Nr 198, poz. 1226). Obszar ostoi ptasiej zajmuje łącznie prawie 3101 ha. W skład ostoi ptasiej wchodzi kompleksy stawów hodowlanych w Dolinie Górnej Wisły,

położone po obu stronach rzeki. Wisła ma tutaj naturalny charakter, meandruje i w jej dolinie znajduje się sporo niewielkich starorzeczy. Część ostoi znajdująca się na terenie województwa śląskiego obejmuje dolinę Wisły oraz stawy hodowlane w gminie Miedźna. Na terenie gminy Oświęcim w skład obszaru wchodzi stawy w Rajsku i Harmężu oraz dolina Wisły do Babic. Wg SDF⁴ dla tego obszaru znaczące populacje ptaków gniazdujących (A-C) to: *Ixobrychus minutus* Bączek, *Nycticorax nycticorax* ślepowron, *Larus melanocephalus* Mewa czarnogłowa, *Chlidonias hybrida* Rybitwa białowąsa. Natomiast z ptaków przelotnych występuje: *Podiceps cristatus* Perkoz dwuczuby, *Podiceps nigricollis* Perkoz zausznik, *Anas strepera* Krakwa, *Aythya fuligula* Czernica, *Tringa totanus* Krwawodziób, *Larus ridibundus* Mewa śmieszka. Zagrożenie dla obszaru jest zaniechanie lub zmiana użytkowania stawów hodowlanych, likwidacja wysp na stawach i wycinanie zakrzewień, likwidacja szuwarów i roślinności wodnej na stawach, zmiana przeznaczenia stawów hodowlanych na stawy rekreacyjne, zaniechanie gospodarki stawowej, regulacja Wisły, wycinanie zakrzewień nadrzecznych i składowanie odpadów górniczych w jej dolinie.

DOLINA DOLNEJ SOŁY KOD PLB120004 Obszar specjalnej ochrony ptaków powołany Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków natura 2000 (Dz. U. z 2008r. Nr 198, poz. 1226). Obszar ostoi ptasiej „Dolina dolnej Soły”, zajmuje łącznie prawie 4016 ha. Obejmuje on Stawy Adolfińskie, Stawy Grojeckie, stawy w Zaborzu i stawy w Porębie, dolinę Soły oraz żwirownię Rajska. W krajobrazie ostoi dominują pola uprawne, które zajmują ponad połowę jej powierzchni, natomiast zbiorniki wodne ok. 23% i to one stanowią zasadnicze siedlisko dla ptaków, choć sprzyja temu ogólna mozaikowość terenu. Rzeka Soła ma tu charakter naturalnej podgórskiej rzeki, z szerokim kamienistym korytem i fragmentami lasu łągowych na brzegach. Wg SDF⁵ dla tego obszaru znaczące populacje ptaków gniazdujących (A-C) to: *Ixobrychus minutus* Bączek, *Nycticorax nycticorax* ślepowron, *Sterna hirundo* Rybitwa rzeczna. Natomiast z ptaków przelotnych występuje: *Tachybaptus ruficollis* perkoz, *Podiceps cristatus* Perkoz dwuczuby, *Podiceps nigricollis* Perkoz zausznik, *Anas strepera* Krakwa, *Aythya fuligula* Czernica, *Gallinula chloropus* kokoszka zwyczajna, *Charadrius dubius* sieweczka rzeczna, *Tringa totanus* Krwawodziób, *Larus ridibundus* Mewa śmieszka. Zagrożeniem dla obszaru jest zaniechanie lub zmiana użytkowania stawów hodowlanych, likwidacja wysp na stawach, likwidacja szuwarów i roślinności wodnej na stawach, regulacja Soły i wycinanie zakrzaczeń nadrzecznych, nielegalna i rabunkowa eksploatacja żwiru w korycie Soły.

DOLINA DOLNEJ SKAWY PLB120005 Obszar specjalnej ochrony ptaków Obszar powołany Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków natura 2000 (Dz. U. z 2008r. Nr 198, poz. 1226). Obszar obejmuje największe kompleksy stawów w dolinie górnej Wisły. Powierzchnia tego obszaru wynosi 7389 ha. Na terenie gminy Oświęcim obejmuje on teren Stawów Monowskich. Wg SDF⁶ dla tego obszaru znaczące populacje ptaków gniazdujących (A-C) to: *Ixobrychus minutus* bączek, *Nycticorax nycticorax* ślepowron, *Aythya nyroca* podgorzałka, *Larus melanocephalus* mewa czarnogłowa, *Sterna*

⁴ Wg <http://natura2000.gdos.gov.pl>, data aktualizacji SDF sierpień 2012 r.

⁵ Wg <http://natura2000.gdos.gov.pl>, data aktualizacji SDF sierpień 2012 r.

⁶ Wg <http://natura2000.gdos.gov.pl>, data aktualizacji SDF wrzesień 2011 r.

hirundo rybitwa rzeczna, *Chlidonias hybrida* rybitwa białowąsa, *Luscinia svecica* podróżniczek. Natomiast z ptaków przelotnych występuje: *Tachybaptus ruficollis* perkozek, *Podiceps cristatus* perkoz dwuczuby, *Podiceps grisegena* perkoz rdzawoszyi, *Podiceps nigricollis* perkoz zausznik, *Anser anser* gęś gęgawa, *Anas strepera* krakwa, *Anas querquedula* cyranka, *Netta rufina* hełmiatka, *Aythya ferina* głowienka, *Aythya fuligula* Czernica, *Gallinula chloropus* kokoszka zwyczajna, *Charadrius dubius* sieweczka rzeczna, *Tringa totanus* Krwawodziób, *Larus ridibundus* Mewa śmieszka, *Chlidonias leucopterus* rybitwa białoskrzydła, *Larus cachinnans* mewa białogłowa. Zagroženiem dla obszaru jest zaniechanie lub intensyfikacja gospodarki stawowej, likwidacja wysp na stawach, likwidacja szuwarów i roślinności wodnej na stawach, regulacja rzek i wycinanie zakrzaczeń nadrzecznych, wprowadzenie masowej rekreacji połączonej ze sportami wodnymi w nieużytkowanych żwirowniach.

DOLNA SOŁA PLH120083 specjalny obszar ochrony siedlisk obejmuje rzekę Soła na odcinku od mostu drogowego na trasie Kęty – Harszówki Dolne do dolnej granicy Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego wraz z czterema użytkami ekologicznymi znajdującego się w granicach miasta Oświęcim. Obszar został zaakceptowany przez Komisję Europejską 10 stycznia 2011 r. (Decyzja Komisji Nr 2011/64/EU z dn. 10.01.2011 r. Dz. Urz. UE L 33/146 z dn. 08.02.2011 r.) W jej skład wchodzi stawy hodowlane, fragment doliny Soły z polami uprawnymi oraz łąkami. Intensywność produkcji ryb na poszczególnych stawach jest różna. Jeden z kompleksów stawów jest mocno zarośnięty szuwarami, pozostałe zaś są zupełnie pozbawione szuwarów. Dolina Soły ma tu charakter naturalnej podgórskiej rzeki, z szerokim kamienistym korytem i fragmentami lasów łęgowych na brzegach. Rozproszona zabudowa i niewielkie wioski rozmieszczone są pomiędzy kompleksami stawów. Na terenie tym pospolicie występuje kumak nizinny, dla którego rozwoju doskonale warunki zapewniają liczne stawy - rozlewiska, ciągnące się wzdłuż rzeki Soły. Kumaki te do rozrodu wykorzystują nie tylko trwałe stanowiska - stawy, ale również doły powyrobiskowe w rzece, czy też zagłębienia wypełnione wodą, będące rozlewiskami rzeki. Nie tylko stanowisk jest dużo (kilkadziesiąt) na całej długości obszaru ale w zależności od warunków pogodowych na stanowisku o wielkości ok. 1 ara może znajdować się kilkadziesiąt kumaków nizinnych. Kumakom tym często na stanowiskach towarzyszą również licznie występujące traszki grzebieniasta i zwyczajna. Stanowiska kumaków nizinnych na tym terenie należą do jednych z liczniejszych na terenie woj. Małopolskiego. Obszar jest miejscem występowania 5 typów siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, w tym dominujących powierzchniowo łęgów wierzbowo-topolowych, ale znacznie przekształconych. Ponadto na obszarze tym stwierdzono 7 gatunków zwierząt wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej, w tym 1 gatunek ssaka, 2 gatunki płazów i 3 gatunki ryb. Obszar uzupełnia reprezentację bolenia, brzanki i głowacza białopłetwego w regionie kontynentalnym.

Do głównych zagrożeń obszaru należą:

- intensywna eksploatacja żwiru rzecznoego powodująca zanikanie kamienistych tarlisk litofilnych gatunków ryb.
- realizacja programów ochrony przeciwpowodziowej, wynikających z nadmiernej zabudowy terenów zalewowych i polegających na szybkim odprowadzeniu wód powodziowych z obszaru zagrożonego,

- prace wykonywane w korycie rzeki, związane z zabudową hydrotechniczną (utrzymaniem i regulacją wód),.
- rolnicze i przemysłowe zagospodarowanie terasy zalewowej jako "ziemi niczyjej".
- zabudowa terenów zalewowych połączona z ubezpieczaniem i nadsypywaniem brzegów prowadząca do stopniowego zmniejszania szerokości koryta rzecznego,
- zanieczyszczenia obszarowe i punktowe (komunalne, small biznes)
- Zaśmiecanie koryta rzecznego obcym materiałem skalnym (gruzem) użytym do ubezpieczania brzegów.
- gospodarka wodna na zbiornikach kaskady Soły powyżej obszaru prowadząca do istotnych zmian w reżimie hydrologicznym rzeki powodująca przesuszenie siedlisk nadbrzeżnych w dolinie rzeki,
- wycinka lasów łęgowych oraz inwazja obcych gatunków roślin.

Na terenie obszaru "Dolna Soła" zagrożenie dla kumaków nizinnych i traszek grzebieniastych stanowi zanik i zanieczyszczenie zbiorników wodnych stanowiących ich miejsce rozrodu. Kumak nizinny i traszka grzebieniasta w porównaniu z innymi gatunkami płazów należą do gatunków najbardziej związanych ze środowiskiem wodnym - w zbiornikach wodnych przebywają od wiosny do jesieni, a czasem nawet zimę spędzają na dnie zbiorników. Zanieczyszczenia wody, regulacja koryt rzecznych, utwardzanie (betonowanie) brzegów rzek, rowów eliminuje miejsca rozrodu kumaków i traszek.

Typy siedlisk wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion, Potamion*

3220 Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków

3240 Zarośla wierzby siwej na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (*Salici-Myricarietum*)

3270 Zalewane muliste brzegi rzek

6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion*)

Zwierzęta wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

Lutra lutra wydra, *Triturus cristatus* traszka grzebieniasta, *Bombina bombina* kumak nizinny, *Aspius aspius* boleń pospolity, *Cottus gobio* głowacz białopłetwy, *Barbus peloponnesius* brzanka

2.9.3 POMNIKI PRZYRODY

Na terenie gminy Oświęcim znajduje się dziewiętnaście drzew, które zostały uznane za pomniki przyrody. Drzewa zgrupowane są w czterech miejscach: w parku w Porębie Wielkiej, przy przedszkolu w Porębie Wielkiej, w parku w Grojcu. Ze względu na skalę mapy, na mapie uwarunkowań środowiska przedstawiono lokalizację drzewa.

Tabela 8 Pomniki przyrody gminy Oświęcim

I.p. (woj.)	Nr rejestru woj.	L.p. (gm)	Stary nr rejestru woj.	Gatunek	Rodzaj	Data utworzenia	Akt utworzenia
0641	121306-001	001	198	dąb (3 szt.)	grupa drzew	1968-04-01	Dec. RL-op-8311/68/68 PWRN w Krakowie z dn. 01.04.1968 r.
0642	121306-002	002	229	dąb (2 szt.)	grupa drzew	1968-05-11	Dec. RL-op-8311/168/68 PWRN w Krakowie z dn. 11.05.1968 r.
0643	121306-003	003	312	lipa	drzewo	1988-12-31	Dec. 262 Woj. Bielsk. z dn. 31.12.1988 r. Rozp. Nr 3/96 Woj. Bielsk. z dn. 04.03.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. Nr 5/96, poz. 36)
0644	121306-004	004	470	kasztanowiec zwyczajny (Aesculus hippocastanum)	drzewo	1995-02-25	Rozp. Nr 3/95 Woj. Bielsk. z dn. 25.02.1995 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. Nr 4/95, poz. 71)
0645	121306-005	005	520	dąb szypułkowy (Qercus robur) (1 szt.), jesion wyniosły (Fraxinus excelsior)	grupa drzew	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz.

Prognoza oddziaływania na środowisko zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim

				(4 szt.), lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>) (1 szt.)			197)				
0646	121306-006	006	521	dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>) (1 szt.), jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>) (1 szt.)	grupa drzew	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Poręba Wielka	2/1	na terenie zabytkowego parku, w centralnej części, w pobliżu pałacu	400 i 500
0647	121306-007	007	522	dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>) (1 szt.), jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>) (1 szt.), lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>) (1 szt.)	grupa drzew	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Poręba Wielka	2/1	na terenie zabytkowego parku, w południowej części	od 355 do 470
0648	121306-008	008	523	klon zwyczajny (<i>Acer platanoides</i>)	drzewo	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Poręba Wielka	2/1	w środkowej części parku, przy drodze dojazdowej do pałacu	375
0649	121306-009	009	524	jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>)	drzewo	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Poręba Wielka	2/1	północne obrzeże parku, w odl. 20 m na zach. od boiska	307
0650	121306-010	010	525	dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>)	drzewo	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Poręba Wielka	2/1	w zachodniej części parku, przy drodze, naprzeciwko zabudowań prywatnych	420
0651	121306-011	011	528	dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>) (4 szt.)	grupa drzew	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197) Rozp. Nr 3/09 Woj. Małop. z dn. 31.07.2009 r. (Dz. Urz. Woj. Małop. Nr 493, poz. 3697)	Zaborze	154	przy przedszkolu	od 355 do 490

Prognoza oddziaływania na środowisko zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim

0652	121306-012	012	529	kasztanowiec zwyczajny (<i>Aesculus hippocastanum</i>) (1 szt.), dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) (1 szt.), grab pospolity (<i>Carpinus betulus</i>) (1 szt.)	grupa drzew	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Grojec	186/6	w środkowej części parku	od 280 do 450
0653	121306-013	013	530	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	drzewo	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Grojec	186/6	w parku, 50 m na pn. od starego kościoła	420
0654	121306-014	014	531	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	drzewo	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Grojec	186/6	w parku, na przeciwko budynku Ośrodka Zdrowia	455
0655	121306-015	015	532	jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>) (2 szt.)	grupa drzew	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Rajsko	189	w środkowej części parku	od 297 do 300
0656	121306-016	016	533	tulipanowiec amerykański (<i>Liriodendron tulipifera</i>) (1 szt.), miłorząb dwuklapowy (<i>Ginkgo biloba</i>) (1 szt.), magnolia drzewiasta (<i>Magnolia acuminata</i>) (1 szt.)	grupa drzew	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Rajsko	189	we wsch. części parku	od 289 do 365
0657	121306-017	017	534	wiąz szypułkowy (<i>Ulmus laevis</i>)	drzewo	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Rajsko	189	w pn części parku, obok ścieżki	300
0658	121306-018	018	535	klon jawor (<i>Acer pseudoplatanus</i>)	drzewo	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Rajsko	189	w parku	253

Prognoza oddziaływania na środowisko zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim

						197)					
0659	121306-019	019	536	lipa drobnolistna (Tilia cordata)	drzewo	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Rajsko	189	w pn części parku, poza ogrodzeniem, obok szkoły	360

2.9.4 PROPONOWANE FORMY OCHRONY PRZYRODY

Gmina Oświęcim posiada bardzo duży potencjał przyrodniczy związany z kompleksami stawów oraz z położeniem w dolinie Wisły i Soły. Część terenów gminy została objęta ochroną w ramach obszarów Natura 2000. W literaturze przedmiotu⁷ wskazywano także do objęcia ochroną starorzecza Wisły oraz las Puściny. Pomimo, że tereny starorzeczy znajdują się w granicach obszaru Natura 2000, to wydaje się celowym ich dodatkowe objęcie ochroną w ramach użytków ekologicznych lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego. We wspomnianej wyżej publikacji wymienia się następujące tereny:

- Stare Wiślisko
- Starorzecza niedaleko wsi Chropań
- Starorzecza niedaleko wsi Chropań
- Starorzecza niedaleko wsi Chropań
- Starorzecze koło Babic
- Starorzecze koło Broszkowic
- Puściny - Obejmuje pagórkowaty obszar o urozmaiconej rzeźbie terenu, porośnięty lasem gospodarczym z przewagą drzew liściastych w drzewostanie. Niezwykle ciekawe zarówno przyrodniczo jak i krajobrazowo są występujące tu, głębokie jary wypreparowane w czwartorzędowych osadach typu pylastego. Większość z nich w górnej części porasta dobrze wykształcona roślinność źródliskowa z udziałem: rzeżuchy gorzkiej *Cardamine amara ssp. amara*, śledziennicy skrętolistnej *Chrysosplenium alternifolium*, knieci błotnej *Caltha palustris* oraz masowo występującego skrzypu olbrzymiego *Equisetum telmateia* - gatunku chronionego. W dalszych partiach jarów wzdłuż cieków rozwija się roślinność szuwarowa przechodząca następnie w łęgową ze związku *Alno-Ulmion* (lasy łęgowe *Fraxino-alnetum*) z dominacją olszy czarnej *Alnus glutinosa* w drzewostanie. Również tu skrzyp olbrzymi wykazuje duże pokrycie. Z roślin chronionych licznie występują również pierwiosnek wyniosły *Primula elatior*, bluszcz pospolity *Hedera helix*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, konwalia majowa *Convallaria majalis*, kruszyna pospolita *Frangula alnus* oraz kalina koralowa *Yiburnum opulus*.
- Las Kmiece Goje – obejmuje niewielki kompleks leśny, w którego granicach występują głęboko wcięte jary wypreparowane w utworach lessowych. Na stokach zboczy rośnie las zbliżony do grądu *Tillio-Carpinetum*, a dno doliny zajmują łągi jesionowo-olszowe *Fraxino-alnetum*. W dnie jarów znajdują się lub też znajdowały się dawniej niewielkie stawy.

Ponieważ na terenie doliny Wisły znajduje się większa ilość starorzeczy w niniejszej ekofizjografii proponuje się by cały teren dolin Wisły objąć ochroną w ramach zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, a poszczególne, najcenniejsze starorzecza dodatkowo zabezpieczyć ochroną w ramach użytków ekologicznych. Wszystkie wymienione wyżej

⁷ Śmieja A, Ledwoń M., Inwentaryzacja przyrodnicza wschodniej części Kotliny Oświęcimskiej, Oświęcim 2004,

tereny wypełniają ustawową definicję zespołu przyrodniczo-krajobrazowego i użytku ekologicznego⁸:

„Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.”

„Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.”

Tereny wskazane powyżej zasługują na objęcie ochroną przyrodniczą. Niestety obejmowanie ochroną w formie użytków ekologicznych czy zespołów przyrodniczo-krajobrazowych nie jest sytuacją zbyt częstą, dlatego propozycje objęcia ochroną należy traktować przynajmniej jako zakaz wprowadzania zmian w dokumentach planistycznych i wprowadzania zmian sposobu zagospodarowania.

W związku z brakiem dokładnych, potwierdzonych badaniami naukowymi, opracowań dotyczących flory i fauny gminy Oświęcim zwraca się uwagę na konieczność przeprowadzenia inwentaryzacji przyrodniczej dla zbiorowisk roślinnych oraz dla następujących grup systematycznych: ssaki, ptaki, gady, płazy, rośliny naczyniowe (stosownie do możliwości i potrzeb)⁹. Szczególnie ważne wydaje się rozpoznanie flory i fauny na terenach na i w pobliżu poszczególnych kompleksów stawowych, gdzie mogą istnieć duże, ciągle niezbadane walory przyrodnicze (lasy łęgowe, bagniska, zbiorowiska roślinności szuwarowej). Stawy co prawda w większości są chronione w ramach obszarów Natura 2000, ale należy pamiętać, że szczególnemu zainteresowaniu podlegają tu siedliska ptaków, a nie zbiorowiska roślinne. Podobnie ma się sprawa starorzeczy w ramach obszaru Natura 2000 Stawy w Brzeszczach, gdzie starorzecza Wisły o ile nie występują na nich gatunki priorytetowe, nie podlegają ochronie. Dopiero wykonanie kompleksowej inwentaryzacji przyrodniczej z uwzględnieniem wykonania mapy roślinności rzeczywistej i wyszukiwania najcenniejszych siedlisk pozwoliłoby na wyszukanie wszystkich cennych siedlisk. Należy mieć nadzieję, że część tej pracy zostanie wykonana w ramach opracowywania planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000.

2.10 KRAJOBRAZ

Na wschodzie gminy, w strefie dorzecza Wisły krajobraz ma charakter równinny, w części południowo-wschodniej zaś procesy erozyjne były bardziej intensywne i doprowadziły do wykształcenia rzeźby falisto-pagórkowatej. Tereny te cechuje więc silniejsza erozja, w związku z czym te okolice mają ciekawsze ukształtowanie powierzchni i są bardziej atrakcyjne widokowo.

W chwili obecnej duży udział w kształtowaniu się krajobrazu gminy ma rolnicze wykorzystanie terenu, gospodarka stawowa oraz rozwijająca się mało intensywnie zabudowa. Teren gminy jest raczej mało zróżnicowany, nie ma tu wybitnych, naturalnych dominant

⁸ art. 42 i 43 ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. 2004 nr 92 poz. 880 ze zm)

⁹ Bernacik A., Spychała M., Programowanie ochrony środowiska w gminie, Sorus, 2007

krajobrazowych. Natomiast pozytywnym elementem i urozmaiceniem krajobrazu są rozsiane po całym terenie gminy stawy hodowlane.

Dominującą formę zabudowy w gminie Oświęcim stanowi budownictwo jednorodzinne i zagrodowe. Zwarta zabudowa oraz równinny charakter terenu ogranicza ekspozycję widokową obiektów sakralnych, niewiele jest też miejsc, z których można obserwować całą bryłę budynków wraz z otoczeniem.

2.11 KORYTARZE EKOLOGICZNE

Na terenie gminy Oświęcim w literaturze przedmiotu¹⁰ wytypowano korytarz ekologiczny obejmujący dolinę Wisły. Zasięg tego korytarza ekologicznego wynika z opracowania koncepcyjnego, które obecnie nie jest w żaden sposób usankcjonowane.

2.12 ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH

Na terenie gminy Oświęcim występuje szereg form zabytkowych. Są to obiekty różnego typu: kościoły, zespoły zabudowy mieszkaniowej, jak i pojedyncze obiekty, zabytki techniki oraz szereg krzyży i kapliczek przydrożnych. Ich pełne zestawienie znajduje się w tekście studium, w którym określa się również ich lokalizację na rysunku studium.

3. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM

Uaktualnienie obowiązującego studium związane jest z próbą uporządkowania sposobu zagospodarowania terenu gminy z dostosowaniem go do aktualnego stanu prawnego w zakresie niezbędnym do realizacji zakładanych funkcji oraz stanowi odpowiedź na wnioski mieszkańców.

W przypadku braku realizacji ustaleń studium, zmiany w środowisku będą praktycznie takie same jak przy jego uchwaleniu. Należy pamiętać, że obecnie na terenie gminy obowiązują już miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące znaczną część gminy, ustalenia tych planów zostały w zdecydowanej większości utrzymane.

Projekt studium nie zakłada wprowadzenia nowych funkcji i nie poszerza form zagospodarowania, które znalazły się w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy z 1999 r. z póź. zm, a które następnie zostały uszczegółowione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zdecydowana większość obiektów zapisanych w projekcie studium już obecnie istnieje lub została w nim zamieszczona na podstawie obowiązujących dokumentów gminnych. Studium będąc nowym dokumentem uwzględni zmiany, które zaszły w polskim ustawodawstwie, w związku z wejściem do Unii Europejskiej. W projekcie studium uwzględniono również wynikające z Prawa Ochrony Środowiska normy dotyczące hałasu, zanieczyszczenia powietrza, gospodarki odpadami oraz wynikające z ustawy Prawo Wodne zasady gospodarowania wodami. Projekt studium nie wprowadza funkcji ani zmian, które byłyby szczególnie uciążliwe dla środowiska lub w sposób znaczący zmieniałyby sposób jego funkcjonowania. W związku z tym potencjalne zmiany środowiska przy braku realizacji postanowień studium będą podobne do zmian, które spowoduje wprowadzenie zapisów

¹⁰ Parusel J. B. [red], Korytarze ekologiczne w województwie Śląskim – koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa etap I, CDPGŚ, Katowice, 2007

projektowanego studium. Należy przypuszczać jednak, że ze względu na uaktualnienie norm prawnych w projekcie studium, jego zapisy będą miały pozytywny wpływ na środowisko gminy Oświęcim.

4. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA

Z najważniejszych problemów ochrony środowiska na terenie gminy należy wymienić:

- Brak obowiązujących planów ochrony obszarów Natura 2000;
- brak małoobszarowych form ochrony przyrody, takich jak użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe czy stanowiska dokumentacyjne, choć szereg takich miejsc na terenie gminy wypełnia dyspozycję ustawową;
- Brak dokładnej inwentaryzacji przyrodniczej terenu gminy;
- Zabudowa lokalizowana jest w sposób rozproszony i nieharmoniczny, co powoduje niskie wykorzystanie powierzchni na terenach możliwych do zabudowy;
- Problem tzw. niskiej emisji pochodzącej głównie z indywidualnych palenisk domowych;
- Niedostateczny stopień oczyszczania ścieków oraz istnienie dzikich zrzutów ścieków na terenach pozbawionych sieci kanalizacyjnej;
- w miejscach prowadzenia wielkoobszarowej działalności rolnej występuje mała bioróżnorodność, która jednak rekompensowana jest poprzez istnienie zadrzewień śródpolnych i mniejszych powierzchni leśnych;
- duże zagrożenie powodziowe związane z położeniem w dorzeczu Wisły, Przemszy i Soły;
- Osiedlenia terenu związane z podziemną eksploatacją węgla kamiennego;
- Planowany przebieg przez teren gminy trasy szybkiego ruchu S1 i południowej obwodnicy gminy oraz istniejącą drogę krajową nr 44 charakteryzującą się bardzo dużym natężeniem potoków ruchu;

5. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM

5.1 WPŁYW NA WODY POWIERZCHNIOWE

Projekt studium wprowadza wiele nowych terenów, które w sposób znaczący mogą pogorszyć jakość wód powierzchniowych. W przeważającej większości będzie to jednak zabudowa uzupełniająca już istniejącą strukturę. Niewątpliwie powstanie nowej zabudowy mieszkaniowej, usługowej, sportowo-rekreacyjnej i przemysłowej wpłynie na znaczące zwiększenie ilości odprowadzanych ścieków, co jest istotne biorąc pod uwagę fakt, że gmina nie jest w całości objęta kanalizacją. W celu przeciwdziałania zanieczyszczeniom projekt studium przewiduje:

- przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wód powierzchniowych i dążenie do poprawy ich klasy czystości poprzez zdecydowane ograniczenie występowania zabudowy bez oczyszczania ścieków bytowych oraz działania ograniczające zanieczyszczenie wód związkami chemicznymi wykorzystywanymi w rolnictwie,
- należy egzekwować obowiązek systematycznego opróżniania zbiorników bezodpływowych na terenach nie objętych systemem kanalizacji,
- dążenie do rozbudowy sieci kanalizacyjnej w gminie,
- w strefie 5 m od cieków i zbiorników wodnych wprowadza się zakaz lokalizacji nowej zabudowy i innej działalności wywołującej degradację szaty roślinnej,
- zakaz grodzenia nieruchomości w odległości mniejszej niż 1,5 m od krawędzi cieku,
- zakaz wykonywania obiektów budowlanych, kopania studni, sadzawek, dołów oraz rowów w odległości mniejszej niż 50 m od stopy wału po stronie odpowietrznej,
- regulacje techniczne cieków wodnych muszą być ograniczone do niezbędnego minimum, musi zostać zachowana więź hydrologiczna koryt z otoczeniem, a także zachowana ich obudowa biologiczna.

Dla ochrony ujęć wód podziemnych i powierzchniowych ustalono aby egzekwować powołujące je rozporządzenia, w tym ograniczenia określone dla ustanowionych stref ochrony bezpośredniej. Na dzień dzisiejszy na terenie gminy znajdują się tylko dwa ujęcia, dla których ustanowiono strefy ochronne. Są to ujęcia Zasole oraz Zaborze, oba istotne dla zaopatrzenia ludności w wodę pitną. Na terenie ujęć oraz obowiązujących stref ochrony bezpośredniej nie wprowadza się rozwiązań kolizyjnych, w związku z czym nie przewiduje się ich zagrożenia. Dla ujęć ustalone były strefy ochrony pośredniej, ale obecnie przestały one obowiązywać w związku z nowelizacją ustawy prawo wodne. Jak do tej pory nowe strefy ochrony pośredniej nie zostały ustanowione.

Część cieków znalazła się w jednostkach specjalnie do tego celu przewidzianych jak W – obszary wód powierzchniowych i ZŁ obszary dolin cieków fizjograficznych, zieleni łąkowej, zadrzewień i zakrzewień. Z kolei inne cieki znalazły się w granicach obszarów wolnych od zabudowy jak tereny leśne ZL czy tereny R rolne. Jeszcze inne cieki nie zostały w żaden sposób wydzielone i znajdują się one w granicach jednostek w których przewidziane jest wprowadzenie zabudowy, co związane jest z dość ogólną skalą w jakiej przedstawiono

ustalenia kierunków zagospodarowania przestrzennego w tzw. obszarach polityki przestrzennej. Istnieje potencjalne ryzyko ustalenia na terenach cieków zabudowy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W celu ich zabezpieczenia projekt studium wprowadza ustalenia w strefie 5 m od cieków i zbiorników wodnych zakazu lokalizacji nowej zabudowy i innej działalności wywołującej degradację szaty roślinnej oraz zakazu grodzenia nieruchomości w odległości mniejszej niż 1,5 m od krawędzi cieku.

Natomiast w zakresie oczyszczania ścieków projekt studium proponuje następujące rozwiązania:

- Rozwój systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków ma na celu zapewnienie mieszkańcom i innym użytkownikom niezawodność pracy urządzeń kanalizacji sanitarnej oraz utrzymania standardu oczyszczenia ścieków, w tym także odprowadzenie i zagospodarowanie wód opadowych. Realizacja tego zadania wymaga modernizacji i rozbudowy istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej.
- Ustala się, że realizacja sieci kanalizacyjnej powinna wyprzedzać lub być prowadzona równoległe z realizacją inwestycji na terenach przewidzianych do zabudowy.
- Dopuszcza się, na obszarze nie wyposażonym w sieć kanalizacji sanitarnej do czasu jej realizacji, odprowadzanie ścieków do przydomowych oczyszczalni indywidualnych, grupowych lub szczelnych zbiorników do gromadzenia ścieków.
- W przypadku odprowadzania ścieków jak powyżej ustala się konieczność zapewnienia dojazdu samochodu asenizacyjnego do zbiorników na ścieki oraz przeprowadzenia okresowej kontroli szczelności zbiorników lub pracy oczyszczalni przydomowych.

Budowa kanalizacji jest dla środowiska przyrodniczego niezwykle pożądana i w dalekosiężnym rozwoju gminy rozbudowa sieci kanalizacyjnej winna być priorytetem. Projekt studium nie wprowadza terenów zainwestowanych na tereny istniejących zbiorników wodnych i stawów. W związku z wprowadzonymi zapisami regulującymi zasady gospodarki ściekowej i ochrony wód powierzchniowych i podziemnych nie przewiduje się wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na wody powierzchniowe.

5.2 WPŁYW NA WODY PODZIEMNE

Teren gminy Oświęcim jest mocno rozciągnięty w przestrzeni w związku z czym stan zasobów hydrogeologicznych opisują aż cztery Mapy Hydrogeologiczne Polski: ark. Oświęcim, ark. Chrzanów, ark. Kęty i ark. Wadowice. Zgodnie z tymi mapami użytkowe poziomy wodonośne występują w utworach czwartorzędowych (północna i niewielka południowa część gminy) oraz w utworach karbońskich (rejon Grojca). W pasie terenu, który obejmuje sołectwa Rajsko, Grojec, Łazy i Porębę Wielką oraz w sołectwach Stawy Monowskie i Dwory Drugie nie występują użytkowe poziomy wodonośne¹¹. Na terenie, który obejmuje ark. Wadowice nie wydzielono użytkowych poziomów wodonośnych. W rejonie sołectwa Dwory Drugie i Stawy Monowskie, pomimo, że występują tam warstwy wodonośne

¹¹ Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50000, ark. Oświęcim, Chrzanów, Kęty i Wadowice, PIG, Warszawa;

nie wydzielono użytkowych poziomów wodonośnych, gdyż warstwy te zostały trwale zdegradowane na skutek zalania wodami Wisły w czasie powodzi z 1997 r., które niosły ogromny ładunek zanieczyszczeń wylugowany ze składowiska Oświęcim-Dwory. Choć na terenie gminy występują zasobne poziomy wodonośne, to jednak nie zostały tu ustanowione Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. Powstanie nowej zabudowy z niedostatecznie rozwiązaniem systemem odprowadzania ścieków oraz nowych ciągów komunikacyjnych może wpłynąć na stan wód podziemnych. Dla ochrony wód podziemnych ważne będą więc tak samo ustalenia przedstawione dla ochrony wód powierzchniowych w zakresie gospodarki ściekowej (przedstawiono je w rozdziale 5.1).

Dla ochrony wód podziemnych kluczowe znaczenie mają działania, które wykraczają poza ramy planowania przestrzennego, takie jak np. egzekwowanie przez gminę wywozu nieczystości oraz rozwój infrastruktury kanalizacyjnej.

5.3 WPŁYW NA KLIMAT

W szerszej skali realizacja ustaleń studium nie będzie miała wpływu na klimat. Natomiast na pewno zmianie ulegnie mikroklimat terenów na których będzie powstawała nowa zabudowa. Zabudowanie terenów wpłynie na zwiększenie szorstkości powierzchni ziemi, a co za tym idzie na zmniejszenie warunków przewietrzania. Zagrożeniem może być problem niskiej emisji, zwłaszcza w niżej położonych częściach obszaru. W celu przeciwdziałania temu zjawisku projekt studium ustala:

- termomodernizację budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej,
- wprowadzenie zasady używania do celów grzewczych urządzeń o jak najwyższej sprawności energetycznej, korzystających z paliw niskoemisyjnych. Zasada winna zostać wprowadzona w formie nakazu dla obiektów użyteczności publicznej, produkcyjnych, ogrzewanych zbiorowo i nowo realizowanej zabudowy.
- konsekwentną realizację polityki zmierzającej do likwidacji tzw. niskiej emisji, czyli małych, lokalnych kotłowni, pieców i palenisk domowych opalanych nieuszlachetnionym węglem wraz z rozbudową sieci ciepłej i gazowej,
- ograniczenie ruchu samochodowego w obszarach intensywnie zabudowanych,
- kształtowanie obudowy tranzytowych ciągów komunikacyjnych zielenią, w tym w formie alej i szpalerów drzew.

Za pozytywne należy uznać, że doliny rzeczne oraz znaczące przestrzenie rolne pozostawia się wolne od zabudowy co pozytywnie wpłynie na możliwości przewietrzania gminy. Głównym winowajcom złej jakości powietrza jest tu niska emisja z palenisk domowych. Rozwiązanie tego problemu wykracza poza zagadnienia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i wymaga podjęcia wieloaspektowych działań.

5.4 POWIERZCHNIA ZIEMI

5.4.1 WPŁYW NA UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Projekt studium zakłada znaczne poszerzenie funkcji mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej. Realizacja tych funkcji wpłynie na przekształcenie powierzchni terenu. Zmiany te należy uznać za nieuniknione, towarzyszące wprowadzeniu każdego typu inwestycji. Ponieważ projekt studium uwarunkowań jest dokumentem tylko ogólnie określającym sposób zagospodarowania terenów gminy, nie sposób na obecnym etapie określić dokładnie w jaki

sposób powierzchnia terenu będzie przekształcana. Spośród przeznaczeń terenu, które z reguły wprowadzają znaczne przekształcenia powierzchni ziemi projekt studium wskazuje również przebieg trzech wariantów trasy S1 oraz przebieg obwodnicy południowej miasta Oświęcim. Budowa tego typu obiektów pociąga za sobą użycie sprzętu ciężkiego w celu formowania nasypów, dojazdów itd. Naruszeniu i trwałym przekształceniom ulegnie struktura gruntu, a także powierzchniowa budowa geologiczna. Kształtowane również będą nasypy i inne formy z gruntów przekształconych antropogenicznie. Zagrożenia powierzchni ziemi związane z prowadzonymi pracami budowlanym będą miały częściowo charakter tymczasowy, trwający do czasu zakończenia prac budowlanych. Jednocześnie znaczna część prac ziemnych spowoduje powstanie trwałych form powierzchniowych, jak nasypy i wykopy. Są one nie do uniknięcia przy realizacji tego rodzaju inwestycji drogowej.

5.4.2 WPLYW NA GLEBY

Projekt studium uwarunkowań zachowuje zasoby glebowe w zdecydowanej większości poza głównymi centrami poszczególnych sołectw, centra zaś przewidziane zostały pod zabudowę. Tereny wolne od zabudowy, przewidziane dla rolnictwa obejmują obszary funkcjonalne R – obszary rolne. Zdecydowana większość terenów obecnie rolnych na których ustalono możliwość urbanizacji w wypadku całkowitej realizacji programu urbanizacyjnego studium ulegnie przekształceniu, co nie wpłynie jednak na znaczące pomniejszenie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, gdyż głównie zmianie przeznaczenia ulegną grunty orne o niewielkich aerach. Gleby klas I-III położone w granicach administracyjnych gmin, zgodnie z brzmieniem ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1205) podlegają ochronie przed zmianą przeznaczenia w planach miejscowych. Analiza gleb klasy I-III, które mogą wymagać zmiany przeznaczenia wykazała, że spośród obszarów polityki przestrzennej wskazanych do urbanizacji zmiany przeznaczenia wymagać będzie ok. 423 ha gleb rozsianych w różnych miejscach gminy.

W trakcie analizy projektu studium stwierdzono, że zgody właściwego organu na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne wymagać będzie zaledwie ok. 1 ha terenów leśnych.

5.5 WPLYW NA ZASOBY NATURALNE

Projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim ujawnia wszystkie udokumentowane na terenie gminy złoża kopalni (wykaz w rozdziale 2.7 niniejszej prognozy). W przypadku złóż kruszyw naturalnych projekt studium nie wprowadza form zagospodarowania, które uniemożliwiłyby w przyszłości ich eksploatację. Również w przypadku złóż węgla kamiennego projekt studium nie wprowadza form zagospodarowania przestrzennego, które by z nimi kolidowały i uniemożliwiały w przyszłości ich eksploatację.

Projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w zasadzie nie ma wpływu na prowadzenie podziemnej działalności górniczej, z założenia bowiem odnosi się tylko do powierzchni terenu. Zgodnie z przepisami art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2011 nr 163 poz. 981) w nawiązaniu do art. 96 ustępnego 1 w suikzp ujawnia się udokumentowane złoża kopalni. Artykuł 95 ust. 1 nakazuje:

„Udokumentowane złoża kopalin oraz udokumentowane wody podziemne, w granicach projektowanych stref ochronnych ujęć oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych w celu ich ochrony ujawnia się w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz planach zagospodarowania przestrzennego województwa.”

Zgodnie z brzmieniem cytowanej wyżej ustawy prawo geologiczne i górnicze:

„Art. 23 ust. 2 pkt. 2 wydobywanie kopalin ze złóż, podziemne bezzbiornikowe magazynowanie substancji albo podziemne składowanie odpadów wymaga uzgodnienia z wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) właściwym ze względu na miejsce wykonywania zamierzonej działalności; kryterium uzgodnienia jest zgodność zamierzonej działalności z przeznaczeniem lub sposobem korzystania z nieruchomości określonym w sposób przewidziany w art. 7.”

„Art. 7. 1. Podejmowanie i wykonywanie działalności określonej ustawą jest dozwolone tylko wówczas, jeżeli nie naruszy ona przeznaczenia nieruchomości określonego w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz w odrębnych przepisach.”

Tak więc minimalnym kryterium dla uzyskania koncesji na podziemne wydobywanie kopalin jest ujawnienie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego udokumentowanych złóż kopalin – co w projekcie studium zostało spełnione. Dalszym kryterium, na etapie uzyskania koncesji jest wykazanie czy działalność górnicza nie naruszy przeznaczenia określonego w mpzp. Innymi słowami, dla terenu gminy Oświęcim konieczne będzie wykazanie czy w dalszym ciągu możliwe będzie zachowanie przeznaczeń terenu: np. tereny mieszkaniowe nie mogą utracić możliwości zabudowy, tereny rolne możliwości prowadzenia upraw polowych, a tereny leśne prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej.

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.) oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2010 r. Nr 213, poz. 1397) uzyskanie koncesji na podziemną eksploatację węgla kamiennego wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w którego granicach znajdują się udokumentowane złoża węgla kamiennego obligatoryjnie musi je ujawnić, co w żaden sposób nie przesądza jednak o dopuszczeniu do eksploatacji. Dopuszczenie takie jest dopiero elementem dalszego postępowania administracyjnego. Należy dodać, że obecnie (t.j. marzec 2014) wedle posiadanej wiedzy żaden z podmiotów nie przystąpił do sporządzania takiego raportu oddziaływania na środowisko.

Nie jest możliwym oszacowanie na etapie projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego ewentualnych skutków eksploatacji ze względu na brak konkretnych dokumentów (t.j. raportu oddziaływania na środowisko).

5.6 WPLYW NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Na terenie gminy Oświęcim projekt studium nie wprowadza znaczących zmian w zakresie najistotniejszych z punktu widzenia ochrony przyrody terenów tj. poszczególnych kompleksów leśnych, stawów oraz dolin rzecznych. Na tych terenach generalnie nie wprowadza się nowych form zagospodarowania, które w sposób znaczący wpływałyby na środowisko przyrodnicze. Na pozostałym terenie projekt studium wprowadza dość silną urbanizację, która jednak w dużej mierze oparta jest o rozbudowę istniejącego zagospodarowania terenu i będzie odbywała się na terenach rolnych. W stosunku do istniejącego zagospodarowania projekt studium wyznacza nowe tereny z możliwością zabudowy. Na podstawie studium zostaną sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, a w nich zawarte zostaną, wybrane spośród katalogu zawartego w studium dla każdego z obszarów polityki przestrzennej, przeznaczenia terenu. Należy w tym miejscu podkreślić, że sposób kreślenia polityki przestrzennej oparty o obszary polityki przestrzennej nie oznacza, że cały teren zostanie zabudowany. Precyzyjne ustalenia i wskazanie terenów pod zabudowę nastąpi w planach miejscowych. W planach tych będą musiały być wzięte pod uwagę również pozostałe ustalenia studium dotyczące np. ochrony środowiska czy ochrony wód powierzchniowych i podziemnych.

Zdecydowana większość terenów na których planuje się zmianę przeznaczenia to na dzień dzisiejszy grunty rolne pozostające w użytkowaniu. Mniejsza jest ilość terenów na których gospodarowanie rolne ustało, a planowana zmiana przeznaczenia stanowi uzupełnienie istniejącej już funkcji. Na tych terenach brak jest wartości przyrodniczych. Projekt studium nie wprowadza terenów z możliwością urbanizacji na tereny cenne pod względem przyrodniczym jak doliny rzeczne, stawy, lasy i zadrzewienia, oczka wodne i.t.p. Zmiana przeznaczenia terenów rolnych nie spowoduje utraty cennych wartości przyrodniczych. Zabudowa tych terenów spowoduje wykluczenie z funkcji rolniczej i przyrodniczej istniejących tu gleb oraz użytków rolnych. Należy spodziewać się tutaj zmiany w środowisku roślinnym wyrażające się między innymi w zanikaniu roślinności naturalnej na rzecz gatunków obcych na terenach realizacji zabudowy. Roślinność i zwierzęta związane do tej pory z terenami upraw zostaną z tych terenów wyparte. Zamiast istniejących ekosystemów rolniczych wprowadzone zostaną ekosystemy charakterystyczne dla podmiejskich dzielnic z zabudową jednorodzinną, a na niektórych terenach nawet zabudowy śródmiejskiej. Funkcja przyrodnicza, kształtowana obecnie w sposób dość naturalny (o ile traktować tak rolnictwo) zostanie podporządkowana zorganizowanemu kształtowaniu środowiska przyrodniczego – tworzenie parków, zieleńców i ogrodów przydomowych. Zakładając całościową realizację programu studium można spodziewać się powstania dużego układu urbanistycznego głównie w typie zabudowy podmiejskiej obejmującego szeroko rozumiane centra poszczególnych sołectw. Przekształcenie tych terenów, choć w skali gminy obejmie znaczące powierzchnie (zakładając pełną realizację programu urbanistycznego), to jednak nie wpłynie ono na jakiegokolwiek cenne siedliska przyrodnicze.

Nowymi elementami w strukturze funkcjonalno – przestrzennej gminy mogą stać się nowe drogi: trasa S1 oraz południowa obwodnica miasta Oświęcim. Zaplanowane trasy w zdecydowanej większości nie wkraczą na tereny cenne przyrodniczo, przebiegają one głównie po gruntach rolnych. Znajduje się tu jednak kilka miejsc, na których trasy wkraczą na tereny cenne przyrodniczo: rejon stawów Wójtowiec, Węgielnik i Stawów Adolfińskich na

Zaborzu, a w przypadku trasy S1 rejon doliny Wisły (trasa przebiega w pobliżu starorzecza) oraz w Rajsku rejon stawów Lekarc, Gamrot i Pośredni (wariant 1) oraz ciąg stawów i zadrzewień o charakterze łągowym na południe od ul. Korczaka (wariant 3). Na obecnym etapie trudno jest ocenić skutki dla środowiska przyrodniczego, jakie mogłaby przynieść budowa obu tras, głównie z tej przyczyny, że nie jest znana ostateczna forma drogi, a także fakt, że fragmenty tych dróg w gminie Oświęcim stanowią jedynie niewielki fragment ich przebiegu w skali województwa. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że w projekcie studium nie wprowadzono ostatecznego przebiegu tych tras, a jedynie wskazano możliwe warianty ich przebiegu. Wyznaczenie ostatecznego przebiegu tych tras w projekcie suikzp nie jest możliwe, głównie ze względu na niezwykle złożoną ilość problemów związanych z ich przebiegiem. Proces wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla tych tras trwa od 2007 r., i niestety jak do tej pory nie został zakończony powodzeniem. W przypadku trasy S1 na całym jej przebiegu mamy do czynienia z jednoczesnym wystąpieniem problemów związanych z: przecięciem cennych siedlisk Natura 2000 (m.in. Stawy w Brzeszczach), kolizją z interesami górnictwa i ochrony złóż (KWK Brzeszcze), protestami mieszkańców, a także kolizją z wymaganiami ochrony dóbr kultury (Muzeum Auschwitz). Rozwiązanie tych problemów w celu wyznaczenia ostatecznego przebiegu tras wymaga podjęcia działań na szczeblu wojewódzkim.

W projekcie studium wprowadzono możliwość eksploatacji złóż kruszyw naturalnych „Rajsko 2” i „Stawy Monowskie”. W obu przypadkach eksploatacja (w przypadku jej uwzględnienia w mpzp) będzie prowadzona jako kontynuacja istniejących już odkrywek. Na terenach przewidzianych do eksploatacji występują tereny rolne, brak jest tu cennych siedlisk przyrodniczych, nie przewiduje się więc znaczącego oddziaływania dla środowiska w związku z eksploatacją tych złóż.

W zakresie ochrony przyrody i krajobrazu w projekcie studium ustalono aby w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego:

- przeciwdziałać rozpraszaniu się zabudowy w satelitarnych jednostkach gminy w celu ochrony występujących tu kompleksów rolnych i leśnych,
- zaplanować rozwój urbanistyczny w zespołach i kompleksach uporządkowanych przestrzennie,
- chronić przed zabudową tereny stanowiących korytarze ekologiczne (doliny cieków i lasy),
- zachować istniejące i tworzyć nowe zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne.

Za pozytywne należy uznać, że na terenach proponowanych do objęcia ochroną nie wprowadza się przeznaczeń, które mogłyby im zagrozić. Obszary cenne pod względem przyrodniczym, dotychczas nie objęte ochroną, powinny być chronione przed zainwestowaniem oraz niekorzystnym oddziaływaniem innych czynników związanych z użytkowaniem terenu, stanowiących potencjalne zagrożenie dla ich wartości. W projekcie studium zalecono wyznaczenie obszarowych form ochrony przyrody i ustalenie dla nich indywidualnych form ochrony dla obszarów o cennych wartościach przyrodniczych, zgodnie z przepisami odrębnymi, w zależności od potrzeb, uwarunkowań lokalnych oraz nowych odkryć przyrodniczych na terenie gminy. Są to następujące tereny:

- Stare Wiślisko

- Starorzecza niedaleko wsi Chropań
- Starorzecza niedaleko wsi Chropań
- Starorzecza niedaleko wsi Chropań
- Starorzecze koło Babcic
- Starorzecze koło Broszkowic
- Puściny
- Las Kmiece Goje

Ustanowienie na terenie gminy nowych terenów chronionych w formie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego czy użytku ekologicznego pozwoliłoby ocalić najcenniejsze tereny – szczególnie chodzi tu o niezwykle cenne starorzecza w dolinie Wisły. Niestety obejmowanie ochroną terenów cennych przyrodniczo nie mieści się w ramach systemu planowania przestrzennego, nie mniej w projekcie studium wprowadzono takie zasady polityki przestrzennej, które na terenach najcenniejszych nie wprowadzają urbanizacji, co pozwoli kształtować przestrzeń gminy zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

5.7 WPŁYW NA OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004 I NA KORYTARZE EKOLOGICZNE

Projekt studium nie wprowadza form zagospodarowania, które w sposób znaczący naruszałyby istniejące formy ochrony przyrody. W projekcie studium ustalono również priorytet ochrony przyrody i konieczność respektowania istniejących rozporządzeń i planów ochrony.

5.7.1 REZERWAT PRZYRODY ŻAKI

Na terenie rezerwatu Żaki projekt studium ustalił obszar funkcjonalny ZL – lasów, w związku z czym nie przewiduje się żadnych form zagospodarowania, które mogłyby zaszkodzić przyrodzie rezerwatu.

5.7.2 OBSZARY NATURA 2000

STAWY W BRZESZCZACH KOD PLB120009 Na terenie objętym granicami tego obszaru Natura 2000 projekt studium nie wprowadza form zagospodarowania, które prowadziłyby do zniszczenia siedlisk Natura 2000 takich jak stawy, oczka wodne czy starorzecza. SDF tego obszaru Natura 2000 wymienia następujące zagrożenia:

- Zaniechanie lub zmiana użytkowania stawów hodowlanych,
- likwidacja wysp na stawach i wycinanie zakrzewień,
- likwidacja szuwarów i roślinności wodnej na stawach,
- zmiana przeznaczenia stawów hodowlanych na stawy rekreacyjne,
- zaniechanie gospodarki stawowej,
- regulacja Wisły, wycinanie zakrzewień nadrzecznych i składowanie odpadów górniczych w jej dolinie.

Najcenniejsze dla ochrony siedlisk ptaków stawy i starorzecza pozostają w bieżącym zagospodarowaniu, projekt studium nie wprowadza wymienionych powyżej form gospodarowania, jak również jakichkolwiek innych form, które powodowałyby:

- pogorszenie stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- negatywnie wpływałyby na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000;
- pogorszenie integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

DOLINA DOLNEJ SOŁY KOD PLB120004 Na terenie objętym granicami tego obszaru Natura 2000 projekt studium nie wprowadza form zagospodarowania, które prowadziłyby do zniszczenia siedlisk Natura 2000 takich jak stawy, oczka wodne czy starorzecza. SDF tego obszaru Natura 2000 wymienia następujące zagrożenia:

- Zaniechanie lub zmiana użytkowania stawów hodowlanych,
- likwidacja wysp na stawach,
- likwidacja szuwarów i roślinności wodnej na stawach,
- regulacja Soły i wycinanie zakrzaczeń nadrzecznych
- nielegalna i rabunkowa eksploatacja żwiru w korycie Soły

Najcenniejsze dla ochrony siedlisk ptaków stawy oraz dolina Soły pozostaje w bieżącym zagospodarowaniu, projekt studium nie wprowadza wymienionych powyżej form gospodarowania, jak również jakichkolwiek innych form, które powodowałyby:

- pogorszenie stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- negatywnie wpływałyby na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000;
- pogorszenie integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Kojarzona z silnymi przekształceniami jest często eksploatacja kruszyw naturalnych. Projekt studium dopuszcza eksploatację kruszywa z terenu złoża „Rajsko 2”. Na terenie tym nie występują siedliska ptaków, dla których utworzono obszar Natura 2000 „Dolina Dolnej Soły”, jest to stosunkowo niewielki teren rolny. Ewentualne podjęcie eksploatacji nie spowoduje utraty cennych siedlisk. Należy również zauważyć, że paradoksalnie wieloletnia eksploatacja kruszyw ze złoża „Rajsko” (obecnie już zaniechana) doprowadziła do wykształcenia ciekawych siedlisk wodnych chętnie zajmowanych przez ptaki.

DOLNA SOŁA PLH120083 Na terenie objętym granicami tego obszaru Natura 2000 projekt studium nie wprowadza form zagospodarowania, które prowadziłyby do zniszczenia siedlisk Natura 2000 takich jak stawy, oczka wodne czy dolina Soły i jej koryto. SDF tego obszaru Natura 2000 wymienia następujące zagrożenia:

- intensywna eksploatacja żwiru rzecznoego powodująca zanikanie kamienistych tarlisk litofilnych gatunków ryb.

- realizacja programów ochrony przeciwpowodziowej, wynikających z nadmiernej zabudowy terenów zalewowych i polegających na szybkim odprowadzeniu wód powodziowych z obszaru zagrożonego,
- prace wykonywane w korycie rzeki, związane z zabudową hydrotechniczną (utrzymaniem i regulacją wód),
- rolnicze i przemysłowe zagospodarowanie terasy zalewowej jako "ziemi niczyjej".
- zabudowa terenów zalewowych połączona z ubezpieczaniem i nadsypywaniem brzegów prowadząca do stopniowego zmniejszania szerokości koryta rzecznoego,
- zanieczyszczenia obszarowe i punktowe (komunalne, small biznes)
- Zaśmiecanie koryta rzecznoego obcym materiałem skalnym (gruzem) użytym do ubezpieczania brzegów.
- gospodarka wodna na zbiornikach kaskady Soły powyżej obszaru prowadząca do istotnych zmian w reżimie hydrologicznym rzeki powodująca przesuszenie siedlisk nadbrzeżnych w dolinie rzeki,
- wycinka lasów łągowych oraz inwazja obcych gatunków roślin

Najcenniejsze dla ochrony siedlisk gatunków chronionych stawy i starorzecza pozostają w bieżącym zagospodarowaniu, projekt studium nie wprowadza wymienionych powyżej form gospodarowania, jak również jakichkolwiek innych form, które powodowałyby:

- pogorszenie stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- negatywnie wpływałyby na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000;
- pogorszenie integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Dolinę Soły pozostawia się w zagospodarowaniu przyrodniczym (obszary funkcjonalne ZŁ, ZŁ, W).

DOLINA DOLNEJ SKAWY PLB120005 Na terenie objętym granicami tego obszaru Natura 2000 projekt studium nie wprowadza form zagospodarowania, które prowadziłyby do zniszczenia siedlisk Natura 2000 takich jak stawy czy oczka wodne. SDF tego obszaru Natura 2000 wymienia następujące zagrożenia:

- zaniechanie lub intensyfikacja gospodarki stawowej,
- likwidacja wysp na stawach,
- likwidacja szuwarów i roślinności wodnej na stawach,
- regulacja rzek i wycinanie zakrzaczeń nadrzecznych,

- wprowadzenie masowej rekreacji połączonej ze sportami wodnymi w nieużytkowanych żwirowniach.

Najcenniejsze dla ochrony siedlisk ptaków stawy pozostają w bieżącym zagospodarowaniu, projekt studium nie wprowadza wymienionych powyżej form gospodarowania, jak również jakichkolwiek innych form, które powodowałyby:

- pogorszenie stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- negatywnie wpływałyby na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000;
- pogorszenie integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Kojarzona z silnymi przekształceniami jest często eksploatacja kruszyw naturalnych. Projekt studium dopuszcza eksploatację kruszywa z terenu złoża „Stawy Monowskie”. Na terenie tym nie występują siedliska ptaków, dla których utworzono obszar Natura 2000 „Dolina Dolnej Skawy”, jest to stosunkowo niewielki teren rolny. Ewentualne podjęcie eksploatacji nie spowoduje utraty cennych siedlisk. Należy również zauważyć, że w przypadku podjęcia eksploatacji i przeprowadzenia rekultywacji w kierunku wodnym może powstać kolejne ciekawe siedlisko dla ptaków.

Pomniki przyrody – w projekcie studium oraz na rysunku zamieszczono istniejące pomniki przyrody. Ustalono by przy sporządzaniu mpzp respektować rozporządzenia powołujące te formy ochrony przyrody.

Proponowane formy ochrony przyrody

W projekcie studium zaproponowano do objęcia ochroną następujące tereny:

- Stare Wiślisko
- Starorzecza niedaleko wsi Chropań
- Starorzecza niedaleko wsi Chropań
- Starorzecza niedaleko wsi Chropań
- Starorzecze koło Babic
- Starorzecze koło Broszkowic
- Puściny
- Las Kmiece Goje

W projekcie studium ustalono by powyższej listy nie traktować jako zamkniętej, powinna ona być aktualizowana w miarę postępu poznania zasobów przyrodniczych gminy. Ustalono również, by wymienione powyżej tereny obejmować formami ochrony przyrody oraz chronić przed zabudową w mpzp. Wprowadzono zalecenie wyznaczenia obszarowych form ochrony przyrody i ustalenia dla nich indywidualnych form ochrony dla obszarów o cennych wartościach przyrodniczych, zgodnie z przepisami odrębnymi, w zależności od potrzeb, uwarunkowań lokalnych i możliwości oraz nowych odkryć przyrodniczych na terenie

gminy. Ustalono również, by chronić przed zabudową w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w szczególności te siedliska o których jest mowa w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (dz. U. z 2001 r. nr 92 poz. 1029) oraz te które wypełniają ustawową definicję użytku ekologicznego. Projekt studium chroni wyżej wymienione tereny i pozostawia na nich przyrodniczy sposób zagospodarowania terenu (brak urbanizacji). W związku z tymi ustaleniami nie przewiduje się więc zagrożenia dla tego siedliska ustaleniami studium.

Korytarze ekologiczne - Na terenie miasta Oświęcim w literaturze przedmiotu¹² wytypowano korytarz ekologiczny obejmujący dolinę Wisły. Projekt studium nie wprowadza form zagospodarowania, które powodowałyby zagrożenie dla wyznaczonych w cytowanym wyżej opracowaniu korytarzach ekologicznych. Doliny rzeczne gminy stanowiące wg wyżej wymienionego opracowania korytarze ekologiczne pozostawia się wolne od zabudowy, będą one stanowiły w dalszym ciągu tereny wolne od zabudowy. Ewentualna realizacja trasy S1 będzie musiała uwzględnić potencjalne zagrożenie, np. poprzez budowę poszerzonego mostu lub tunelu.

Projekt studium nie wprowadza również form zagospodarowania, które powodowałyby zagrożenie dla korytarza ekologicznego ptaków, jak likwidacja stawów, budowa zespołów elektrowni wiatrowych, wysokich budynków itp. Należy również dodać, że obecnie ochrona jak i wyznaczanie korytarzy ekologicznych nie jest unormowane przepisami prawa. W związku z powyższym nie przewiduje się jakiegokolwiek zagrożenia dla drożności korytarzy ekologicznych.

5.8 WPLYW NA KRAJOBRAZ

Przyjęty w studium kierunek rozwoju gminy Oświęcim nie wpłynie znacząco na zmianę jego krajobrazu. Sołectwa będą rozwijały się w ramach już istniejącego układu urbanistycznego. Choć ogólny zarys terenów zurbanizowanych pozostanie niezmienny, jednakże w przypadku całkowitego wypełnienia terenów zabudowanych istniejący obecnie krajobraz rolniczy lub leśny ulegnie przekształceniu na krajobraz podmiejskich dzielnic z zabudową jednorodzinną, tak jak ma to miejsce na terenach rozwijającej się obecnie zabudowy głównie w centrach poszczególnych dzielnic. Zapisy projektu studium, które dążą do zintensyfikowania zabudowy wpłyną na poprawę krajobrazu i jego zharmonizowanie. W zapisach projektu studium znalazły się wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów oraz zasady kształtowania ładu przestrzennego, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Za szczególnie istotne należy uznać pozostawienie wolnym od zabudowy terenów dolin rzecznych, które stanowią ponadlokalną wartość krajobrazową. Projekt studium gminy Oświęcim realizowany jest metodą tzw. obszarów funkcjonalnych, która zakłada w ramach poszczególnych jednostek szeroką gamę przeznaczeń terenu, która może zostać dopuszczona w miejscowym planie. Tak więc to w miejscowym planie nastąpi już skonkretyzowanie danych przeznaczeń oraz określenie form przestrzennych, które będą kształtowały krajobraz gminy i poszczególnych sołectw.

¹² Parusel J. B. [red], Korytarze ekologiczne w województwie Śląskim – koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa etap I, CDPGŚ, Katowice, 2007

5.9 WPŁYW NA ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH

Nie przewiduje się zagrożenia dziedzictwa kulturowego w związku z realizacją ustaleń projektu studium. W projekcie studium ustalono, że ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej będzie realizowana poprzez:

- zachowanie i ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków,
- ochronę obiektów o charakterze zabytkowym proponowanych do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków,
- utrzymanie istniejących oraz wyznaczenie nowych stref ochrony konserwatorskiej,

W projekcie studium ustalono ochronę zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa. W celu ochrony wartości kulturowych ustalono również następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

„A” – strefa rekonstrukcji historycznego układu urbanistycznego (ruralistycznego),

„B” – strefa ochrony zachowanych elementów zabytkowych,

„K” - strefa ochrony krajobrazu,

„E” - strefa ekspozycji zabytkowego zespołu,

„W” - strefa ochrony reliktywów archeologicznych,

„OW” - strefa obserwacji archeologicznych.

Dla każdej ze stref wprowadzono również szczegółowe ustalenia, pokazano je również na rysunku ustaleń studium. Nie przewiduje się by w wyniku planowanego rozwoju uległy zniszczeniu obiekty zabytkowe gminy.

5.10 WPŁYW NA WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

5.10.1 JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Projekt studium wprowadza szereg funkcji, które w sposób znaczący mogą wpłynąć na potencjalne pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego, jednak w znaczącej większości będzie to uzupełnienie istniejącej zabudowy. O ile zagrożenie ze strony obiektów usługowych lub przemysłowych jest niewielkie, ponieważ muszą one spełnić szereg norm ujętych w prawie ochrony środowiska oraz objęte są bieżącym system monitoringu, kontroli oraz pozwoleń, o tyle poważnym zagrożeniem jest znaczące poszerzenie oraz uzupełnianie już istniejącej zabudowy mieszkaniowej, która ciągle jest głównym sprawcą zanieczyszczeń w formie tzw. „niskiej emisji”. W celu przeciwdziałania temu negatywnemu zjawisku projekt studium wprowadza następujące ustalenia:

- termomodernizacji budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej;
- wprowadzenia zasady używania do celów grzewczych urządzeń o jak najwyższej sprawności energetycznej, korzystających z paliw niskoemisyjnych. Zasada winna zostać wprowadzona w formie nakazu dla obiektów użyteczności publicznej, produkcyjnych, ogrzewanych zbiorowo i nowo realizowanej zabudowy.
- ograniczenia ruchu samochodowego w obszarach intensywnie zabudowanych,
- kształtowania obudowy tranzytowych ciągów komunikacyjnych zielenią, w tym w formie alej i szpalerów drzew.

Należy zaznaczyć, że systemy obsługi grzewczej pozostają poza kontrolą służb ochrony środowiska, a rozwiązanie problemu niskiej emisji wymaga podjęcia działań, które wykraczają poza ramy miejscowego planu zagospodarowania.

Również budowa trasy S1 i południowej obwodnicy Oświęcimia może mieć wpływ na zwiększenie zanieczyszczenia powietrza w jej pobliżu. Przy pracach projektowych nowych dróg należało będzie przeanalizować ich dokładny wpływ na zanieczyszczenia powietrza. Bez informacji o dokładnych parametrach obwodnic nie sposób prognozować poziomu emitowanych zanieczyszczeń. W kilku miejscach trasy zostały zaplanowane w pobliżu terenów zabudowy mieszkaniowej, co może mieć wpływ na zwiększenie się ilości zanieczyszczeń na tych terenach. Należy podkreślić, że bez względu na formę powstawania zanieczyszczeń, to na przedsiębiorcach lub inwestorach spoczywał będzie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, obowiązek ograniczenia tego negatywnego oddziaływania. Dokładny wpływ przedsięwzięcia na środowisko winien zostać zbadany i opisany w raporcie oddziaływania na środowisko. W razie wykazania przekroczeń wymagane będzie wprowadzenie działań minimalizujących i zapobiegawczych.

5.10.2 KLIMAT AKUSTYCZNY

Dopuszczalne poziomy hałasu powinny odpowiadać wymaganiom rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826 ze zm.). Prowadzenie działalności na terenach o funkcjach usługowych i infrastrukturalnych nie powinno powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, o czym wyraźnie mówi art. 144 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska. W dalszej części w ust. 2 tego artykułu jest wyraźny nakaz dotyczący ewentualnego oddziaływania na środowisko i tereny sąsiednie, tj. eksploatacja instalacji powodująca wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, emisje hałasu oraz wytwarzanie pól elektromagnetycznych **nie powinna** powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny.

Projekt studium nie wprowadza obiektów, które mogą mieć znaczący wpływ na pogorszenie klimatu akustycznego. Zagrożenie związane z ponadnormatywnym hałasem może więc wystąpić tylko na terenach zabudowy mieszkaniowej ze strony zabudowy usługowej bądź produkcyjnej, a jak wspomniano powyżej ponadnormatywny hałas należy ograniczyć do granic działki. Niewątpliwie jednak na terenach na których powstanie nowa zabudowa – bez względu na jej charakter jakość klimatu akustycznego pogorszy się. To samo tyczy się terenów gdzie powstaną nowe trasy.

Ewentualnie budowa nowych dróg może mieć wpływ na klimat akustyczny, jako, że powstaną nowe emitory hałasu. Przy pracach projektowych tras należało będzie przeanalizować ich dokładny wpływ na klimat akustyczny. Bez informacji o dokładnych parametrach planowanych dróg nie sposób prognozować poziomu emitowanego hałasu. W kilku miejscach zarówno południowa obwodnica Oświęcimia, jak i trasa S1 (w każdym z wariantów) zostały zaplanowane w pobliżu terenów zabudowy mieszkaniowej, co może mieć wpływ na przekroczenie norm klimatu akustycznego na tych terenach. Należy podkreślić, że to na przedsiębiorcach lub inwestorach spoczywał będzie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, obowiązek ograniczenia tego negatywnego oddziaływania. Dokładny wpływ przedsięwzięcia na środowisko winien zostać zbadany i opisany w raporcie oddziaływania na

środowisko, na etapie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest to zadanie niemożliwe do wykonania. W razie wykazania przekroczeń wymagane będzie wprowadzenie działań minimalizujących i zapobiegawczych, który w przypadku zagrożeń dla klimatu akustycznego mogą przybierać formę budowy ekranów akustycznych, zmniejszenia prędkości, zmiany nawierzchni lub też ustalenia obszaru ograniczonego użytkowania.

W projekcie studium, celem ochrony i zminimalizowania zagrożenia hałasem znalazły się następujące zapisy:

- lokalizacja nowej zabudowy wymaga zachowania odległości zapewniającej ochronę przed hałasem w zależności od rodzaju tej zabudowy oraz minimalizowane zasięgu i wpływu negatywnego oddziaływania tych dróg dla nowej zabudowy poprzez stosowanie barier i przegród akustycznych i strefowanie zabudowy – w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy tereny narażone na ponadnormatywne emisje hałasu przeznaczać na takie użytkowania, które nie są objęte ochroną przed hałasem (przemysł, usługi itp.) lub na których dopuszczalne poziomy hałasu mogą być podwyższone (np. tereny mieszkaniowo – usługowe),
- poprawy jakości nawierzchni dróg,

5.10.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Projekt studium nie wprowadza specjalnych obostrzeń co do lokowania anten telefonii komórkowej oraz innych źródeł promieniowania niejonizującego. W projekcie studium w tej dziedzinie ustalono:

- eliminowanie i ograniczenie zabudowy w polach elektromagnetycznych linii wysokiego napięcia i stacji elektromagnetycznych, (pokazano je na rysunku studium dla linii wysokiego i średniego napięcia)
- uwzględnienia zagadnień związanych z promieniowaniem niejonizującym na poziomie planów miejscowych oraz decyzji związanych z lokalizacją obiektów będących źródłem tego promieniowania.

Podobnie jak w przypadku emisji zanieczyszczeń i hałasu, wprowadzanie do środowiska pól elektromagnetycznych obostrzone jest szeregiem przepisów oraz systemu kontroli, stojących poza systemem planowania przestrzennego. Przewiduje się, że wprowadzone zabezpieczenia w zupełności regulują problem zabezpieczenia ludności przed polami elektromagnetycznymi, tym bardziej, że badania prowadzone w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wykazują generalnie na brak przekroczeń poziomów pól elektromagnetycznych w województwie Śląskim¹³.

Należy również dodać, że zgodnie z ustawą z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, a co za tym idzie i studium uwarunkowań i ustaleń gminy nie może ustanawiać zakazów, a przyjmowane w nim rozwiązania nie mogą uniemożliwiać rozwoju telefonii komórkowej.

¹³ Raport o stanie środowiska na rok 2008, WIOŚ, Katowice, 2009
Informacja o stanie środowiska na rok 2009, WIOŚ, Katowice, 2010

5.10.4 GOSPODARKA ODPADAMI

Ze względu na przyrost zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej niewątpliwie wzrośnie też ilość powstających odpadów. Gospodarka odpadami obostrzona jest szeregiem przepisów oraz systemu kontroli, stojących poza systemem planowania przestrzennego. Problem ten regulują zarówno ustawy (Ustawa z 14 grudnia 2012 r. o odpadach, Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,) jak również odpowiednie uchwały Rady Gminy oraz programy gospodarki odpadami. Na terenie gminy nie występują składowiska odpadów, projekt studium nie wprowadza też lokalizacji nowych obiektów tego typu.

5.10.5 ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Gmina posiada na swoim obszarze tereny szczególnego zagrożenia powodzią. Obszary te stanowią tereny położone w dolinie Wisły i Soły. Obszary te pokazano na rysunku ustaleń studium. W projekcie studium ustalono by w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dla obszarów szczególnego zagrożenia powodzią przyjąć rozwiązania wynikające z przepisów prawa wodnego, w tym tam, gdzie to możliwe, zakaz zabudowy. Na obszarze Broszkowic na terenach szczególnego zagrożenia powodzią należy zdecydowanie ograniczyć rozwój nowej zabudowy. Należy zaznaczyć, że w projekcie studium na zdecydowanej większości terenów na których występują zagrożenia powodziowe wprowadzono obszary funkcjonalne na których nie ma możliwości urbanizacji, jak np. ZL, Zł czy R.

5.10.6 ZAGROŻENIE OSUWISKOWE

Na obszarze gminy nie wykazywano terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi ani osuwisk, za wyjątkiem jednego terenu w rejonie Góry Grojeckiej. Osuwisko to zostało ustabilizowane, tak więc za wyjątkiem wskazania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jako warstwy informacyjnej nie przedstawiono w projekcie studium innych warunków jego zagospodarowania.

6. PRZEWIDYWANE MOŻLIWOŚCI TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Projekt studium nie wprowadza funkcji, które mogłyby potencjalnie transgranicznie oddziaływać na środowisko.

7. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE, MINIMALIZOWANIE LUB KOMPENSACJE PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

W projekcie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim zaproponowano szereg rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie i minimalizowanie negatywnych oddziaływań na środowisko.

W szczególności zaproponowano:

Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

- przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wód powierzchniowych i dążenie do poprawy ich klasy czystości poprzez zdecydowane ograniczenie występowania zabudowy bez

oczyszczania ścieków bytowych oraz działania ograniczające zanieczyszczenie wód związkami chemicznymi wykorzystywanymi w rolnictwie,

- należy egzekwować obowiązek systematycznego opróżniania zbiorników bezodpływowych na terenach nie objętych systemem kanalizacji,
- dążenie do rozbudowy sieci kanalizacyjnej w gminie,
- w strefie 5 m od cieków i zbiorników wodnych wprowadza się zakaz lokalizacji nowej zabudowy i innej działalności wywołującej degradację szaty roślinnej,
- zakaz grodzenia nieruchomości w odległości mniejszej niż 1,5 m od krawędzi cieku,
- zakaz wykonywania obiektów budowlanych, kopania studni, sadzawek, dołów oraz rowów w odległości mniejszej niż 50 m od stopy wału po stronie odpowietrznej,
- regulacje techniczne cieków wodnych muszą być ograniczone do niezbędnego minimum, musi zostać zachowana więź hydrologiczna koryt z otoczeniem, a także zachowana ich obudowa biologiczna.
- Rozwój systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków ma na celu zapewnienie mieszkańcom i innym użytkownikom niezawodność pracy urządzeń kanalizacji sanitarnej oraz utrzymania standardu oczyszczenia ścieków, w tym także odprowadzenie i zagospodarowanie wód opadowych. Realizacja tego zadania wymaga modernizacji i rozbudowy istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej.
- Ustala się, że realizacja sieci kanalizacyjnej powinna wyprzedzać lub być prowadzona równoległe z realizacją inwestycji na terenach przewidzianych do zabudowy.
- Dopuszcza się, na obszarze nie wyposażonym w sieć kanalizacji sanitarnej do czasu jej realizacji, odprowadzanie ścieków do przydomowych oczyszczalni indywidualnych, grupowych lub szczelnych zbiorników do gromadzenia ścieków.
- W przypadku odprowadzania ścieków jak powyżej ustala się konieczność zapewnienia dojazdu samochodu asenizacyjnego do zbiorników na ścieki oraz przeprowadzenia okresowej kontroli szczelności zbiorników lub pracy oczyszczalni przydomowych.

powietrze i klimat

- termomodernizacji budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej;
- wprowadzenia zasady używania do celów grzewczych urządzeń o jak najwyższej sprawności energetycznej, korzystających z paliw niskoemisyjnych. Zasada winna zostać wprowadzona w formie nakazu dla obiektów użyteczności publicznej, produkcyjnych, ogrzewanych zbiorowo i nowo realizowanej zabudowy.
- ograniczenia ruchu samochodowego w obszarach intensywnie zabudowanych,
- kształtowania obudowy tranzytowych ciągów komunikacyjnych zielenią, w tym w formie alej i szpalerów drzew.

Środowisko przyrodnicze i krajobraz

- przeciwdziałać rozpraszaniu się zabudowy w celu ochrony występujących tu kompleksów rolnych i leśnych,
- zaplanować rozwój urbanistyczny w zespołach i kompleksach uporządkowanych przestrzennie,

- chronić przed zabudową tereny stanowiące korytarze ekologiczne. Dotyczy to ochrony naturalnego charakteru obszarów leśnych, punktów widokowych, terenów zalewowych rzek i potoków, zbiorników wodnych, obszarów podmokłych, terenów źródłiskowych i stref ochrony ujęć wody,
- zachować istniejące i tworzyć nowe zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne,
- W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy respektować ograniczenia nałożone przez rozporządzenia powołujące formy ochrony przyrody oraz ograniczenia i zalecenia ustalone w ich planach ochrony – na dzień dzisiejszy są to tereny obszaru Natura 2000 wraz z otuliną oraz pomnik przyrody;
- Przedstawiono cenne przyrodniczo obszary, które warto objąć ochroną prawną;
- Zalecono wyznaczenie innych obszarowych form ochrony przyrody i ustalenie dla nich indywidualnych form ochrony dla obszarów o cennych wartościach przyrodniczych, zgodnie z przepisami odrębnymi, w zależności od potrzeb, uwarunkowań lokalnych oraz nowych odkryć przyrodniczych na terenie gminy.
- Obejmowanie formami ochrony przyrody oraz chronienie przed zabudową w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy w szczególności te siedliska o których jest mowa w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (dz. U. z 2001 r. nr 92 poz. 1029)

Zabytki i dobra kultury

- zachowanie i ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków,
- utrzymanie istniejących oraz wyznaczenie nowych stref ochrony konserwatorskiej,
- ochronę obiektów o charakterze zabytkowym proponowanych do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków,

Hałas i wibracje

- lokalizacja nowej zabudowy, w szczególności wzdłuż głównych dróg wymaga zachowania odległości zapewniającej ochronę przed hałasem w zależności od rodzaju tej zabudowy oraz minimalizowane zasięgu i wpływu negatywnego oddziaływania tych dróg dla nowej zabudowy poprzez stosowanie barier i przegród akustycznych i strefowanie zabudowy - w mpzp należy tereny narażone na ponadnormatywne emisje hałasu przeznaczać na takie użytkowania, które nie są objęte ochroną przed hałasem (przemysł, usługi itp.) lub na których dopuszczalne poziomy hałasu mogą być podwyższone (np. tereny mieszkaniowo-usługowe),
- poprawy jakości nawierzchni dróg,
- budowy ekranów ochronnych lub tworzenia obszarów ograniczonego użytkowania – szczególnie w przypadku drogi wojewódzkich,

Pola elektromagnetyczne

- eliminowanie i ograniczenie zabudowy w polach elektromagnetycznych linii wysokiego napięcia i stacji elektromagnetycznych,

- uwzględnienia zagadnień związanych z promieniowaniem niejonizującym na poziomie planów miejscowych oraz decyzji związanych z lokalizacją obiektów będących źródłem tego promieniowania.

Zagrożenie powodziowe

- W mpzp dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi przyjąć rozwiązania, które będą ograniczały zagrożenie powodziowe, a w szczególności należy ograniczyć rozwój zabudowy oraz zapewnić przyjmowanie w mpzp form architektonicznych, które będą minimalizowały straty wśród istniejącej i planowanej zabudowy.

W stosunku do całego obszaru projekt studium wprowadza zapisy dotyczące zasad kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów. Określa min. wysokość zabudowy, wskaźniki zabudowy, minimalną powierzchnię biologicznie czynną oraz zasady kształtowania ładu przestrzennego. Przedstawione powyżej działania zapobiegawcze i minimalizujące zapewniają wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego rozwiązań, które nie będą powodowały znaczących negatywnych oddziaływań oraz zapewnią możliwość rozwoju gminy w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju i poszanowania przyrody.

W projekcie studium nie wprowadzono zapisów dotyczących kompensacji przyrodniczej. Zakres kompensacji przyrodniczej może zostać określony, zgodnie z art. 75 ust. 4 i 5 prawa ochrony środowiska w pozwoleniu na budowę lub w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Na terenie objętym zmianą studium, po przeprowadzonej analizie nie prognozuje się wystąpienia terenów, na których wprowadzenie urbanizacji powodowałyby konieczność wykonania kompensacji przyrodniczej (brak stwierdzenia negatywnego wpływu na cenne siedliska przyrodnicze).

8. MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000

W projekcie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim nie wprowadza się form zagospodarowania, które mogłyby wpłynąć negatywnie na siedliska i gatunki chronione w obszarach Natura 2000, w związku z czym nie ma potrzeby wprowadzenia jakichkolwiek rozwiązań alternatywnych. W związku z powyższym stwierdza się, że zapisy projektu studium nie wpłyną na:

- pogorszenie stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000;
- pogorszenie integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

i nie ma potrzeby rozpatrywania rozwiązań alternatywnych.

9. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO STUDIUM ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Na etapie oceny projektu studium nie wprowadzono konkretnych rozwiązań mających na celu analizę skutków realizacji oraz częstotliwości jej przeprowadzania. Projekt studium nie wprowadza funkcji, które byłyby szczególnie uciążliwe dla środowiska, w związku z czym nie ma konieczności prowadzenia specjalnie określonego monitoringu. Jednocześnie zakres studium określony w ustawie z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym [t.j. Dz. U. 2012 r., poz. 647 z póź. zm.] oraz w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. w sprawie wymaganego zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy [Dz. U. Nr 118, poz. 1223] nie przewiduje możliwości określenia monitoringu w studium uwarunkowań. Istotny jest również fakt, że studium jako dokument o charakterze strategicznym nie jest podstawą do realizacji poszczególnych przekształceń. Ich realizacja może nastąpić dopiero po uchwaleniu planów miejscowych lub wydaniu innych decyzji administracyjnych.

Jednocześnie skutki realizacji postanowień studium będą podlegały bieżącemu monitoringowi odpowiednich służb ochrony środowiska, służb ochrony przyrody, organów administracji oraz organizacji ekologicznych. Bardzo ważna jest również postawa obywateli, którzy powinni reagować natychmiastową interwencją w przypadku stwierdzenia wystąpienia uciążliwości.

10. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko dotyczy projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim zostało uchwalone w 1999 r., a w następnych latach było zmieniane. Dla części terenu gminy obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (łącznie 28 mpzp).

Prognoza ma na celu określenie prawdopodobnych skutków realizacji ustaleń studium na poszczególne elementy środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, w szczególności na ekosystemy, krajobraz, a także na ludzi, dobra materialne i dobra kultury. Została ona wykonana zgodnie z obowiązującym przepisami.

Celem wykonania nowego studium było uporządkowanie istniejącego stanu (obowiązujące studium uwarunkowań z 1999 r. dość mocno się zdezaktualizowało w stosunku do istniejącego stanu prawnego i przestrzennego) oraz odpowiedź na wnioski mieszkańców.

Opracowanie obejmuje teren gminy Oświęcim w granicach administracyjnych. Administracyjnie gmina Oświęcim położona jest w zachodniej części województwa małopolskiego, w powiecie oświęcimskim. Teren gminy sąsiaduje odpowiednio: od zachodu z gminami Miedźna, Bojszowy i Bieruń, od północy z gminą Chełmek i Libiąż oraz miastem Oświęcim, od wschodu z gminami Przeciszów i Polanka Wielka, od południa z gminami Osiek, Kęty i Brzeszcze. Wg bazy danych TERYT na gminę składa się trzynaście sołectw i jedna osada: Babice, Broszkowice, Brzezinka, Dwory Drugie, Grojec, Harmężę, Łazy, Pławy, Poręba Wielka, Puściny (osada), Rajsko, Stawy Monowskie, Włosienica, Zaborze. Na powierzchni terenu występują głównie piaski i gliny pochodzenia lodowcowego oraz osady rzeczne dolin Soły i Wisły. Obszar gminy położony jest w dorzeczu Wisły i Soły. Występujące tu szereg cieków wodnych, kanałów, rowów melioracyjnych oraz stawów hodowlanych, które stanowią ważny element gminy. Na obszarze gminy w profilu hydrogeologicznym występują piętra wodonośne w utworach czwartorzędu i karbonu, nie ustalono tu jednak Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. Główne kompleksy terenów rolnych występują we wszystkich sołectwach, na terenie gminy bardzo duży jest udział gleb klasy III. Pod całym terenem gminy zalegają złoża węgla kamiennego. Środowisko przyrodnicze ma głównie charakter terenów rolniczych, będących w użytkowaniu lub odłogowanych oraz terenów leśnych. Istotnym elementem środowiska przyrodniczego gminy są stawy hodowlane. Na analizowanym terenie występuje szereg form zabytkowych. Są to obiekty różnego typu: kościoły, zespoły zabudowy mieszkaniowej, jak i pojedyncze obiekty, zabytki techniki oraz szereg krzyży i kapliczek przydrożnych. Do najważniejszych problemów ochrony środowiska należy zaliczyć brak systemu kanalizacji obejmującego całą gminę, brak małoobszarowych form ochrony przyrody, zagrożenia powodziowe, plany przeprowadzenia dróg S1 i południowej obwodnicy miasta Oświęcim.

Projekt studium zakłada uzupełnienie już istniejącej struktury osadniczej i nie wykracza w sposób znaczący poza jej obecne ramy. W wyniku urbanizacji nowych terenów może wystąpić wpływ na wody powierzchniowe i podziemne oraz na klimat. Gleby oraz rolnicza przestrzeń produkcyjna na terenach objętych zmianami zostaną przekształcone a funkcja

zmieniona na skutek urbanizacji. Na terenach planowanych pod zabudowę, przemysł, usługi istniejące środowisko ulegnie całkowitej degradacji. Nie przewiduje się wystąpienia szczególnych zagrożeń dla środowiska przyrodniczego, gdyż planowane zmiany przeznaczenia dotyczą głównie gruntów ornych. Nie przewiduje się zagrożenia dla obszarów Natura 2000, gdyż urbanizacja nie wkracza na tereny chronionych siedlisk.

Wzrost stopnia urbanizacji wpłynie znacząco na jakość powietrza atmosferycznego na skutek niskiej emisji ze strony zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Na terenach na których wystąpi urbanizacja nastąpi również pogorszenie jakości klimatu akustycznego. Projekt studium wprowadza ograniczenia w zabudowie na terenach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.

Projekt studium nie wprowadza funkcji, które mogłyby potencjalnie transgranicznie oddziaływać na środowisko.

W projekcie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim zaproponowano szereg rozwiązań mających na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, w tym szczegółowe wskaźniki urbanistyczne regulujące rozwój gminy w sposób zrównoważony.

Na etapie oceny projektu studium nie wprowadzono konkretnych rozwiązań mających na celu analizę skutków realizacji oraz częstotliwości jej przeprowadzania, nie ustalono również prac kompensacyjnych, gdyż ustawodawca nie przewiduje wprowadzenia takich rozwiązań w projekcie studium.

Nie przewiduje się wpływu na cele, przedmiot ochrony oraz integralność obszarów Natura 2000, w związku z czym w prognozie oddziaływania na środowisko nie było potrzeby rozpatrywania rozwiązań alternatywnych.

11. LITERATURA

- Absalon D. i inni: „Mapa sozologiczna w skali 1:50 000 Arkusz M-34-63-C „Oświęcim”. Przedsiębiorstwo „GEPOL”. Poznań, 1996.
- Absalon D. i inni: „Mapa sozologiczna w skali 1:50 000 Arkusz M-34-63-D „Chrzanów”. Przedsiębiorstwo „GEPOL”. Poznań, 1996.
- Absalon D. i inni: „Mapa hydrologiczna w skali 1:50 000 Arkusz M-34-63-C „Oświęcim”. Przedsiębiorstwo „GEPOL”. Poznań, 1996.
- Absalon D. i inni: „Mapa hydrologiczna w skali 1:50 000 Arkusz M-34-63-D „Chrzanów”. Przedsiębiorstwo „GEPOL”. Poznań, 1996.
- Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu 31.XII.2012 r. MŚ, PIG, Warszawa 2012.
- Biernat S., Krysowska M., Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski ark. Oświęcim, PIG, Warszawa, 1958 r.
- Bojakowska I.; Mapa Geośrodowiskowa Polski, 1 : 50 000, ark. Wadowice, PIG 2004
- Centralna Baza Danych Geologicznych – strona internetowa PIG, <http://baza.pgi.gov.pl/>
- Chmura A. , Mapa Hydrogeologiczna Polski ark. Kęty, PIG, Warszawa, 2000 r.
- Chowaniec J, Witek K., Mapa Hydrogeologiczna Polski ark. Wadowice, PIG, Warszawa, 2000 r.
- Gajowiec B., Mapa Hydrogeologiczna Polski ark. Chrzanów, PIG, Warszawa, 2000 r.
- Gatlik J., Mapa Hydrogeologiczna Polski ark. Oświęcim, PIG, Warszawa, 1997 r.
- Gromadzki M., (red.) 2004: Ptaki. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków, Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- Gumiński R., Próba wydzielenia dzielnic rolniczo-klimatycznych w Polsce, Przegląd Meteorologiczny i Hydrologiczny, Warszawa, 1948,
- Guzik O. Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski, 1 : 50 000, ark. Oświęcim, PIG 1958
- <http://natura2000.gdos.gov.pl>, Standardowe formularze danych poszczególnych obszarów Natura 2000
- Infogeoskarb – strona internetowa PIG, <http://baza.pgi.gov.pl/>
- Kondracki J., 1998: Geografia regionalna Polski. PWN, Warszawa.
- Lasoń K.: Mapa Geośrodowiskowa Polski, 1 : 50 000, ark. Chrzanów, PIG 2002
- Mapa geologiczna Polski 1 : 200 000, ark. Kraków. Wydawnictwa Geologiczne, 1980
- Mapa geologiczna Polski 1 : 200 000, ark. Bielsko-Biała. Wydawnictwa Geologiczne, 1979
- Mapa Hydrogeologiczna Polski 1 : 200 000, ark. Kraków Wydawnictwa Geologiczne, 1980.
- Mapa Hydrogeologiczna Polski 1: 200 000 ark. Bielsko-Biała, Wydawnictwa Geologiczne , 1983 r.
- Materiały do uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia pod nazwą Droga ekspresowa S1 odcinek węzeł Kosztowy II – węzeł Suchy Potok w Bielsku-Białej, Ekosound S.C. w Sosnowcu, grudzień 2007

Matuszkiewicz W. [red], Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300000 ark. 11, PAN, Warszawa, 1995;

Przyroda województwa bielskiego. Stan poznania, zagrożenia i ochrona, Colgraf-Press, Poznań 1997.

Państwowa Służba Hydrogeologiczna – strona internetowa PIG, <http://www.psh.gov.pl>

Raport o stanie środowiska w województwie małopolskim w 2011 r, WIOŚ, Kraków, 2012 r.

Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Oświęcim w jego granicach administracyjnych, Werona Sp. z o.o., Katowice, listopad 2007

Różkowski A. [red.], 1997: Mapa warunków występowania, użytkowania, zagrożenia i ochrony zwykłych wód podziemnych Górnośląskiego Zagłębia Węglowego i jego obrzeżenia; 1 : 100 000. PIG, Warszawa.

Skrzypczyk L. [red], 2003: Mapa wstępnej waloryzacji Głównych Zbiorników Wód Podziemnych 1:800000, PIG, Warszawa

Strzezińska K i in.: Mapa Geośrodowiskowa Polski, 1 : 50 000, ark. Kęty, PIG 2004

Strzezińska K, Formowicz R.: Mapa Geośrodowiskowa Polski, 1 : 50 000, ark. Oświęcim, PIG 2002

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim, 2000 r., zmiana 2010 r.

Śmieja A, Ledwoń M., Inwentaryzacja przyrodnicza wschodniej części Kotliny Oświęcimskiej, Oświęcim 2004,

www.wisliska.pl. – strona internetowa o starorzeczach Wisły Towarzystwa na Rzecz Ziemi

Żero E., Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski ark. Chrzanów, PIG, Warszawa, 1956 r.